

मङ्सिर - १

# सर्वोच्च अदालत बुलेटिन

पाक्षिक प्रकाशन

वर्ष ३०, अङ्क १५

२०७८, मङ्सिर १-१५

पूर्णाङ्क ७०५



प्रकाशक

सर्वोच्च अदालत

रामशाहपथ, काठमाडौं

फोन नं. ४२००७२८, ४२००७२९, ४२००७५० Ext. २५११ (सम्पादन), २५१४ (छापाखाना), २९३१ (बिक्री)

फ्याक्स: ४२००७४९, पो.व.नं. २०४३८

Email: [info@supremecourt.gov.np](mailto:info@supremecourt.gov.np), Web: [www.supremecourt.gov.np](http://www.supremecourt.gov.np)

सम्पादन तथा प्रकाशन समिति

माननीय न्यायाधीश श्री सपना प्रधान मल्ल, सर्वोच्च अदालत	- अध्यक्ष
माननीय न्यायाधीश श्री हरिप्रसाद फुयाल, सर्वोच्च अदालत	- सदस्य
मुख्य रजिस्ट्रार श्री लालबहादुर कुँवर, सर्वोच्च अदालत	- सदस्य
नायब महान्यायाधिवक्ता श्री कृष्णजीवी घिमिरे, प्रतिनिधि, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	- सदस्य
रजिस्ट्रार श्री निर्मला पौडेल, सर्वोच्च अदालत	- सदस्य
अधिवक्ता श्री रुद्रप्रसाद पोखरेल, कोषाध्यक्ष, नेपाल बार एसोसिएसन	- सदस्य
अधिवक्ता श्री ऋषिराम घिमिरे, सचिव, सर्वोच्च अदालत बार एसोसिएसन	- सदस्य
प्रा.डा.विजय सिंह सिजापति, डिन, त्रिभुवन विश्वविद्यालय, कानून संकाय	- सदस्य
सहरजिस्ट्रार श्री हरिराज कार्की, सर्वोच्च अदालत	- सदस्य सचिव

सम्पादक : श्री ध्रुवकुमार ढकाल

सम्पादन तथा प्रकाशन शाखामा कार्यरत  
कर्मचारीहरू

शाखा अधिकृत श्री दिपक पोखरेल  
शाखा अधिकृत श्री योमा मुलपती  
शाखा अधिकृत श्री नरेश कार्की  
नायब सुब्बा श्री निरजकुमार ढुंगाना  
नायब सुब्बा श्री रुद्र आचार्य  
सिनियर प्रुफरिडर श्री रेशम शर्मा  
कम्प्युटर अपरेटर श्री अर्जुन सुवेदी  
कम्प्युटर अपरेटर श्री मञ्जु खडका  
कार्यालय सहयोगी श्री अच्युत दाहाल

भाषाविद् : श्री रामचन्द्र फुयाल

बिक्री शाखा

नायब सुब्बा श्री निलदेव रिजाल

मुद्रण शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरू

मुद्रण अधिकृत श्री कान्छा श्रेष्ठ  
मुद्रण अधिकृत श्री आनन्दप्रकाश नेपाल  
सिनियर हेल्पर श्री तुलसीनारायण महर्जन  
नायब सुब्बा श्री शिवहरि अधिकारी  
सिनियर प्रेसम्यान श्री योगप्रसाद पोखरेल  
सिनियर मेकानिक्स श्री निर्मल बयलकोटी  
सिनियर कम्पोजिटर श्री श्यामकृष्ण प्रजापति  
सिनियर प्रेसम्यान श्री सविता पोखरेल  
कम्पोजिटर श्री प्रमिलाकुमारी लामिछाने  
सिनियर प्रेसम्यान श्री अर्जुन घिमिरे  
प्रेसम्यान श्री केशवबहादुर सिटौला  
बुकबाइन्डर श्री अच्युतप्रसाद सुवेदी  
बुकबाइन्डर श्री धनमाया मानन्धर

विभिन्न इजलासहरूबाट सम्पादन शाखामा प्राप्त भई यस अङ्कमा  
प्रकाशित निर्णय / आदेशहरू

संयुक्त इजलास	२		
इजलास नं. १	२६	इजलास नं. ८	२
इजलास नं. २	४	इजलास नं. ९	१
इजलास नं. ३	१	इजलास नं. ११	२
इजलास नं. ४	३	इजलास नं. १५	२
इजलास नं. ५	३		
इजलास नं. ६	९		
इजलास नं. ७	३		
<b>जम्मा</b>	<b>५१</b>	<b>जम्मा</b>	<b>७</b>

कूल जम्मा ५१ + ७ = ५८

# नेपाल कानून पत्रिका

मा प्रकाशित भएका फैसलाहरू (२०१५ सालदेखि  
हालसम्म)

हेर्न, पढ्न तथा सुरक्षित गर्न

[www.nkp.gov.np](http://www.nkp.gov.np)

मा जानुहोला ।

## खोज्ने तरिका

सर्वप्रथम [www.nkp.gov.np](http://www.nkp.gov.np) लगइन गरेपश्चात् गृहपृष्ठमा देखिने शब्दबाट फैसला खोज्नुहोस् भन्ने स्थानमा आफूले खोज्न चाहेअनुसारको कुनै शब्द नेपाली युनिकोड फन्टमा टाइप गर्नुहोस् । यसबाट खोजेअनुसारको फैसला प्राप्त गर्न नसकेमा वेबसाइटको दोस्रो शीर्षकमा रहेको वृहत खोज खोलेर विभिन्न किसिमले फैसला खोज्न सकिनेछ । त्यस अतिरिक्त नेकाप प्रत्येक वर्ष र हाफ्रो बारेमा समेत हेर्न सक्नुहुनेछ ।

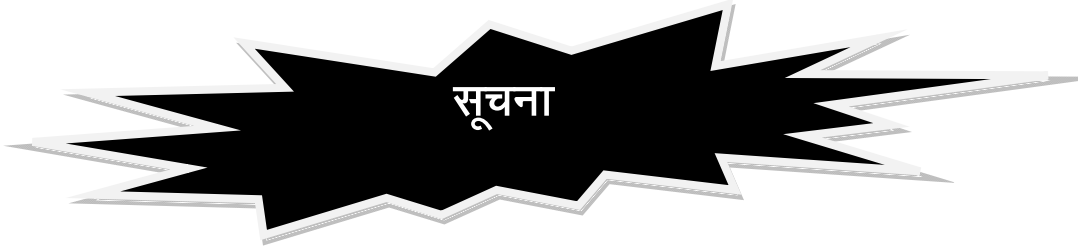
यस पत्रिकाको इजलाससमेतमा उद्धरण गर्नुपर्दा निम्नानुसार गर्नुपर्नेछ:

सअ बुलेटिन, २०७०, ... - १ वा २, पृष्ठ ....

(साल) (महिना)

उदाहरणार्थ: सअ बुलेटिन, २०७८, मङ्सिर - १, पृष्ठ १

का.जि.द.नं. ३९।०४९।०५०



"नेपाल कानून पत्रिका र सर्वोच्च अदालत बुलेटिन" को "वार्षिक ग्राहक" बन्न चाहनेका लागि २०७६ वैशाख अङ्कदेखि वार्षिक ग्राहक बन्न पाउने गरी सम्पादन तथा प्रकाशन समितिले निर्णय गरेको हुँदा सम्बन्धित सबैको जानकारीका लागि यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ ।

समितिको निर्णयानुसार मूल्य समायोजन भई नेपाल कानून पत्रिका रु.७५ र सर्वोच्च अदालत बुलेटिन प्रति अङ्क रु.४० कायम गरिएकोसमेत सबैलाई जानकारी गराइन्छ ।

---

मूल्य रु.४०।-

मुद्रक: सर्वोच्च अदालत, छापाखाना

## विषयसूची

क्र.सं.	विषय	पक्ष / विपक्ष	पृष्ठ
<b>संयुक्त इजलास</b>			<b>१ - ३</b>
१.	डाँका	नेपाल सरकार वि. देबु भन्ने देवकिसुन मुखिया सहनीसमेत	१
२.	जिउ मास्ने बेच्ने	भोटे भन्ने ल्वाङ लामा वि. नेपाल सरकार	२
<b>इजलास नं. १</b>			<b>३ - २५</b>
३.	उत्प्रेषण / परमादेश	तारा सुवेदी भट्टराई वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, काठमाडौंसमेत	३
४.	लागु औषध (चरेश)	नेपाल सरकार वि. बुद्धिमान लामा	४
५.	उत्प्रेषण	मनिराम बुर्लाकोटी वि. लोक सेवा आयोग केन्द्रीय कार्यालयसमेत	४
६.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	हिमालयभक्त प्रधानाङ्ग वि. कारागार कार्यालय, नख्खु, ललितपुरसमेत	५
७.	जिउ मास्ने बेच्ने	नेपाल सरकार वि. सन्तोष कार्की, सन्तोष कार्की वि. नेपाल सरकार	६
८.	उत्प्रेषण	सौमिन्द्र भट्टाचार्य वि. श्रम अदालतसमेत	६
९.	वैदेशिक रोजगार	नेपाल सरकार वि. भुवनसिंह धामीसमेत	८
१०.	किर्ते जालसाजी	कृष्णचन्द्र झा वि. कौशिलादेवी मिश्र (ब्राम्हणी) समेत	९
११.	खुन डाँका	नेपाल सरकार वि. सगिरा खातुनसमेत	१०
१२.	लागु औषध (खैरो हेरोइन)	सुरोज महर्जन वि. नेपाल सरकार	११
१३.	उत्प्रेषण / परमादेश	विर्खबहादुर गुरूङ वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय सुनसरीसमेत	१२
१४.	भ्रष्टाचार (रकम हिनामिना)	नेपाल सरकार वि. खेमराज कैनीसमेत	१३

१५.	उत्प्रेषण	डा.पुनम यादवसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत	१४	२४.	कर्तव्य ज्यान	नन्दलाल बोहरा वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. नन्दलाल बोहरा	२३
१६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. कर्णबहादुर थारुसमेत	१५	२५.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	पुष्पाकुमारी साउद वि. गृह मन्त्रालयसमेत	२४
१७.	मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार	राहुल भन्ने राजिवकुमार ठाकुर वि. नेपाल सरकार	१६	२६.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	हर्कलाल दमाई वि. गृह मन्त्रालय, सिंहदरबारसमेत	२४
<b>इजलास नं. २</b>							२५ – २७
१८.	जबरजस्ती करण	खड्गबहादुर सुनार वि. नेपाल सरकार	१७	२७.	अदालतको अवहेलना	ममता झा वि. माधव पौडेल	२५
१९.	जबरजस्ती करण	तेजबहादुर विष्ट वि. नेपाल सरकार	१९	२८.	लेनदेन	सुरेश श्रेष्ठ वि. पिपल्स फाइनेन्स कम्पनी लिमिटेड	२५
२०.	लागु औषध ब्राउन सुगर	नेपाल सरकार वि. रविन राणासमेत	१९	२९.	उत्प्रेषण / परमादेश / प्रतिषेध	पुकार कर्णजितसमेत वि. बनेपा नगरपालिकाको कार्यालयसमेत	२६
२१.	लागु औषध (हेरोइन र चरेश)	नेपाल सरकार वि. रामराज चौधरीसमेत	२०	३०.	निषेधाज्ञा / परमादेश	मदनराज पाण्डे वि. हाम्रो बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. नक्साल काठमाडौंसमेत	२७
२२.	कर्तव्य ज्यान	दिपु प्रजापति वि. नेपाल सरकार	२१				
२३.	जालसाजी	मनोज साहु वि. सविनाकुमारी चौधरीसमेत	२२				

<b>इजलास नं. ३</b>			<b>२७</b>
<b>३१.</b>	कर्तव्य ज्यान	सब्बु भन्ने सोयव आलम खाँ वि. नेपाल सरकार	<b>२७</b>
<b>इजलास नं. ४</b>			<b>२८ – २९</b>
<b>३२.</b>	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सुवास कटुवाल	<b>२८</b>
<b>३३.</b>	निषेधाज्ञा	लालमणि दास वि. फुलचन दास	<b>२८</b>
<b>३४.</b>	निषेधाज्ञा	राजु के.सी. वि. हिमालयन स्न्याक्स एन्ड नुडल्स प्रा.लि. समेत	<b>२८</b>
<b>इजलास नं. ५</b>			<b>२९ – ३०</b>
<b>३५.</b>	वैदेशिक रोजगार कसुर	नेपाल सरकार वि. श्यामराज पाण्डे	<b>२९</b>
<b>३६.</b>	वैदेशिक रोजगार कसुर	नेपाल सरकार वि. निर्मला ताम्राकार	<b>२९</b>
<b>३७.</b>	जालसाजी	रामसति देवीसमेत वि. संजितकुमार सिंह	<b>३०</b>
<b>इजलास नं. ६</b>			<b>३० – ४१</b>
<b>३८.</b>	उत्प्रेषण	मोहनकुमार पराजुली वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	<b>३०</b>

<b>३९.</b>	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	कुमार बस्नेत वि. काठमाडौं जिल्ला अदालत, बबरमहलसमेत	<b>३२</b>
<b>४०.</b>	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. संजय पण्डित	<b>३४</b>
<b>४१.</b>	उत्प्रेषण	कृष्णप्रसाद ढकालसमेत वि. लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय, अनामनगरसमेत	<b>३५</b>
<b>४२.</b>	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. विरबहादुर थापा	<b>३७</b>
<b>४३.</b>	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. राजकुमार पण्डित	<b>३८</b>
<b>४४.</b>	उत्प्रेषण	त्रिवेणी प्लाष्टो पोलिमर्स प्रा.लि., बारा वि. श्रम अदालत, अनामनगरसमेत	<b>४०</b>
<b>इजलास नं. ७</b>			<b>४१ – ४६</b>
<b>४५.</b>	सामूहिक जबरजस्ती करणी र लागु औषध	नेपाल सरकार वि. सन्तोषकुमार उपाध्यायसमेत	<b>४१</b>

४६.	उत्प्रेषण	कृष्णप्रसाद उपाध्याय पौडेलसमेत वि. तानसेन नगरपालिका, पाल्पासमेत	४४
४७.	वैदेशिक रोजगार कसुर	नेपाल सरकार वि. हिराबहादुर वि.क. समेत	४५
इजलास नं. ८			४६ - ४८
४८.	नकबजनी चोरी	नेपाल सरकार वि. राज भन्ने युवराज लामा तामाङसमेत	४६
४९.	बैंकिङ कसुर	राजाकुमार बजगाईँ वि. नेपाल सरकार	४७
इजलास नं. ९			४८ - ४९
५०.	जबरजस्ती करणी उद्योग	नेपाल सरकार वि. दिनेशकुमार उपाध्याय	४८

इजलास नं. ११			४९ - ५१
५१.	कर्तव्य ज्यान	खलविर डाँगी वि. नेपाल सरकार	४९
५२.	नवीकरण दस्तुरसम्ब न्धी	नेपाल सरकार, सूचना तथा सञ्चार तथा सञ्चार मन्त्रालय वि. कान्तिपुर टेलिभिजन नेटवर्क प्रा.लि.	५०
इजलास नं. १५			५१ - ५६
५३.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	रत्नबहादुर थापा मगरसमेत वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, अर्घाखाँचीसमेत	५१



संयुक्त इजलास

१

स.का.मु.प्र.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या. श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७३-CR-०९७९, डाँका, नेपाल सरकार वि. देबु भन्ने देवकिसुन मुखिया सहनीसमेत

सर्वप्रथम प्रतिवादी देवकिसुन मुखियाको हकमा विचार गर्दा मिति २०७०।५।८ मा जाहेरवालाहरूले जाहेरी दिँदा अपराध गर्ने व्यक्तिहरूको नाम थर महलमा प्रतिवादी देवु मुखिया भन्ने देवकिसुनको नाम उल्लेख गर्न सकेको छैन । निज प्रतिवादीले अनुसन्धानको क्रममा बयान गर्दा निजको नाम देवु मुखिया हो भने उपनाम देव किसुन हो भनी लेखाएका छन् । प्रतिवादीले अदालतमा उपस्थित भई बयान गर्दा निजको नाम देवु मुखिया थर मलाहा हो निजले देव किसुन मुखियालाई नचिनेको पनि लेखाएका छन् । जाहेरवाला रमानन्द यादवले अदालतमा उपस्थित भई बकपत्र गर्दा रातिको समयमा नकाब लगाएकोले प्रतिवादीहरूलाई चिन्न सकिन भनी लेखाएको देखिन्छ । जाहेरीमा किसुन सहनी उल्लेख भए पनि उक्त किसुन सहनी र यी प्रतिवादी देवु मुखिया भन्ने देव किसुन मुखिया एउटै व्यक्ति हो भन्ने कुराको प्रमाण वादी पक्षले पेश गर्न सकेको छैन । जाहेरवालाको अदालतमा भएको बकपत्रबाट निज प्रतिवादी वारदातमा संलग्न भएको पुष्टि हुन सकेको छैन । प्रतिवादीबाट चोरीको मालसामान बरामद भएको मिसिल संलग्न बरामदी मुचुल्काबाट पनि देखिँदैन । यसरी प्रतिवादी देवु भन्ने देवकिसुन मुखिया सहनीले आरोपित कसुर गरेको शंकारहित तवरबाट पुष्टि हुन नसकेकोले निजलाई सफाइ दिने गरी भएको पुनरावेदन अदालतको फैसलालाई अन्यथा मान्न नसकिने ।

प्रतिवादी डोमा भन्ने भोगेन्द्र पासमानको हकमा हेर्दा निज प्रतिवादी आरोपित कसुरमा इन्कार रही अदालतमा बयान गरेका छन् । निज प्रतिवादीलाई

अन्य प्रतिवादीहरूले अनुसन्धानको क्रममा बयान गर्दा पोल गरेको देखिए पनि अदालतसमक्षको बयानमा निजहरूले यी प्रतिवादीलाई पोल गरेको अवस्था छैन । निजको साथबाट चोरीको कुनै माल सामान बरामद नभएको र वारदातमा निजको संलग्नता भएको मिसिल संलग्न कुनै प्रमाणबाट समेत देखिएको छैन । वारदातको दिन निज प्रतिवादी आफ्नो घरमा रहेका थिए भन्ने कुरा निजका साक्षी जीतनारायणले अदालतमा उपस्थित भई बकपत्र गरिदिएका छन् । यसरी प्रतिवादी डोमा भन्ने भोगेन्द्र पासमानले आरोपित कसुर गरेको मिसिल संलग्न कुनै पनि प्रमाणबाट पुष्टि हुन आएको नदेखिने ।

प्रतिवादी जयप्रसाद साहको हकमा हेर्दा निज प्रतिवादीलाई चोरीको सामान जानी जानी खरिद गरेको भनी अभियोग लागेको देखिन्छ । निज प्रतिवादीले आरोपित कसुरमा इन्कार रही आफूले चोरीको मालसामान हो भनी जानी जानी खरिद गरेको होइन भनी बयान गरेका छन् । प्रतिवादी घुर्न साहको बयानबाट पनि निजको सो इन्कारी बयान पुष्टि भएको छ । यसका साथै यी प्रतिवादीका साक्षी नारायणकुमार श्रेष्ठले गरेको बकपत्रबाट पनि निज प्रतिवादी निर्दोष रहेको देखिएबाट निज प्रतिवादीलाई सफाइ दिने गरी भएको फैसलालाई अन्यथा मान्न नमिल्ने ।

प्रतिवादीहरूले बिगो रु. ४५४,८००।- बराबरको धनमाल चोरी गरी लगेकोमा रु. २,१४,०००।- मात्र बिगो कायम गरेको मिलेको छैन भनी वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन रहेकोमा सोतर्फ हेर्दा प्रतिवादी घुर्न साह सोनारबाट रु. २१,०००।- तथा नोकिया मोबाइल बरामदी मुचुल्काबाट देखिन्छ । त्यस्तै प्रतिवादी जयप्रसाद साहको पसलमा रु. १,७८,८००।- बराबरको सुनचाँदीको गरगहना बेचेको भनी प्रतिवादी घुर्न साहको बयानमा उल्लेख भएको देखिन्छ । बरामद भएको नोकिया मोबाइलको मूल्य जाहेरवालाहरूले रु. ५०००।- खुलाएका छन् । यसरी बरामद भएको गरगहनाको मूल्य नगद

रुपैयाँ र मोबाइलको मूल्यसमेत गरी रु. २,१४,०००।- भन्दा कम नै देखिन्छ । सोभन्दा बढी बिगो बराबरको धनमाल प्रतिवादीहरूले चोरी गरी लगेका हुन् भन्ने कुरा जाहेरवालाहरूको भनाइ एवं प्रतिवादीहरूको अनुसन्धानको क्रममा भएको बयानबाहेक अन्य कुनै ठोस सबुद प्रमाणबाट पुष्टि हुन सकेको देखिँदैन । जाहेरवालाको मौखिक भनाइ र अनुसन्धानको क्रममा भएको बयानकै आधारमा बिगो कायम गर्दा न्यायोचित नहुने हुँदा रु.२,१४,०००।- बिगो कायम गर्ने गरी भएको फैसला न्यायसङ्गत नै देखिन आउने ।

तसर्थ, विवेचित आधार, कारण र प्रमाणबाट प्रतिवादी देवु भन्ने देवकिसुन मुखियालाई मुलुकी ऐन चोरीको १४(४) नं. बमोजिम ६ वर्ष कैद र मोल बिगो रु. २,१४,०००।- को डेढो रकम रु. ३,२१,०००।- जरिवाना हुने ठहर्‍याई सिराहा जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला प्रतिवादी देवु भन्ने देवकिसुन मुखियाको हकमा मिलेको नदेखिँदा केही उल्टी भई निज प्रतिवादीले सफाइ पाउने, प्रतिवादी घुरन साह सोनारलाई चोरीको १४(४) नं. बमोजिम ६ वर्ष कैद र बिगो रु. २,१४,०००।- को डेढी रकम रु. ३२१०००।- जरिवाना हुने र प्रतिवादीहरू डोमा भन्ने भोगेन्द्र पासमान र जयप्रकाश साह सोनारले अभियोग दाबीबाट सफाइ पाउने ठहर्‍याई सिराहा जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला सदर गर्ने गरी पुनरावेदन अदालत राजविराजबाट मिति २०७३।३।१४ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: रामु शर्मा

इति संवत् २०७६ साल वैशाख ३१ गते रोज ३ शुभम् ।

२

**स.का.मु.प्र.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७३-CR-१४११, जिउ मास्ने बेच्ने, भोटे भन्ने ल्वाङ लामा वि. नेपाल सरकार**

जाहेरवालीले मिति २०५०।९।१९ मा दिएको जाहेरी तथा अनुसन्धानको क्रममा गरेको बयानमा प्रतिवादीलाई किटान गरी जाहेरवालीलाई विदेशमा

जिउ मास्ने बेच्ने कार्यका लागि लम्नेमा प्रतिवादी भोटे भन्ने ल्वाङ लामा काठमाडौँ कालीमाटीबाट बस चढी गएका हुन् भनी लेखाई दिएको र निजको सो बयान अदालतबाट समेत प्रमाणित भएको देखिन्छ । प्रतिवादीले अनुसन्धानको क्रममा बयान गर्दा आरोपित कसुर स्वीकार गरी जाहेरवालीसमेतलाई बिक्री गरी आएको पैसा बाँडेको हो भनी लेखाएका छन् । प्रतिवादीको सो बयान बेहोरा जाहेरी दर्खास्त एवं पीडितले अनुसन्धानको क्रममा गरेको बयान बेहोराबाट पुष्टि भएको देखिन्छ । सहअभियुक्त ज्ञानु तितुङले अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष बयान गर्दा जाहेरवालीलाई बेच्न लैजाने कार्यमा भोटे भन्ने ल्वाङ लामासमेत संलग्न रहेको कुरा उल्लेख गरिदिएका छन् । प्रतिवादीले अदालतसमक्ष बयान गर्दा आरोपित कसुरमा इन्कार रहे पनि सो इन्कारी बयानलाई पुष्टि हुने गरी कुनै ठोस प्रमाण पेस गर्न सकेको नदेखिने ।

जाहेरी बेहोरा तथा अनुसन्धानको क्रममा जाहेरवालीले गरेको बयानसमेतबाट जाहेरवालीलाई बिक्री गर्न लैजाँदा प्रतिवादी भोटे भन्ने ल्वाङ लामा सँगै रहेको भए पनि बेचबिखन हुँदाका बखत निज प्रतिवादी सो स्थानमा रहेको देखिँदैन । प्रतिवादीको बयानबाट पनि निजले जाहेरवालीलाई बम्बै लैजान भनी कालीमाटीबाट सँगै हिँडेको देखिएको र सो कुरा सहअभियुक्तको बयानबाट पनि पुष्टि भएकोले निज प्रतिवादीले जिउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ४(क) को कसुर गरेको नदेखिँदै ऐ. दफा ४(ख) मा उल्लेख भएको बेचबिखन गर्ने उद्देश्यले कुनै मानिसलाई विदेशमा लैजाने कार्य गरेको देखिन आयो । उक्त कार्यको लागि ऐ. ऐनको दफा ८(२) मा पाँच वर्षदेखि दश वर्षसम्म कैद हुने व्यवस्था रहेको छ । निज प्रतिवादी भोटे भन्ने ल्वाङ लामालाई ऐ. ८(२) बमोजिम ५ वर्ष कैद सजाय हुने गरी भएको पुनरावेदन अदालतको फैसलामा कुनै त्रुटि रहेको देखिन आएन । प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर तथा निजको तर्फबाट उपस्थित विद्वान् कानून व्यवसायीहरूको बहस

जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

तसर्थ, विवेचित आधार, कारण र प्रमाणबाट प्रतिवादी भोटे भन्ने ल्वाङ लामालाई जिउ मास्ने बेच्ने कार्य (नियन्त्रण) ऐन, २०४३ को दफा ४(क) को कसुरमा ऐ. ऐनको दफा ८(१) र ८(५) बमोजिम १० वर्ष कैद र रु. ७०,०००/- जरिवाना गरेको काठमाडौं जिल्ला अदालतको मिति २०५४।७।२० को फैसलालाई केही उल्टी गरी सोही ऐनको दफा ४(ख) को कसुरमा ऐ. ऐनको दफा ८(२) बमोजिम ५ वर्ष कैद सजाय गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०५८।६।१७ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: रामु शर्मा

इति संवत् २०७६ साल वैशाख ३१ गते रोज ३ शुभम् ।

### इजलास नं. १

१

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी., ०६७-WO-००२३, उत्प्रेषण / परमादेश, तारा सुवेदी भट्टराई वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, काठमाडौंसमेत**

कानूनको पालना आफूले गरी आम नेपाली नागरिकलाई शान्ति सुरक्षा गराउने जिम्मेवार पदमा रहेका यी निवेदकले के कुन समयमा आफूले बिदा लिने र बिदा अस्वीकृत गराई लामो समयसम्म बस्न हुने नहुने भन्ने कुरा स्वयं जानकारी लिने कुरा हुन् र सोहीबमोजिमको काम कर्तव्य यी निवेदकलाई लामो समयसम्म बिदा अस्वीकृत गराई खोजतलास गर्दासमेत फेला पार्नसमेत नसकेको अवस्थामा मुलुकी ऐन, अ.बं. ११० नं. को रीत पुन्याई गा.वि.स. सचिवलाई रोहबरमा राखी सूचनासमेत तामेल गरेको कुरा मिसिल संलग्न कागज प्रमाणबाट देखिन्छ । त्यसरी निवेदकले आफूलाई के कति समयसम्म गैरहाजिर रहनुपर्ने हो र के कति समयपश्चात् आफूलाई तोकिएको कार्यालयमा उपस्थित

भई जिम्मेवारी वहन गर्नुपर्ने हो भन्ने कुरा अवगत नभएको भन्न मिल्ने नदेखिने ।

प्रहरी सेवामा रहेका प्रहरी कर्मचारीहरूको लागि महाराजगन्जमा प्रहरी अस्पताल रहेको अवस्थामा यी निवेदकले नयाँ दिल्लीमा उपचारको लागि गएको कारणले म तोकिएको समयमा हाजिर हुन सकिन भनी लिएको जिकिरसाथ विश्वसनीय कागज प्रमाण पेस गर्न सकेको देखिन आएन । दिल्लीमा भएको उपचारपश्चात् निवेदक घरमा नै आराम गरी बसेको भनी उल्लेख गरेको तर तपाईं लामो समयसम्म गैरहाजिर भएकोले कानूनका म्यादभित्र हाजिर हुन आउनुहोला नआएमा कानूनबमोजिम हुने छ भनी निजको घरमा सूचना टाँस गरेको, सुनुवाइको मौका दिएको अवस्थालाई बेवास्ता गरी प्रहरी ऐन तथा नियमको पालना गरेको भन्ने देखिन आउने ।

यसरी निवेदक लामो समयसम्म आफूलाई तोकिएको कार्यालयमा विनासूचना गैरहाजिर भई आफ्नो काम कर्तव्य जिम्मेवारी इमान्दारीपूर्वक पालना गरेको भन्ने देखिन आएन । प्रहरी नियमावली, २०४९ को नियम ८९(२)(क) मा रहेको कानूनी प्रावधान हेर्दा कुनै पनि प्रहरी कर्मचारीउपर कारबाही गर्दा निजलाई सफाइ पेस गर्ने मौका दिनुपर्ने भएमा सो कुराको पर्चा खडा गर्नुपर्ने भन्ने प्रावधानबमोजिम सोको सूचना भने तामेल गर्नुपर्ने भन्ने कानूनको भावनाबमोजिम मुलुकी ऐन, अ.बं. ११० नं. बमोजिम निजलाई खोजतलास गर्दा फेला नपरेकोले घरदैलोमा रीतपूर्वक टाँस गरी कार्यालयबाट खडा भएको पर्चाको जानकारी दिएको भन्ने कुरा मिसिल संलग्न कागज प्रमाणबाट देखिन आउने ।

निवेदकलाई लामो समयसम्म कार्यालयमा गैरहाजिर रहेकोले प्रहरी नियमावली, २०४९ को नियम ८९(२) बमोजिम रीत पुन्याई नोकरीबाट हटाइएको भन्ने सम्बन्धमा हेर्दा यी निवेदक मिति २०६३।२।२ गतेबाट लामो समयसम्म बिदा स्वीकृतसमेत नगराई प्रहरी ऐन, २०१२ तथा नियमावली, २०४९ बमोजिमको काम

कर्तव्य तथा आचरण पालना नगरेकोले ऐ. नियम ८८(ड र झ) को कसुर गरेको अवस्था मानिँदा ऐ. नियमावलीको नियम ८४ (ज) बमोजिमको सजाय गर्ने गरी भविष्यमा सरकारी नोकरीका लागि अयोग्य नठहरिने गरी अधिकारप्राप्त अधिकारी प्रहरी महानिरीक्षकबाट मिति २०६३।७।१२ बाट लागु हुने गरी भएको निर्णयउपर यी निवेदकले गृह मन्त्रालयमा पुनरावेदनसमेत गरी सोही निर्णय सदर गर्ने गरी मिति २०६७।२।२० मा भएको निर्णय कानूनसम्मत नै देखिएको हुँदा यी निवेदकको निवेदन माग दाबी र विद्वान् कानून व्यवसायीले गरेको बहस जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

तसर्थ, माथि विवेचित आधार, प्रमाणहरूबाट यी निवेदकको निवेदन मागबमोजिम उत्प्रेषणको आदेश जारी गर्नुपर्ने अवस्था विद्यमान रहेको नदेखिँदा रिट जारी गरिरहनु परेन । प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने ।

इजलास अधिकृत: बिमला पौडेल

कम्प्युटर: मन्जिता ढुंगाना

इति संवत् २०७४ साल पुस १७ गते रोज २ शुभम् ।

२

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी., ०७१-CR-१२६५, लागु औषध (चरेश), नेपाल सरकार वि. बुद्धिमान लामा**

प्रतिवादीहरूले बोकेका झोलाबाट ७/७ किलो गाँजा बरामद भएको तथ्य स्थापित भएको छ । प्रतिवादीमध्येका गणेश लामाले धादिङको आदमघाटबाट दाइ भन्ने व्यक्तिले बारा जिल्लाको जितपुरसम्म पुऱ्याउन भनी रु.५,०००/- समेत दिएकाले साथमा लिई हेटौँडासम्म आएको र हेटौँडामा बुद्धिमान लामासँग भेट भएकोले निजलाई रु.१५००/- दिने गरी ७ किलो (चरेश) निजलाई बोकाएको भन्नेसमेतको बेहोराका साथ आफूसमेत कसुरमा साबित भई प्रतिवादी बुद्धिमान लामालाई समेत पोल गरेको देखिन्छ । प्रतिवादी बुद्धिमान लामा हेटौँडाबाट बारातर्फ प्रतिवादी गणेश लामाले दिएको चरेश बोकी उनीसँग जाने क्रममा साथमा ७ किलो गाँजा

लान लागेको अवस्थामा पक्राउ परेको भन्ने देखिन्छ । निजको मौकाको बयानबाट आफूले अर्को प्रतिवादी गणेश लामाले दिएको झोलामा लागु औषध भएको भन्ने निजलाई जानकारी भए पनि निज लागु औषधको सञ्चय, बिक्री र ओसारपसार गर्ने पेसेवर व्यक्ति भएको देखिँदैन । निजले बरामद भएको गाँजा खरिद गरी ल्याउने कार्यमा पूर्वसल्लाह तथा आर्थिक लगानी गरेको भन्ने पनि देखिन आएको छैन । निजले प्रतिवादीमध्येका गणेश लामाले लागु औषध भनी दिएको झोला केही रकम ज्यालाबापत लिएर निजले भनेको गन्तव्य ठाउँसम्म पुऱ्याउनको लागि सहयोगी भूमिका निर्वाह गरेकोसम्म देखियो । यस अवस्थामा निज प्रतिवादीलाई मुख्य कसुरदारसरह सजाय नगरी "मतियार" सम्मको कसुर कायम गरी सजाय हुनु मनासिब नै देखिने ।

अतः प्रतिवादी बुद्धिमान लामाको हकमा सुरु फैसला केही उल्टी गरी निजलाई मतियारसम्मको कसुरदार कायम गरी लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १७ बमोजिम १ वर्ष कैद तथा रु.२०,०००/- (बिस हजार) जरिवाना हुने ठहऱ्याएको पुनरावेदन अदालत हेटौँडाको मिति २०७१।१।२२ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: महेश खनाल

कम्प्युटर: रमला पराजुली

इति संवत् २०७४ साल चैत्र ७ गते रोज ४ शुभम् ।

३

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी., ०७३-WO-१४०९, उत्प्रेषण, मनिराम बुर्लाकोटी वि. लोक सेवा आयोग केन्द्रीय कार्यालयसमेत**

निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम ७४ को उपनियम (१) मा पदपूर्ति प्रतिशत तथा पदसंख्या निर्धारण भएपछि त्यसमा कार्यक्षमताको मूल्याङ्कनद्वारा तथा ज्येष्ठता र कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनद्वारा बढुवा हुने पदहरूको विवरणसहितको सूचना लोक सेवा आयोगले

प्रकाशित गर्ने व्यवस्था रहेको पाइन्छ। त्यसैगरी नियम ७४ को उपनियम (२) मा उपनियम (१) बमोजिम प्रकाशित हुने सूचनामा बढुवा गरिने पदको लागि सेवा अवधि सम्भाव्य उम्मेदवार हुन ज्येष्ठता गणना गरिने (आषाढ मसान्तको हिसाबले) अवधि शैक्षिक योग्यतासमेतका कुराहरू खुलाइएको हुनुपर्ने कानूनी व्यवस्था गरेको देखिन्छ। यी रिट निवेदक मनिराम बुर्लाकोटीको मिति २०७०।६।१४ मा स्थायी नियुक्ति पाएको मितिले उपर्युक्त उल्लिखित कानूनी व्यवस्था अनुसार आषाढ मसान्तको हिसाबले गणना गर्दा उक्त बढुवा सूचना प्रकाशित भएको मिति २०७३।१०।२६ मा ३ वर्ष सेवा अवधि पुगेको अवस्था नदेखिने।

निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा २४(३) र निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम ७४(२) समेतले बढुवाको लागि सम्भाव्य उम्मेदवार हुने अवधि गणना गर्दा आषाढ मसान्तको हिसाबले गर्नुपर्ने प्रस्ट कानूनी व्यवस्था गरेको देखिन्छ। तसर्थ, यी रिट निवेदकलाई उक्त बढुवा सूचना अनुसारको पदमा बढुवाको लागि सम्भाव्य उम्मेदवार कायम गर्न सकिने अवस्था नदेखिएकोले बढुवा समितिको मिति २०७३।१२।२९ को निर्णय तथा उजुरी सुन्ने अधिकारी एवं भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयका सचिवबाट मिति २०७४।२।१४ मा भएको निर्णय कानूनसम्मत नै देखिँदा निवेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने।

तसर्थ, माथि विवेचित आधार, प्रमाण एवं कानूनी व्यवस्थासमेतबाट निवेदकको निवेदन मागबमोजिमको आदेश जारी गरिरहनुपर्ने अवस्थाको विद्यमानता नदेखिएकोले प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने।

इजलास अधिकृत : तारादत्त बडु / महेश खनाल  
इति संवत् २०७५ साल भदौ २० गते रोज ४ शुभम्।

४

मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी., ०७५-WH-०२०७, बन्दीप्रत्यक्षीकरण,

हिमालयभक्त प्रधानाङ्ग वि. कारागार कार्यालय, नख्खु, ललितपुरसमेत

मिति २०७६।३।१८ को उच्च अदालत पाटनको मुद्दानं. ०७५-WO-००२८ मा भएको आदेशमा “निवेदक हिमालयभक्त प्रधानाङ्ग यस अदालतको मिति २०७१।८।८ को फैसलाबमोजिम ठहर भएको ३ वर्ष कैद र जरिवाना नतिरेमा थप चार वर्ष कैदसमेत जम्मा कैद ७ वर्ष बस्नुपर्ने गरी कैदीपुर्जी दिई मिति २०६९।१०।१९ देखि थुनामा रही फैसलाबमोजिम कैदबापत कारागार कार्यालय नख्खुमा थुनामा बसी फैसला कार्यान्वयन भएको देखिन्छ। हाल निज निवेदक ७४ वर्षको वृद्ध भएकोले ज्येष्ठ नागरिक ऐन, २०६३ को दफा १२ (१)(ख) बमोजिम कैद छुट दिई थुनामुक्त गरिपाउँ भनी बन्दीप्रत्यक्षीकरणको निवेदन दिएको देखियो। निजको नागरिकताअनुसार जन्ममिति २००१।४।४४ भएबाट ७४ वर्ष पूरा भएको देखियो। उपर्युक्त उल्लिखित ऐनको दफा १२ अनुसार ५०% कैद छुट पाउने कानूनी व्यवस्था भएको र निजले फैसलाले तोकेको ५०% भन्दा बढी कैद भुक्तान गरिसकेको अवस्था देखिँदा निजलाई आजै कैदमुक्त गरिदिने गरी बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुने ठहर्छ। फैसलाको पूर्णपाठ आउन समय लाने भएकोले आदेशको सङ्क्षेपीकरण जारी गरी दिएको छ। आदेशको जानकारी विपक्षीहरूलाई दिनु।” भन्ने बेहोरासहितको आदेश भएको देखिन्छ। र सोही आदेशबमोजिम कारागार कार्यालय नख्खु, ललितपुरको मिति २०७६।३।१९ को च.नं. ८१७५ पत्रबाट सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल कारागार सुरक्षा बेस, नख्खु ललितपुरलाई थुनुवा हिमालयभक्त प्रधानाङ्गलाई थुनाबाट छाडिदिन पत्राचारसमेत गरिएको देखिने।

अतः निवेदकले ज्येष्ठ नागरिक ऐन, २०६३ र कारागार नियमावली, २०२० बमोजिम कैद छुट सुविधा पाउनुपर्नेमा विपक्षीहरूले कैद छुट नदिई थुनामा राखेको विषय देखाई निवेदकले बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी गरिपाउन प्रस्तुत निवेदन गरेको भए तापनि निवेदक

उच्च अदालत पाटनको मिति २०७६।०३।१८ को आदेशले थुनाबाट मुक्त भइसकेको भन्ने देखिन आएको हुँदा प्रस्तुत निवेदनको औचित्यसमेत समाप्त भइसकेको देखिँदा निवेदन जिकिरबमोजिमको आदेश जारी गर्नुपर्ने देखिएन। निवेदन खारेज हुने।

इजलास अधिकृत : महेन्द्रप्रसाद पौड्याल

कम्प्युटर : कृष्णमाया खतिवडा

इति संवत् २०७६ साल आषाढ ३० गते रोज २ शुभम्।

५

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी., ०७०-CR-०५५०, ०७०-CR-१५६७, जिउ मास्ने बेच्ने, नेपाल सरकार वि. सन्तोष कार्की, सन्तोष कार्की वि. नेपाल सरकार**

प्रतिवादी सन्तोष कार्कीले पीडितहरू चौतारा M र N लाई बिक्री गर्ने उद्देश्यले लिएर गएको भए पनि बेचबिखन गर्ने गन्तव्यसम्म पुऱ्याएको र पीडितहरूलाई बिक्री गरेको नदेखिई सो उद्देश्यले पीडितहरूलाई लैजाँदै गर्दाको अवस्थामा पीडितहरूको उद्धार भएको देखिएकोले प्रतिवादीले आफ्नो उद्देश्यअनुरूपको कार्य सम्पन्न गरिसकेको नदेखिँदा निजको उक्त कार्य अभियोग दाबीबमोजिम जिउ मास्ने बेच्ने कार्य नभई सोको उद्योगसम्म भएको देखिन आयो। त्यसैले अभियोग दाबीबाट पूर्ण रूपमा सफाइ पाउनुपर्छ भन्ने प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने।

मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा १५(१)(ज) मा मानव बेचबिखन वा ओसारपसारको कसुरको उद्योग गर्नेलाई सो कसुर गर्दा हुने सजायको आधा सजाय हुने छ भन्ने कानूनी व्यवस्था गरेको र प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीको उल्लिखित कार्य अभियोग दाबीबमोजिम कसुर नभई सोको उद्योगसम्मको कसुर देखिएकोले प्रतिवादी सन्तोष कार्कीलाई मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा १५(१)(ज) बमोजिम ५ वर्ष कैद र रु.२५,०००।- जरिवाना हुने।

मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा १७ मा पीडितलाई क्षतिपूर्ति भराउने व्यवस्था भए पनि प्रस्तुत वारदात उद्योगसम्मको कसुर ठहरेको र पीडित जाहेरवालाहरूले अदालतमा मौकाको प्रमाणित बयान प्रतिकूल बकपत्र गरी न्यायिक प्रक्रियामा असहयोग गरेको देखिँदासमेत निज पीडितहरूलाई ऐनको दफा १७ बमोजिमको क्षतिपूर्ति भराइरहनुपर्ने नदेखिँदा वादी नेपाल सरकारको उक्त पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने।

अतः माथि विवेचित आधार, प्रमाणबाट जिउ मास्ने बेच्ने कसुरमा प्रतिवादीलाई अभियोग दाबीबमोजिम १० वर्ष कैद र ५००००।- (पचास हजार) जरिवाना गरी पीडितहरूले क्षतिपूर्ति भराई नपाउने र पीडित जाहेरवालाहरूलाई रु.५००।- जरिवानासमेत हुने ठहर्नाई सिन्धुपाल्चोक जिल्ला अदालतबाट मिति २०६८।१२।२९ मा भएको फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६९।१०।२३ को फैसला केही उल्टी भई प्रतिवादी सन्तोष कार्कीलाई मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार ऐन, २०६४ को दफा १५(१) (ज) बमोजिम जिउ मास्ने बेच्ने कसुरको उद्योगमा ५ वर्ष कैद र २५०००।- जरिवाना हुने।

इजलास अधिकृत : विमला पौडेल

कम्प्युटर : चन्द्रशेर राना

इति संवत् २०७४ साल भाद्र २८ गते रोज ४ शुभम्।

६

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी, ०६७-WO-००४४, उत्प्रेषण, सौमिन्द्र भट्टाचार्य वि. श्रम अदालतसमेत**

प्रताप रावलले मिति २०६५।११।०२ (२००९ फेब्रुअरी १३) मा बुझाएको राजीनामा पत्रमा स्पष्ट रूपमा स्थानीय व्यावसायिक घरानामा अवसर पाउने सम्भावना रहेको हुँदा वैयक्तिक सम्बृद्धिको लागि राजीनामा दिएको भन्ने उल्लेख गरेको पाइन्छ। त्यसपछि बोटलर्स नेपाल लिमिटेडले २८ मार्च

२००९ मा निजलाई कम्पनीको धेरै महत्त्वपूर्ण नीति निर्माणसम्बन्धी बैठकमा भाग लिन कम्बोडिया पठाउन पत्राचार गरेको र सोबमोजिम नै निज कम्बोडिया भ्रमणमा गएको भन्ने प्रताप रावलको लिखित जवाफमा उल्लेख गरिएको देखिन्छ । यसैगरी निजलाई बैंकक र दक्षिण अफ्रिकामा समेत पठाएको बेहोरा लिखित जवाफमा उल्लेख गरिएको छ । यसैगरी, राजीनामा दिनुभन्दा अगाडि जनवरी २००९ मा निजको तलब रु. १,३६,४९६।- भएकोमा राजीनामाको पत्र प्रस्तुत गरेपश्चात् २००९ अप्रिलमा तलब वृद्धि गरेर रु. १,५०,२९४।- बनाइएको बेहोरा उल्लेख गरिएको छ । विदेश भ्रमणमा पठाएको र तलबमा वृद्धि गराएको तथ्यलाई रिट निवेदक कम्पनीले बहसनाोट बेहोरा तथा बहसको क्रममा स्वीकार गर्नुभएको देखिन्छ । उक्त कार्यहरूलाई निवेदकले कम्पनीको नियमित प्रक्रिया रहेको भन्ने जिकिर लिए तापनि यसरी सेवाबाट हट्ने मनसाय राखी राजीनामा पत्र हस्तान्तरण गरिसकेको कर्मचारीको हकमा कम्पनीको काममा विदेश भ्रमणमा पठाउने र तलबमा वृद्धि गराउने जस्ता कार्यलाई कम्पनीको नियमित प्रक्रिया मात्र रहेको भन्ने अनुमान गर्न मिल्ने नदेखिने ।

अर्कोतर्फ, व्यवस्थापकको आचरण र व्यवहारबाट नै निज प्रताप रावलले राजीनामा बुझाएको समयभन्दा कम्पनीले सो पत्र स्वीकृत गर्दाको समयमा परिस्थिति फरक रहेको भन्ने स्पष्ट देखिन्छ । राजीनामा पत्र दिएको व्यक्तिको तलब वृद्धि र कम्पनीको काममा विदेश पठाउने कार्य पूर्वावस्थाको परिवर्तन होइन भन्ने अनुमान गर्न मिल्ने देखिँदैन । त्यस कार्यलाई स्थितिमा परिवर्तन भई आपसी समझदारीमा प्रताप रावलले सेवा निरन्तर गर्न सहमत भएको र व्यवस्थापकले निजलाई सेवामा राख्न सहमत भएको भन्ने अनुमान गर्नुपर्ने हुन आयो । जुन कारण उल्लेख गरी निज प्रताप रावलले राजीनामा पत्र बुझाएको देखिन्छ सोही कुरा कम्पनीबाट नै पूरा भएको र सो कुरा उचित लागि निजले समेत स्वीकारी सेवालालाई निरन्तरता दिएको देखिन्छ । यसबाट

निजले राजीनामा पत्र प्रस्तुत गर्दा र राजीनामा पत्र कम्पनीले स्वीकार गर्दाको परिस्थितिमा भिन्नता रहेको देखिने ।

प्रस्तुत मुद्दामा पहिले जुन अवस्थामा राजीनामा पत्र बुझाएको हो सो अवस्थामा नै राजीनामा तत्कालै स्वीकृत नगरी ११ महिनाको लामो अन्तरालपश्चात् परिस्थितिमा भिन्नता आइसकेको अवस्थामा स्वीकार गरिएको निर्णयलाई राजीनामाको स्वीकृति मात्र मान्न नमिल्ने ।

अब, निज प्रताप रावलले आफूले पाउने तलब भत्ताबापतको सबै रकम, सेवाबाट अवकाश पाएपछि पाउने उपदानको रकम तथा सञ्चय कोषको रकमसमेत निजले बुझिलिई राजीनामाको निर्णयलाई आचरणबाट स्वीकार गरिसकेको भन्ने निवेदन जिकिरतर्फ विचार गरौं । सेवाबाट हटाइसकेपछि दैनिक जीविका चलाउनको लागि तथा सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूतिको लागि कम्पनीबाट वैधानिक रूपमा पाउनुपर्ने तलब, भत्ता सुविधा तथा सेवा अन्त्यबापतको भुक्तानी लिएर वरबुझारथ गरेको कार्यलाई अन्यथा भन्न मिल्दैन । त्यस कारणबाट राजीनामाको निर्णय स्वीकार गरेको भन्ने मान्न मिल्दैन । कुनै कर्मचारीलाई सेवाबाट खराब आचरणमा वा अन्य कुनै तवरले सेवाबाट हटाइए पनि उल्लिखित प्रक्रिया पूरा गर्ने सामान्य प्रचलन रहेको हुने ।

प्रस्तुत मुद्दामा आफूले कम्पनीमा काम गरेबापत पाउनुपर्ने तलब भत्ता तथा अन्य सुविधा लिएको आधारमै मात्र निजले राजीनामाको निर्णय तथा परिणामलाई स्वीकार गरेको मान्नु उचित नहुने ।

अतः उपर्युक्त प्रकरणहरूमा विवेचित आधार र कारणहरूबाट विपक्षी प्रताप रावलले श्रम अदालत, काठमाडौंमा निजलाई सेवाबाट हटाउने गरी बोटलर्स नेपाल लिमिटेडबाट भएको निर्णय बदर गरिपाउँ भनी पुनरावेदन गरेकोमा श्रम अदालत काठमाडौंबाट निजलाई सेवामा पुनर्बहाली हुने र सेवा टुटेको अवधिको पारिश्रमिकसमेत भुक्तानी पाउने ठहर्‍याई मिति

२०६७।०३।११ मा भएको फैसलालाई अन्यथा मान्न मिलेन । तसर्थ, रिट निवेदन मागबमोजिमका आदेश जारी गर्नुपर्ने देखिएन । प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने ।  
इजलास अधिकृत : दीपिका थापा मगर  
इति संवत् २०७५ साल चैत्र ११ गते रोज २ शुभम् ।

७

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी, ०७०-CR-११३६, वैदेशिक रोजगार, नेपाल सरकार वि. भुवनसिंह धामीसमेत**

जाहेरवालाहरूको बिगो तथा हर्जाना चारैजना प्रतिवादीहरू भुवनसिंह धामी, तारादत्त भट्ट, जयसिंह भाट र तारा कार्कीबाट जाहेरवालाहरूलाई दामासाहीले दिलाई भराइपाउँ भन्नेसम्मको अभियोग दाबी रहेको पाइयो । निज प्रतिवादीहरू जयसिंह भाट र तारा कार्कीले जाहेरवालाहरूसँगबाट वैदेशिक रोजगारसम्बन्धी कागज गरी रकम लिएको भन्ने जाहेरवालाहरूको दाबीसमेत नरहेको र सोसम्बन्धी कुनै लिखतसमेत पेस हुन आएको नदेखिँदा निजहरूबाट जाहेरवालाहरूको बिगो भराउनुपर्ने भन्ने अभियोग दाबी पुग्ने देखिएन । निज प्रतिवादीहरूउपरको दाबी अन्य प्रमाणबाट पुष्टि हुन नसकेको अवस्थामा निजहरू फरार रहेको भन्ने आधारमा मात्र कसुरदार ठहर गर्न मिल्ने नहुँदा निजहरूले अभियोग दाबीबाट सफाइ पाउने गरी भएको सुरु काठमाडौं जिल्ला अदालत तथा पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला मिलेकै देखिने ।

जाहेरवाला धनबहादुर रानाको बिगोसम्बन्धी पुनरावेदन जिकिरतर्फ हेर्दा प्रतिवादी तारादत्त भट्टले जाहेरवाला धनबहादुर रानालाई गरिदिएको रु.४०,७००।- को लिखतबमोजिमको रकम तथा सोको हर्जानासमेत प्रतिवादीबाट भराई लिन पाउने गरी भएको हदसम्मको फैसलामा कुनै विवाद देखिएन । सोदेखि बाहेक निजले जाहेरी दरखास्त तथा अदालतमा बकपत्र गर्दा उल्लेख गरेको रकमसमेत प्रतिवादीहरूलाई दिएको भन्ने कुनै लिखत प्रमाण पेस हुन सकेको छैन ।

जाहेरी दर्खास्तको बेहोरा र अदालतमा भएको बकपत्रको बेहोरामा समेत एकरूपता देखिएको छैन । जाहेरी दर्खास्तमा प्रतिवादी भुवनसिंह धामीले रु.१,७०,०००।- लिएका हुन् भनी उल्लेख छ भने अदालतमा बकपत्र गर्दा रु.१,५०,०००।- लिई ठगी गरेका हुन् भनी बकपत्र गरेको देखिन्छ । यसरी जाहेरवाला धनबहादुर रानाले लिखतबमोजिम बाहेक थप रकम प्रतिवादीलाई दिएको भन्ने कुरा लिखत प्रमाणबाट पुष्टि हुन नआएको अवस्थामा बिनाआधार प्रमाण उक्त रकम बिगो कायम गरी प्रतिवादीहरूबाट भराउन मिल्ने नदेखिने ।

प्रतिवादी भुवनसिंह धामी र तारादत्त भट्टले प्रतिवादीहरूलाई वैदेशिक रोजगार ऐन, २०४२ को दफा ३ र २४(२) को कसुरमा सोही ऐनको दफा २४(२) बमोजिम सजायको मागदाबी लिइएको देखियो । उक्त कानूनी व्यवस्थाअनुसार पीडितलाई विदेश नपठाइसकेको अवस्थामा आधा सजाय हुने व्यवस्था गरेको देखिन्छ । प्रतिवादी भुवनसिंह धामीको मौकाको बयानमा जयसिंह भाटले नक्कली भिषामा तोरणबहादुर कार्कीलाई विदेश पठाएको र निज फर्की आएको भन्ने उल्लेख भएको पाइन्छ । तर जयसिंह भाटउपर सो सम्बन्धमा अभियोग दाबीसमेत लिन सकेको देखिएन । प्रतिवादीहरू भुवनसिंह धामी र तारादत्त भट्टले नै निज जाहेरवालाहरूलाई वैदेशिक रोजगारको लागि विदेश पठाइसकेको भन्ने विश्वसनीय प्रमाणबाट पुष्टि हुन सकेको देखिँदैन । वैदेशिक रोजगारीको लागि कागज गर्दैमा विदेश पठाइसकेको भन्ने अर्थ गर्न मिल्ने होइन । इजाजत नलिई वैदेशिक रोजगारमा पठाउने भनी रकम लिई कागज गरिदिएको आधारमा वैदेशिक रोजगार कसुर गरेको ठहर हुँदैमा स्वतः विदेश पठाएको अवस्थाको अनुमान गरी सजाय तोक्नु मनासिब हुँदैन । यस अवस्थामा प्रतिवादीहरूले जाहेरवालाहरूलाई विदेश पठाइसकेको अवस्था नरहेको भनी सुरु तथा पुनरावेदन अदालतबाट भएको फैसला अन्यथा नदेखिँदा प्रतिवादीलाई कम सजाय भएको भन्ने पुनरावेदन जिकिर



तथा यस अदालतबाट मुद्दा दोहोर्चाई हेर्ने निस्सा प्रदान गर्दा ग्रहण गरिएका आधारसँग समेत सहमत हुन नसकिने ।

अतः उपर्युक्तबमोजिम विवेचित आधार, कारणबाट प्रतिवादी तारादत्त भट्ट तथा भुवनसिंह धामीलाई वैदेशिक रोजगार ऐन, २०४२ को दफा २४(२) बमोजिम जनही रु.२५,०००/- जरिवाना भई प्रतिवादी तारादत्त भट्टबाट बिगोको ५०% ले हुने हर्जानासमेत थप गरी हुने रु.६९३५०/- जाहेरवाला धनबहादुर रानाले तथा प्रतिवादी भुवनसिंह धामीले जाहेरवाला हिरासिंह कुँवरबाट लिएको रु.४०,०००/- तोरणबहादुर थापासँग लिएको रु.९,३६,०००/- तथा जाहेरवाला सोमबहादुर शाहबाट लिएको रु.९,२५,०००/- को ५०% ले हर्जाना थप गरी निज प्रतिवादीबाट जाहेरवालाहरूले भराई लिन पाउने तथा प्रतिवादीहरू जयसिंह भाट र तारा कार्कीले आरोपित कसुरबाट सफाई पाउने गरी भएको काठमाडौँ जिल्ला अदालतको फैसला सदर हुने ठहर्‍याई पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०७०।३।३० मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत : महेश खनाल

इति संवत् २०७५ साल वैशाख २० गते रोज ५ शुभम् ।

८

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी, ०७१-CR-००५३, कित्ते जालसाजी, कृष्णचन्द्र झा वि. कौशिलादेवी मिश्र (ब्राम्हणी) समेत**

कुत दिलाई मोही निष्कासन गरिपाउँ भन्ने मुद्दामा पुनरावेदन अदालत राजविराजबाट फैसला भई यी वादीका नाममा जारी भएको पुनरावेदन म्याद बेरितको हुँदा बदर गरी पुनरावेदन पत्र दर्ता गरिपाउँ भनी यी वादीले पुनरावेदन अदालत राजविराजमा पेस गरेको पुनरावेदन रजिस्ट्रारबाट दरपिठ भएको र सो दरपिठ आदेश पुनरावेदन अदालत राजविराजको संयुक्त इजलासबाट सदर भएको प्रमाणमा रहेको मिसिलबाट देखिन्छ । तत्पश्चात् वादीले अख्तियारवालाको अनुमति

लिई म्याद तामेल गर्ने तामेलदारसमेतलाई विपक्षी बनाई पुनरावेदन अदालत राजविराजमा कित्ते जालसाजीको फिराद दायर गरेको देखिने ।

कुत दिलाई मोही निष्कासन मुद्दाको तारेख पर्चामा वादीले गरेको रेखात्मक सहीसँग पुनरावेदन म्यादमा रहेको कित्ते "कृष्णचन्द्र झा" को सहीलाई राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशालामा जाँचाइपाउँ भनी वादी स्वयंले फिराद दाबी गरेको देखिन्छ । पुनरावेदन अदालत राजविराजबाट कुत दिलाई मोही निष्कासन मुद्दाको तारेख पर्चामा भएको निजको रेखात्मक सही, विवादित पुनरावेदन म्यादमा रहेको वादी कृष्णचन्द्र झाको रेखात्मक सही तथा अदालतसमक्ष लिइएको वादीको नमुना रेखात्मक सहीसमेत जाँच गर्न पठाइएकोमा राष्ट्रिय विधिविज्ञान प्रयोगशालाबाट जाँच भई विशेषज्ञको रायसहित पेस भएको प्रतिवेदनमा दस्तखतहरूको लेखनस्तर, लेखनगति, छायाँङ्कन, अक्षरहरूको ढल्काई (slant), दस्तखतहरूको अक्षर-अक्षरबिचको खाली स्थान र बहाव (fluency) समेतमा समानताका लेखन गुणहरू देखिन्छन् भन्ने उल्लेख भएको देखियो । साथै हस्ताक्षर जाँच गर्ने विशेषज्ञले अदालतमा आई बकपत्र गर्दा सो रायलाई समर्थन गरेको देखिँदा विशेषज्ञको उक्त राय प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा २३ बमोजिम प्रमाणयोग्य नै देखिन आयो । यसरी विशेषज्ञको रायसहितको प्रतिवेदनबाट नै वादी दाबीबमोजिमको पुनरावेदन म्यादमा भएको दस्तखत कित्ते गरेको भन्ने अवस्था नदेखिँदा वादी दाबी पुन नसक्ने ठहर्‍याएको पुनरावेदन अदालत राजविराजको फैसला मनासिब नै देखिने ।

अतः वादी दाबी पुन नसक्ने भनी पुनरावेदन अदालत राजविराजबाट मिति २०७०।१२।१२ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत : महेश खनाल

कम्प्युटर: कृष्णमाया खतिवडा (सुस्मिता)

इति संवत् २०७६ साल पौष ११ गते रोज ६ शुभम् ।

मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी, ०७२-CR-१७१७, खुन डाँका, नेपाल सरकार वि. सगिरा खातुनसमेत

प्रतिवादीहरूउपर किटानी जाहेरी र मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १३(४) नं. को अभियोग दाबी रहेको देखिए तापनि मृतकलाई मार्न निजहरूले के कस्तो प्रकारको योजना, तयारीलगायतका कार्य गरेका थिए भन्ने कुरा मिसिल कागजातबाट स्पष्ट खुल्न आएको छैन। मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १७(३) नं. मा “अरु किसिमसँग मत सल्लाहमा पसेकोमा मार्ने ठाउँमा गई अरु कुरा केही नगरी हेरी रहनेलाई र लेखिएदेखि बाहेक अरु किसिमका मतलबीलाई छ महिनादेखि तीन वर्षसम्म कैद गर्नुपर्छ” भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। यी प्रतिवादीहरूले मृतकलाई मार्न वचन दिएको, निजहरू मृतकलाई मार्ने कार्यमा संलग्न रहेको, हातहतियार गोलीको प्रहार गरेकोलगायतका कार्य अर्थात् मृतकलाई मार्न मुख्य भूमिका खेलेको भन्ने स्थिति देखिएको छैन। साथै निजहरूको मुख्य भूमिकाउपरको पोलसमेत अभियोजन पक्षले सबुद प्रमाणबाट पुष्टि गर्न सकेको स्थिति देखिँदैन। यसरी निज प्रतिवादीहरूउपर किटानी जाहेरी परेको भए तापनि निज प्रतिवादीहरूको कर्तव्यबाट नै मृतकको ज्यान गएको भन्ने स्थिति देखिएको छैन। यद्यपि वारदात मितिमा यी प्रतिवादीहरू वारदातस्थलमा रहेको भन्ने मृतककी छोरी र मौकाका व्यक्तिको कागज एवं आफूहरू घटनास्थलमा नरहेको भन्ने प्रमाण निज प्रतिवादीहरूले पेश गर्न नसकेको स्थितिमा वारदात समयमा प्रतिवादीहरू वारदात स्थलमा मृतकको ज्यान मर्न नदिनतर्फ निजहरूले केही पहल नगरी बसेको भन्ने देखिएकोले निज प्रतिवादीहरूलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १७(३) नं. बमोजिम हुने माथिल्लो हदको सजाय (तीन वर्ष) कैद गर्ने गरी भएको सुरु अदालतको फैसलालाई सदर गर्ने गरी भएको पुनरावेदन अदालत हेटाँडाको फैसला निज

प्रतिवादीहरूको हकमा अन्यथा नदेखिने।

प्रतिवादी सगिरा खातुनले वारदात मितिमा आफू मृतक शेख गफारको घरमा प्रवेश गरी निज शेख गफार र निजको श्रीमती सहनाज बेगमलाई गोली हानी हत्या गरेको छैन, मृतकको घरको धनमालहरू डाँका गरेको छैन भनी अनुसन्धान र अदालतमा समेत आरोपित कसुरमा इन्कारी बयान गरेको देखिन्छ। वारदातमा निज प्रतिवादीको समेत संलग्नता रहेको भनी अनुसन्धानमा साबित रहेका एवं कसुर ठहर भएका प्रतिवादी शेख मोवारकले घटनामा निजको संलग्नताबारे पोल गरेको स्थिति छैन भने प्रतिवादी शेख मोवारकले मौकामा बयान गर्दा अंशसम्बन्धी रिसइवीले अपराधी प्रवृत्तिका भारतीय खुसी आलमसँग सम्पर्क गरी निजलाई पैसा दिई आफूसमेतको उपस्थितिमा खुसी आलम र निजको गाउँघरका हतियारधारी डाँकाहरूको समूहले मृतकहरूलाई गोली हानी मारेको भनी बयान गरेको देखिन्छ। साथै मौकामा बयान गर्ने व्यक्तिहरूले समेत निज प्रतिवादीसमेतले घटना घटाएको भन्ने आफूहरूले नदेखेको केवल सुनेकोसम्म हो भनी कागज गरिदिएको देखिन्छ। त्यस्तै घटनास्थलमा गोलीको छर्ना लागी घाइते भएका शेख सोयव, सकिना खातुन, रमेश सहनीलाई मौकामा बुझ्दा मृतकसँग प्रतिवादी शेख मोवारकको अंशसम्बन्धी रिसइवी रही भारतीय डाँका खुसी आलमसँग सम्पर्क गरी उक्त हत्या वारदात गराएको, अन्य प्रतिवादीहरूको वारदातमा संलग्नता छैन भनी लेखाई दिएको पाइन्छ। जाहेरवाला प्रत्यक्षदर्शी नभएको र निज प्रतिवादीले मृतकलाई गोली हानी मार्नुपर्नेसम्मको कारण र परिस्थिति देखिएको छैन न कि सो कुरा जाहेरवालाले खुलाउन सकेको अवस्था छ। निज प्रतिवादी घटनास्थलमा मौजुद रहे, भएको भन्ने जाहेरवालाको जिकिर भए तापनि निजको उपस्थिति देखिने ठोस सबुद प्रमाण वादी पक्षबाट पेश, दाखिल भए, गरेको देखिँदैन। साथै निज प्रतिवादीसमेतको कर्तव्यबाट मृतकहरूको ज्यान मर्न गएको भन्ने वादी दाबी अभियोजन

पक्षले ठोस र वस्तुनिष्ठ कागज प्रमाणका आधारमा पुष्टि गर्न सकेको छैन । यस स्थितिमा आधार, कारणको विश्लेषण गरी कर्तव्य ज्यान जस्तो गम्भीर प्रकृतिको मुद्दामा निज प्रतिवादीलाई आरोपित कसुरमा सफाइ दिने गरी भएको सुरु अदालतको फैसलालाई सदर गर्ने गरी भएको पुनरावेदन अदालत हेटौंडाको फैसला निज प्रतिवादीको हकमा समेत मिलेकै देखिने ।

प्रस्तुत मुद्दामा यी प्रतिवादीहरूले अदालतसमक्ष आफूले अभियोग मागदाबीबमोजिम डाँकाको कसुर गरेको कुरामा पूर्ण इन्कार भई बयान गरेको पाइन्छ । प्रतिवादीहरूबाट डाँका गरी लगेको दशीको कुनै धनमाल बरामद हुन सकेको देखिँदैन । प्रतिवादीहरूको इन्कारी बयानलाई निजहरूका साक्षीहरूबाट पुष्ट्याइँ भएको छ । प्रतिवादीहरूको उक्त इन्कारी बयानलाई खण्डन गर्ने कुनै खम्बिर प्रमाण वादी पक्षबाट दाखेल हुन सकेको पाइँदैन । यी प्रतिवादीहरू सगिरा खातुन, शेख नेक मोहम्मद भन्ने शेख विल्दु र शेख नुरमहमदसमेतले डाँकाको वारदात घटाएको पुष्टि नभई डाँका गरी केही चिजवस्तु लगेको सप्रमाण पुष्टि भएको छैन । मुलुकी ऐन, चोरीको महलको ७ नं. मा “**कसैले कुनै प्रकारको चोरी भएको कुरा थाहा पाएमा सो थाहा पाएको ७ दिनभित्र नजिकको प्रहरी कार्यालयमा निवेदन दिनुपर्ने**” कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ । प्रस्तुत मुद्दामा जाहेरवालाले घटनाको १३।१४ दिनपछाडि जाहेरी दिएको देखिएको स्थिति छ भने प्रतिवादीहरूउपरको अभियोग दाबी खम्बिर हुने विश्वसनीय प्रमाणसमेत पेस भएको नदेखिने ।

अतः उपर्युक्त विवेचित आधार, कारण एवं प्रतिवादीहरूउपरको डाँकातर्फको अभियोग दाबी पुष्टि हुन नसकेकोले डाँकातर्फको आरोपित कसुरमा निज प्रतिवादीहरूले सफाइ पाउने, प्रतिवादी सगिरा खातुनउपरको अभियोग दाबी पुष्टि हुन नसकेकोले कर्तव्य ज्यान मुद्दामा सफाइ पाउने र प्रतिवादीहरू शेख नेकमहमद भन्ने शेख विलट र शेख नुरमहमद घटनास्थलसम्म रहे

भएको देखिएको स्थितिमा निजहरूलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १७(३) नं. बमोजिम तीन (३) वर्ष कैद सजाय हुने गरी सुरु रौतहट जिल्ला अदालतको फैसलालाई सदर गरेको पुनरावेदन अदालत हेटौंडाको मिति २०७२।१०।१२ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृतः कमलकान्त जोशी

कम्प्युटरः रमला पराजुली

इति संवत् २०७६ साल असार २४ गते रोज ३ शुभम् ।

१०

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी, ०७२-CR-०९०६, लागु औषध (खैरो हेरोइन), सुरोज महर्जन वि. नेपाल सरकार**

प्रतिवादी सुरोज महर्जनको साथबाट ७.९ ग्राम लागु औषध ब्राउन सुगर बरामद भएको भन्ने बरामदी मुचुल्का, प्रहरी प्रतिवेदन र प्रतिवादीको प्रहरीसमक्षको बयानसमेतबाट देखिँदा प्रतिवादीबाट लागु औषध बरामद भएको तथ्यमा विवाद रहेन । प्रतिवादीले आफू बेकसुर भएको भन्ने तथ्ययुक्त कुनै प्रकारको प्रमाण पेस गर्न सकेको पाइँदैन । प्रतिवेदक प्र.ना.नि. प्रबलबहादुर पाण्डेले प्रतिवादी सुरोज महर्जनकै साथबाट ७.९ ग्रामको लागु औषध बरामद गरेको हो भनी अदालतमा आई बकपत्र गरेको पाइन्छ । प्रतिवादीले आफूले सेवन मात्र गर्ने गरेको, बेचबिखनको काम गर्ने नगरेको भन्ने जिकिर लिए तापनि ७.९ ग्रामको लागु औषध सेवनकै लागि बोकेको भन्ने पुष्टि भने गर्न सकेको पाइँदैन । बरामदित लागु औषधको प्रकृति र परिमाणबाट सेवनकै लागि मात्र राखेको भन्ने स्वाभाविक नदेखिने ।

पुनरावेदक प्रतिवादी सुरज महर्जनले अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष गरेको बयान प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ९(२)(क) को देहायको (१) (२) र (३) विपरीत भएको भनी प्रमाणित गर्न नसकेको अवस्थामा निज पुनरावेदक प्रतिवादीले अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष गरेको बयानलाई प्रमाणमा लिन मिल्ने

नै देखिई निजले आरोपित कसुर गरेको भन्ने देखिने ।

यस सम्बन्धमा (ने.का.प. २०४८, अङ्क ५, पृष्ठ संख्या २१२, नि.नं. ४२९४) वादी श्री ५ को सरकार प्रतिवादी श्यामकुमार श्रेष्ठसमेत भएको लागु औषध मुद्दामा “कुनै व्यक्तिको साथबाट बरामद भएको लागु औषधको परिमाण पनि विचारणीय हुने” भनी सिद्धान्तसमेत प्रतिपादन भएको देखिँदा उक्त सिद्धान्तबाट समेत बरामद भएको त्यति तुलो परिमाणको लागु औषध खैरो हेरोइन प्रतिवादीले आफ्नो सेवनको लागि मात्र ल्याएको भन्ने कथन पत्यारलायक नदेखिँदा निज सुरोज महर्जनलाई पुनरावेदन अदालत पाटनबाट लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४ को (घ) र (च) को कसुर गरेको ठहर गरी सोही ऐनको दफा १४ (१) (छ) (१) बमोजिम ५ (पाँच) वर्ष कैद र रु ५०००।- (पाँच हजार रूपैयाँ) जरिवाना हुने ठहर गरी भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: हिरा डंगोल

कम्प्युटर: कृष्णमाया खतिवडा (सुस्मिता)

इति संवत् २०७४ साल माघ ८ गते रोज २ शुभम् ।

११

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी, ०७०-८१-०६२१, उत्प्रेषण / परमादेश, विर्खबहादुर गुरुङ वि. जिल्ला प्रशासन कार्यालय सुनसरीसमेत**

प्रत्यर्थी धरान नगरपालिकाले स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ एवं नियमावली २०५६ बमोजिम एकीकृत सम्पत्ति कर लगाउन सक्ने र त्यस्तो कर लगाउने कार्य पूर्ववत् रूपमा कार्यान्वयन भइरहेको र ५/५ वर्षमा हुनुपर्ने सम्पत्ति मूल्याङ्कन हुन नसकेको अवस्थामा सम्पत्ति मूल्याङ्कनकै प्रयोजनार्थ कृष्णनारायण पालिखेको संयोजकत्वमा समिति गठन भएको देखिन्छ । सो समितिले पेस गरेको प्रतिवेदनले करका दर बढी तोकेकोले जनगुनासो आई उक्त प्रतिवेदनबमोजिम कर लगाउन नसकेको भन्ने

नगरपालिकाको बनाइ रहेकोमा मिसिल संलग्न कागजात हेर्दा पनि धरान नगरपालिकाको उक्त बनाइ निराधार भन्न सकिने अवस्था देखिएन । त्यसपछि मिति २०६९।४।१९ को किशोर राईको संयोजकत्वमा गठित समितिको प्रतिवेदनसमेतले सोही आ.व. २०६९ देखि लागु हुने गरी मात्र पुनः मूल्याङ्कित दररेटबमोजिम सम्पत्ति कर लगाउन सिफारिस गरेको देखियो । उक्त प्रतिवेदन लागु गर्ने क्रममा मिति २०६९।४।१९ देखि ०६९।४।१९ सम्म जनमत सङ्कलन गर्ने निर्णय भएको देखिन्छ । स्थानीय स्वायत्त शासन ऐनले एकीकृत सम्पत्ति कर लगाउने र सोको प्रयोजनार्थ सम्पत्ति आवधिक रूपमा मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने नगरपालिकाको काम कर्तव्य हुने भनी तोकिएको देखिँदा प्रत्यर्थी किशोर राईले पेस गरेको उक्त प्रतिवेदनका सम्बन्धमा मिति २०६९।४।१९ देखि ०६९।४।१९ सम्म नगरवासीको जनमत लिने धरान नगरपालिकाबाट निर्णय भएकोमा उक्त जनमत लिने कार्य आफैँमा निर्णय नभई आम नगरवासीको मनोभावना बुझ्ने प्रक्रियासम्म भएको हुँदा यसबाट निवेदकको कानूनी हकमा आघात परेको भन्न सकिने अवस्था नदेखिने ।

तसर्थ, निवेदकहरूसमेतका धरान नगरवासीलाई नगरपालिकाले मिति २०६९।४।२६ मा एकीकृत सम्पत्ति कर लगाउनका लागि पेस भएको प्रतिवेदन एवं मिसिल संलग्न कागजातसमेतबाट निवेदकसमेतका करदाताको सम्पत्तिको मूल्याङ्कनका आधार सडक मार्गलाई लिई करको दररेट निर्धारण गरेको देखिन्छ । स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०५६ को नियम १४४ को उपनियम (९) अनुसार कुनै करदाताको सम्पत्ति मूल्याङ्कन हुँदा निजको चित्त नबुझेको भएमा निजले दिएको निवेदनको आधारमा सम्पत्तिको मूल्याङ्कन गरी कर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिँदा नगरपालिकाले निर्धारण गरेको एकीकृत सम्पत्तिको मूल्यमा चित्त नबुझेको व्यक्तिले पुनः मूल्याङ्कनका लागि निवेदन दिन सक्ने नै भएकाले विपक्षी धरान नगरपालिकाले निर्धारण गरेको एकीकृत सम्पत्तिको

मूल्यमा चित्त नबुझाएका यी निवेदकसमेतले निवेदन गर्न आएमा कर निर्धारणका सिद्धान्त विचार गरी त्यसरी पर्न आएको निवेदनको औचित्यभित्र प्रवेश गरी एकीकृत सम्पत्तिको मूल्यमा पुनः मूल्याङ्कन गर्नु भनी विपक्षी धरान नगरपालिकाका नाममा परमादेशको आदेश जारी हुने ठहराएको सुरु फैसलालाई अन्यथा भन्न सकिने देखिएन । त्यसैगरी कर निर्धारणका सम्बन्धमा मिति २०६९।४।११ देखि २०६९।४।१९ सम्म धरान नगरपालिकाले सञ्चालन गरेको जनमत सङ्कलन गर्ने कार्य आफैँमा निर्णय नभई निर्णयको प्रक्रियासम्म भएको देखिँदा त्यसतर्फ उत्प्रेषणको आदेश जारी गरिरहनु नपर्ने भन्ने पुनरावेदन अदालत विराटनगरको फैसला मिलेकै देखिँदा उक्त फैसला खारेज गरी निवेदन माग दाबीबमोजिम उत्प्रेषण परमादेशको आदेश जारी गरिपाउँ भन्ने पुनरावेदन जिकिर एवं पुनरावेदकतर्फका विद्वान् कानून व्यवसायीले गर्नुभएको बहस जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

अतः मिसिल संलग्न आधार, प्रमाणको विवेचना गरी सुरु पुनरावेदन अदालत विराटनगरबाट मिति २०७०।१।१९ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: तारादत्त बडु / हिरा डंगोल  
कम्प्युटर: कृष्णमाया खतिवडा (सुस्मिता)  
इति संवत् २०७५ साल भदौ ३ गते रोज १ शुभम् ।

१२

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी, ०७४-CR-०५९८, भ्रष्टाचार (रकम हिनामिना), नेपाल सरकार वि. खेमराज कैनीसमेत**

विश्वविद्यालयलाई ल्याबसम्बन्धी सामग्री उपलब्ध गराउने सम्झौताबमोजिमको कार्यका सम्बन्धमा आवश्यक छानबिन गर्न गठित समितिको प्रतिवेदनले प्राप्त भएका सामग्री उपलब्ध भएको भए पनि उचित व्यवस्थापन नभएको, स्टोरमा आम्दानी नबाँधिएको र सम्झौता अवधिभित्र कार्य सम्पन्न नभए पनि भुक्तानी

दिएको भन्नेसम्मको तथ्य प्रस्तुत गरेको देखिन्छ । अभियोजन पक्षबाट सम्झौताबमोजिम कार्य नगरी विश्वविद्यालयलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याएको भनी आरोप लगाए पनि प्रतिवादीहरूको कसले कति रकम लिनु दिनु गरी भ्रष्टाचार गरेको भन्ने कुरा अनुसन्धानबाट खुलेको छैन । स्टोरमा आम्दानी नबाँधेको देखिए पनि प्राप्त भएका सामानभन्दा बढी मूल्य बराबरको रकम भुक्तानी भएको भन्ने पनि खुलेको पाइँदैन । प्रस्तुत विषयवस्तु व्यापारिक प्रकृतिको भएको र सम्झौतामा उल्लेख भएबमोजिम दुवै पक्षबाट आ-आफ्नो भूमिका र जिम्मेवारी समयमा नै पूरा गर्नुपर्ने कर्तव्य दुवै पक्षमा हुनुपर्नेसम्मको अवस्था देखिने ।

जनआन्दोलनका कारण नेपालमा सिर्जित असामान्य परिस्थितिले गर्दा सामग्री व्यवस्थापन र भुक्तानी प्रणालीमा असहज परिस्थिति रहेको भन्ने मिसिलबाट देखिएको छ । जनआन्दोलनको क्रममा पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालयमा सो विश्वविद्यालयका उच्च पदस्थ पदाधिकारीले कार्य सञ्चालन गर्नमा प्रतिकूल स्थिति रहेको भन्ने कुरा तत्कालीन उपकुलपतिको कार्यालयले गृह मन्त्रालयलाई लेखेको मिति २०६३।४।१९ को पत्रको बेहोराबाट प्रस्ट देखिन्छ । सो पत्रमा पदीय मर्यादा र नागरिक सुरक्षाको उल्लेख गरी “सीमित व्यक्तिहरूद्वारा कार्यकक्षमा लगाइएको ताला खोली काम गर्ने अनुकूल वातावरण सिर्जना गर्नुका साथै राजीनामा दिनु पर्ने औचित्य नदेखेको, मर्यादित र मानवअधिकारसङ्गत नभएको, विश्वविद्यालय जस्तो गरिमामय संस्थाको गुणात्मक विकासमा यस प्रकारको तालाबन्दी गर्ने गराउने र राजीनामा माग्दा दिने प्रक्रियाबाट भविष्यमा संस्थालाई नोक्सान पुग्न सक्ने र नकारात्मक प्रभाव पर्ने हुँदा विसङ्गतिलाई रोक्नेतर्फ ध्यानाकर्षण गराएको” भन्ने उल्लेख भएको हुँदा विश्वविद्यालयमा तत्कालीन समयमा कार्यवातावरणको सन्दर्भमा असहज परिस्थिति खडा भएको तथ्य पुष्टि भएको देखिने ।

पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालयले मेडिकल कलेज

सञ्चालन गर्नको लागि आवश्यक पर्ने ल्याबका सामग्री र फर्निचरसमेत उपलब्ध गर्न भएको सम्झौताबमोजिम कार्य सम्पादन गर्ने क्रममा विश्वविद्यालयका पदाधिकारी परिवर्तन भइरहेको देखिएको, जनआन्दोलनसमेतका कारण उत्पन्न असहज परिस्थितिले गर्दा प्राप्त भएका सामानको समयमा नै जडान कार्य हुन नसकेको र भुक्तानी प्रक्रियामा समेत विचलन आएको देखिन्छ । अन्तिम बिल प्राप्त नभएको कारणले स्टोरमा आम्दानी बाँध्न नसकिएको भन्ने सम्बन्धित कर्मचारीको प्रतिवेदन र बयानबाट देखिएको अवस्था छ । सामग्री आम्दानी नबाँधिएको भए पनि उपकरण प्राप्त भई मौज्जात रहेको र प्राप्त भएका सामग्रीको मूल्यभन्दा बढी रकम भुक्तानी गएको भन्ने अवस्था देखिँदैन । प्रतिवादीहरूले आफूलाई फाइदा पुग्ने हिसाबले बदनियतका साथ कम्पनीलाई भुक्तानी दिएको वा सप्लायर्स कम्पनीबाट रकम लिनु दिनु गरी खाएको भन्ने पनि मिसिलबाट देखिन नआउने ।

अतः विवेचित आधार, कारणबाट सप्लायर्स कम्पनीले बाँकी सामान उपलब्ध गराई सम्झौताबमोजिमको कार्य गर्न मन्जुरी गरेको, प्राप्त सामानको मूल्यभन्दा बढी रकम भुक्तानी दिएको नदेखिएको र तत्कालीन असामान्य परिस्थितिको कारण सामग्रीहरूको व्यवस्थापनमा सामान्य असहजतासम्म देखिएकोमा प्रतिवादीहरूले यो यति रकम लिए खाएको भन्ने पुष्टि नभएको अवस्थासमेतलाई विचार गरी प्रतिवादीहरूलाई अभियोग दाबीबाट सफाइ दिने गरी भएको विशेष अदालत काठमाडौंको मिति २०७४।३।१८ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: अनुपमा पन्त

कम्प्युटर: रमला पराजुली

इति संवत् २०७५ साल फागुन २२ गते रोज ४ शुभम् ।

१३

मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी, ०७४-WO-०७६६, उत्प्रेषण, डा.पुनम यादवसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को

कार्यालयसमेत

निवेदकहरूले मिति २०७४।१।१३ को त्रिभुवन विश्वविद्यालय, चिकित्साशास्त्र अध्ययन संस्थान, डिनको कार्यालयबाट प्रकाशित सूचनाबमोजिम शैक्षिक वर्ष २०७४।०७।५ को स्नातकोत्तर तहको प्रवेश परीक्षामा सहभागी भई सो प्रवेश परीक्षा उत्तीर्ण गरेको अप्रिल २०१८ मा प्रकाशित नतिजाबाट देखिएको र प्रवेश परीक्षापश्चात् तोकिएका सबै प्रक्रिया पूरा गरी भर्नाको लागि लाग्ने दस्तुरसमेत दाखिल गरेको पनि देखिएको छ । सरकारी शिक्षण संस्थाहरूमा चिकित्साशास्त्र छात्रवृत्ति छनौट तथा छात्रवृत्ति प्राप्त विशेषज्ञ चिकित्सक परिचालन कार्यविधि, २०७२ को दफा २ मा सरकारी सेवाका चिकित्सकको परिभाषामा सरकारी सेवाका चिकित्सकहरूमा प्रहरी सेवामा कार्यरत रहेका चिकित्सकलाई छुट्टै वर्गीकरण गरेको नदेखिने ।

स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले च.नं. २/१७९, मिति २०७२।६।५ र २०७२।६।२९ को पत्र सङ्ख्या २/२३१ को त्रिभुवन विश्वविद्यालय चिकित्साशास्त्र अध्ययन संस्थान महाराजगञ्ज, काठमाडौंसमेतलाई निर्णय कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा लेखेको पत्रमा उक्त कार्यविधिको दफा २३ अन्तर्गत नेपाल सरकारको मिति २०७२।६।१९ मा भएको निर्णयबाट नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बलमा कार्यरत चिकित्सकलाई "ग" वर्गमा वर्गीकरण गरेको र सोही आधारमा चिकित्साशास्त्र अध्ययन संस्थान, डिनको कार्यालयको च.नं. २९४/०७४/०७५ को क्याम्पस प्रमुख महाराजगञ्ज चिकित्साशास्त्र क्याम्पसलाई लेखेको मिति २०७५।१।१२ को पत्रबाट मिति २०७५।०९।०९ मा भएको काउन्सिलिङबाट विषय छनौट गरेका यी निवेदिकाहरूसमेतको नतिजा रद्द गर्ने निर्णय भएको भनी उल्लेख गरेको देखिन्छ । उक्त पत्रहरू उल्लिखित कार्यविधि, २०७२ को उद्देश्यअनुरूप नभएको र निवेदिकाहरूले प्रवेश परीक्षाको सम्पूर्ण पूर्वाधार पूरा गरी निवेदिकाहरूमध्येका डा. पुनम यादवले

भर्ना शुल्कसमेत बुझाइसकेको देखिँदा निजहरूलाई अध्ययन गर्ने अधिकारबाट वञ्चित गरिँदा निजहरूको मौलिक अधिकारमा नै गम्भीर असर पर्ने देखिने।

विपक्षी नं. ३ ले मिति २०७४।१।१३ मा प्रकाशित गरेको सूचनामा सरकारी चिकित्सकको कुनै वर्गीकरण नगरिएको, Merit List को आधारमा भर्ना लिइने भनी उल्लेख भएको, सोहीअनुसार निवेदिकाहरू छनौट भई योग्यता क्रममा निजहरूको नाम रही विषय छनौटसमेत भई Open House Counseling मा समावेश गराई निवेदिकाहरूलाई भर्ना हुन आउनु भन्ने सूचना प्रेषित भई निवेदिकाहरूमध्येका डा. पुनम यादवले भर्नाबापत रकमसमेत जम्मा गरिसकेको अवस्थामा निजहरूलाई जानकारी नगराई विपक्षी डिन कार्यालयद्वारा जारी पत्र कानूनसम्मत देखिएन । चिकित्सक परिचालन कार्यविधिको व्यवस्थालाई नै अन्यथा हुनेगरीएको मिति २०७२।६।१ को निर्णय र सो निर्णयको आधारमा भएको पत्राचार र तत्सम्बन्धका निर्णयका आधारमा निवेदिकाहरूलाई सुनुवाइको मौकासमेत नदिई निजहरूको नतिजा रद्द गरी भर्ना नलिने भनी मौखिक जानकारी गराउने कार्य प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त प्रतिकूल रहेको देखिने।

मिति २०७२।६।१ को मन्त्री स्तरको निर्णय नेपाल सरकारले बनाएको सरकारी शिक्षण संस्थाहरूमा चिकित्सा शास्त्र छात्रवृत्ति छनौट तथा छात्रवृत्ति प्राप्त विशेषज्ञ चिकित्सक परिचालन कार्यविधि, २०७२ विपरीत भएकोमा कुनै द्विविधा रहेन । मन्त्रपरिषद्ले बनाएको कार्यविधिविपरीत गई वर्गीकरण गर्ने अधिकार मन्त्रीलाई रहेको देखिँदैन । मन्त्रपरिषद्ले बनाएको कार्यविधिभन्दा बाहिर गई आफ्नो एकल हिसाबले मन्त्री एकलैले वर्गीकरण गर्न पाउने हुँदैन, निर्देशनसम्म दिन सक्ने हुन्छ । कार्यविधिमा संशोधन गर्ने हो भने मन्त्रपरिषद्ले नै गर्नुपर्छ । निर्देशन दिने र कार्यविधिमा वर्गीकरण गर्ने भन्ने कुरा अलगअलग विषय भएको हुँदा कार्यविधिविपरीत गरिएको स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या

मन्त्रालयको मिति ०७२।६।०१ को निर्णय र सो निर्णयको आधारमा प्रेषित भएको मिति ०७२।६।१ को पत्र र सो आधारमा विपक्षी चिकित्सा शास्त्र अध्ययन संस्थान डिनको कार्यालयद्वारा मिति ०७५।१।१२ मा भएको पत्राचारको आधारमा निवेदिकाहरूको नतिजा रद्द गर्नेलगायतका काम कारबाही र तत्सम्बद्ध निर्णयसमेत उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर हुने ठहर्छ । यस अदालतबाट मिति ०७५।१।२० मा अन्तरिम आदेश जारी हुनुअगाडि नै निवेदिकाहरू भर्ना भई पढाइ जारी रहेको भन्ने विपक्षी त्रिभुवन विश्वविद्यालय, चिकित्साशास्त्र अध्ययन संस्थान एवं डिन कार्यालयको तर्फबाट परेको लिखित जवाफबाट देखिँदा परमादेश जारी गर्नुपर्ने नदेखिने।

इजलास अधिकृत: हिरा डंगोल

कम्प्युटर: कृष्णमाया खतिवडा (सुस्मिता)

इति संवत् २०७५ साल भदौ ३१ गते रोज १ शुभम् ।

१४

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७२-CR-१२१६, कर्तव्य ज्यान, नेपाल सरकार वि. कर्णबहादुर थारूसमेत**

प्रस्तुत मुद्दामा वादी पक्षले मृतकलाई प्रतिवादीहरूले मारुपर्ने कारण, अवस्था र मनसाय के थियो ? भन्ने कहींकतै खुलाउन सकेको देखिएन । मृतकको मृत्यु बढी रक्सी सेवनको कारण मृत्यु भएको हुनुपर्छ भनी प्रतिवादीहरूले बयान गरेको र प्रतिवादीहरूका साक्षी तथा मृतकको पोष्टमार्टम गर्ने डाक्टरको बकपत्र र मृतकको भिषेरा परीक्षण प्रतिवेदनसमेतबाट सोही बेहोरालाई समर्थन भएको देखिन्छ । मृतकको मृत्यु बढी रक्सी सेवनबाट हुन गएको पुष्टि भएको देखिँदा यी प्रतिवादीहरू कर्णबहादुर थारु र रामचन्द्र पासीलाई कर्तव्य ज्यान जस्तो गहन फौजदारी अपराधमा सजाय गर्नु न्यायसङ्गत नहुने।

अर्का प्रतिवादी शिवकुमार शर्माले मौकामा अधिकारप्राप्त अधिकारी र अदालतसमक्ष बयान गर्दा मृतकको मृत्यु भएको भोलिपल्ट मात्र स-मिलमा जाँदा

मृतकको लास मकैबारीमा देखी प्रहरीलाई खबर गरेको हो । मृतक कैलाश कलवारको मृत्यु के कसरी भयो सो सम्बन्धमा मलाई केही थाहा छैन । सो घटनामा मेरो कुनै संलग्नता छैन भनी कसुरमा इन्कार गरेको देखियो । आफ्ना पति कैलाश कलवार घर नआएकोले निज प्रतिवादी शिवकुमार शर्मासँग जाहेरवालीले सोधपुछ गर्दा वास्ता नगरेको र मिलभित्र प्रवेश गर्नसमेत नदिएको अवस्थामा पतिलाई खोज्दै जाँदा मकैबारीमा लास फेला पारेको कारण निज प्रतिवादीसमेतउपर शंका गरेकोसम्म पाइन्छ । निज प्रतिवादी शिवकुमार शर्मा घटना घट्टा नभएको भनी प्रतिवादी कर्णबहादुर थारूले अदालतमा बयान गर्दा लेखाएको देखिन्छ । अन्य प्रतिवादीहरू कर्णबहादुर थारू, रामचन्द्र पासी र मृतक सँगै बसी रक्सी खाएको र यी प्रतिवादी शिवकुमार शर्मा सो समयमा मृतक एवम् अन्य प्रतिवादीहरूसँग रहे भएको मिसिल संलग्न प्रमाणबाट देखिँदैन । त्यसकारण उक्त कसुरमा यी प्रतिवादी शिवकुमार शर्माको कुनै संलग्न रहेको नदेखिने ।

प्रतिवादीहरू र मृतकबिच कुनै रिसइवी झै-झगडा भएको र रक्सी खाँदाको अवस्थामा पनि कुनै विवाद भएको अवस्था पनि मिसिल संलग्न प्रमाणबाट देखिँदैन । जाहेरवाली मृतककी श्रीमतीले पनि सो कुरा आफ्नो जाहेरी र बकपत्रमा कहींकतै लेखाउन सकेको पाइँदैन । प्रतिवादीहरू कर्णबहादुर थारू र रामचन्द्र पासीले मौकामा र अदालतमा बयान गर्दा मृतकलाई कर्तव्य गरी मारेको कुरामा इन्कार रहेको, पोष्टमार्ट रिपोर्ट, चिकित्सकको बकपत्र, मृतकको भिषेरा परिक्षण प्रतिवेदन र अर्का प्रतिवादी शिवकुमार शर्माको इन्कारी बयान एवम् निजको हकमा जाहेरीमा किटानी पोल नगरेको स्थिति रहेको देखिँदा निज प्रतिवादीहरू कर्णबहादुर थारू र रामचन्द्र पासीलाई जनही सर्वस्वसहित जन्मकैद हुने गरी भएको सुरु फैसला उल्टी भई अभियोग मागदाबीबाट सफाइ हुने र अर्का प्रतिवादी शिवकुमार शर्मालाई सुरु अदालतले अभियोग मागदाबीबाट सफाइ

दिने गरी भएको फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालत नेपालगन्जबाट मिति २०७२/४/१९ मा भएको फैसला मनासिब नै देखिने ।

अतः जाहेरी र जाहेरवालीको बकपत्र, प्रतिवादीहरूको मौका र अदालतसमक्ष गरेको बयान, प्रतिवादीहरूका साक्षीको बकपत्र, पोष्टमार्टम रिपोर्ट, चिकित्सकको बकपत्र र मृतकको भिषेरा परीक्षण प्रतिवेदन, वारदातको प्रकृति र परिस्थितिजन्य अन्य प्रमाणबाट यी प्रतिवादीहरूले मृतक कैलाश कलवारलाई कर्तव्य गरी मारेको कुरा प्रमाणित हुन सकेको मिसिल प्रमाणबाट नदेखिँदा निज प्रतिवादीहरू कर्णबहादुर थारू र रामचन्द्र पासीलाई सुरु बर्दिया जिल्ला अदालतबाट अभियोग माग दाबीबमोजिम मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको १३(३) नं.बमोजिम जनही सर्वस्वसहित जन्मकैदको सजाय हुने गरी मिति २०७१।७।२७ मा भएको सुरु फैसला उल्टी भई प्रतिवादी कर्णबहादुर थारू र रामचन्द्र पासीलाई अभियोग मागदाबीबाट सफाइ दिने र अर्का प्रतिवादी शिवकुमार शर्मालाई सुरु अदालतबाट सफाइ हुने गरी भएको फैसला सदर हुने ठहर गरी पुनरावेदन अदालत नेपालगन्जको मिति २०७२।४।१९ को फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत : रामचन्द्र खड्का

कम्प्युटर : रमला पराजुली

इति संवत् २०७५ साल फागुन ७ गते रोज ३ शुभम् ।

१५

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७३-CR-१४३३, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार, राहुल भन्ने राजिवकुमार ठाकुर वि. नेपाल सरकार**

अभियोग दाबीको घटनामा प्रतिवादीको संलग्नता रहेको छैन भन्ने कुराको पुष्टि गर्ने प्रमाण निज प्रतिवादी पक्षले नै प्रस्तुत गर्नुपर्ने हुन्छ । सो प्रमाण प्रतिवादी पक्षबाट पेस दाखिल हुन सकेको मिसिलबाट देखिँदैन । निज प्रतिवादीले कसुरमा साबित



भई मौकामा बयान र अदालतमा आई बयान गर्दासमेत मौकाको साबितीलाई अन्यथा भनी खण्डन गर्न सकेको देखिँदैन । प्रतिवादीउपर किटानी जाहेरी परेको र सो जाहेरीलाई समर्थन गर्दै पीडित जाहेरवालीहरूले मौकामा गरेको बयान अदालतबाट प्रमाणित भएको र बुझिएका मानिसले गरेको बकपत्रसमेतबाट अभियोग मागदाबीलाई पुष्टि गरेको देखिँदा निज प्रतिवादीले अभियोग मागदाबीबमोजिम कसुर गरेको देखियो । यसरी प्रतिवादीको कसुरमा संलग्न रहेको स्पष्ट रूपमा देखिरहेको अवस्थामा उक्त कसुरमा संलग्नता छैन सुरु अभियोग मागदाबीबाट सफाई पाउँ भन्ने प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

निज प्रतिवादी राहुल भन्ने राजिवकुमार ठाकुरले जाहेरवालीहरूलाई ललाई फकाई झुक्यानमा पारी भारतको दिल्लीसम्म पुऱ्याई धिरेन्द्र पाण्डेमाफत प्रतिव्यक्ति भा.रू.४००००१- मा बिक्री गर्न भनी महोत्तरी इटहर्वा गा.वि.स. अन्तर्गतको गाउँबाट जनकपुर हुँदै काठमाडौँमा लगी गौशाला स्थित जनकपुर गेष्टहाउसमा राखेको भन्ने किटानी जाहेरी परेको छ । सो जाहेरीलाई समर्थन गर्दै पीडित जाहेरवालीहरूले मौकामा गरेको बयान अदालतबाट प्रमाणित भएको, निज प्रतिवादीले मौकामा अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष कसुरमा साबित रही गरेको बयान र बुझिएका मानिसले प्रतिवादीको मौकाको साबिती बयान एवम् जाहेरीलाई समर्थन गर्दै अदालतमा आई गरेको बकपत्रसमेतबाट निज प्रतिवादीले अभियोग मागदाबीबमोजिमको कसुर गरेको पुष्टि भएको देखिँदा निज प्रतिवादी राहुल भन्ने राजिवकुमार ठाकुरलाई १० (दश) वर्ष कैद र रू.५०,०००१- (पचास हजार) जरिवाना हुने तथा पीडित जाहेरवालीहरूलाई प्रतिव्यक्ति प्रतिवादीबाट रू.२५,०००१- (पच्चिस हजार) का दरले क्षतिपूर्तिसमेत दिलाई भराइदिने ठहर गरी सुरु धनुषा जिल्ला अदालतबाट मिति २०७१।१।३ मा भएको फैसलालाई सदर हुने गरी पुनरावेदन अदालत जनकपुरबाट मिति २०७३।०३।२९ मा भएको फैसला

मनासिब नै देखिने ।

तसर्थ, उल्लिखित आधार र कारणबाट निज प्रतिवादी राहुल भन्ने राजिवकुमार ठाकुरले भारतको दिल्लीसम्म पुऱ्याई धिरेन्द्र पाण्डेमाफत प्रतिव्यक्ति भा.रू.४००००१- का दरले बिक्री गर्ने उद्देश्यले पीडित जाहेरवालीहरूलाई गाउँबाट जनकपुर हुँदै काठमाडौँमा ल्याई गौशाला स्थित जनकपुर गेष्टहाउसमा राखेको तथ्य किटानी जाहेरी एवम् पीडित जाहेरवालीहरूले मौकामा गरेको बयान अदालतबाट प्रमाणित भएको अवस्था, प्रतिवादीको मौकाको साबिती बयान र बुझिएका मानिसले अदालतमा आई गरेको बकपत्रसमेतबाट पुष्टि भइरहेको देखिँदा निज प्रतिवादी राहुल भन्ने राजिवकुमार ठाकुरलाई मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा ३ र ४(२) को (ख) अनुसारको कसुरमा सोही ऐनको दफा १५(१) को (ड) को (२) बमोजिम १० (दश) वर्ष कैद र रू.५०,०००१- (पचास हजार) जरिवाना हुने र पीडित जाहेरवालीहरूलाई प्रतिव्यक्ति निज प्रतिवादीबाट ऐ.ऐनको दफा १७(१) बमोजिम रू.२५,०००१- (पच्चिस हजार) का दरले क्षतिपूर्तिसमेत दिलाई भराइदिने ठहर हुने गरी सुरु धनुषा जिल्ला अदालतबाट मिति २०७१।१।३ मा भएको फैसलालाई सदर गर्ने गरी पुनरावेदन अदालत जनकपुरबाट मिति २०७३।०३।२९ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत : रामचन्द्र खड्का

कम्प्युटर: रमला पराजुली

इति संवत् २०७५ साल फागुन ०७ गते रोज ३ शुभम् ।

१६

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री डम्बरबहादुर शाही, ०७२-CR-०५४८, जबरजस्ती करणी, खड्गबहादुर सुनार वि. नेपाल सरकार**

प्रतिवादी खड्गबहादुर सुनारले मौकामा बयान गर्दा पीडित “प्युठान एल” लाई जबरजस्ती करणी गरेको स्वीकार गरी “प्युठान के” लाई प्रयाससम्म गरे

पनि करणी नगरेको भन्ने जिकिर लिएको पाइन्छ । पुनरावेदनपत्रमा समेत सामूहिक रूपमा करणी गरेको ठहर गरी थप सजाय गरेको मिलेको छैन भन्ने मुख्य जिकिर लिएको देखिन्छ । वारदातको प्रकृति हेर्दा, दुईजना प्रतिवादी सँगसँगै रहेको, पीडित पनि दुई जना रहेको अवस्था छ । प्रतिवादी खड्गबहादुर सुनारले मौकाको बयानमा पीडित “प्युठान के” लाई आफ्नै सामु प्रतिवादी सुवासले करणी गरेको भनी उल्लेख गरेका छन् । पीडितले सुवास र यी पुनरावेदक प्रतिवादी सँगै रहेको, सुवासले रक्सी र कण्डम लिन खड्गबहादुरलाई पठाएको र दुवै जनाले करणी गरेको, पछि गोठमा लगेपछि पनि सुवासले दुईपटक र खड्गबहादुरले एकपटक पुनः करणी गरेको भनी आफ्नो जाहरीलाई पुष्टि हुने गरी अदालतमा उपस्थित भई बकपत्र गरिदिएको देखिन्छ । पीडितले प्रतिवादीलाई अनावश्यक फसाउनुपर्ने कुनै रिसइवी र कारण देखिँदैन । दुवैजना प्रतिवादीको संलग्नतामा वारदात घटेको भन्ने कुरा मिसिल संलग्न सिलसिलेवार प्रमाणबाट देखिन्छ । प्रतिवादी सामूहिक रूपमा करणी गरेको भन्नेमा इन्कार रहे पनि वारदातमा आफ्नो उपस्थिति र संलग्नतालाई स्वीकार गरेका र घटनाक्रम हेर्दा, दुवै जनाको वारदात घटेको पुष्टि हुन्छ । पीडित १४ वर्षकी नाबालिका रहेको हुँदा करणी जुन रूपमा भएको भए पनि सहमति वा असहमति के हो भन्नेतर्फ विचार गर्नुपर्ने अवस्था नै देखिँदैन । नाबालिकाउपर दुईजना प्रतिवादीको साथ सहयोग र संलग्नतामा जबरजस्ती करणीको वारदात भएको पुष्टि भएको देखिने ।

प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर हेर्दा, पीडितको भनाइलाई हेर्दा पनि पहिले एउटाले करणी गरेको भनिएको र त्यसपछि अर्कोले करणी गरेको भनिएको छ । यसबाट नै सामूहिक करणी नभएको स्पष्ट हुन्छ भन्ने उल्लेख भएको देखियो । पुनरावेदन जिकिर हेर्दा दुवै प्रतिवादीले एकै पटक करणी गरेको अवस्था भएमा मात्र सामूहिक

जबरजस्ती करणी हुने भन्ने तर्कलाई कुनै कानूनी तर्क मान्न मिल्दैन । सो हास्यास्पद हो जसलाई स्वीकार गर्न सकिँदैन । दुईजना मिली अवोध बालिकामाथि गरिएको सामूहिक जबरजस्ती कसुरबाट बाँच्न लिइएका यस्ता तर्कको कुनै प्रयोजन नै नदेखिने ।

मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको ३ (३) मा “चौध वर्ष वा सोभन्दा बढी सोह्र वर्षभन्दा कम उमेरकी बालिका भए ६ वर्षदेखि दश वर्षसम्म” कैद सजाय हुने व्यवस्था रहेको र ऐ. ३क मा “कसैले गर्भवती, अशक्त, अपाङ्गता भएका वा होस ठेगानमा नरहेका वा आफ्नो संरक्षण वा हेरविचारमा रहेका महिलालाई जबरजस्ती करणी गरेमा वा जुनसुकै उमेरका महिलाउपर सामूहिक रूपमा जबरजस्ती करणी गरेमा यस महलमा लेखिएको सजायमा थप पाँच वर्ष कैद गर्नुपर्छ” भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ । नाबालिकाउपर हुने जबरजस्ती करणीको अपराध आफैँमा अत्यन्त घृणित कार्य हो । यसको अनुसन्धान अत्यन्त सुझबुझ र गम्भीरतापूर्वक हुन जरूरी हुन्छ । वारदातको गम्भीरतालाई यकिन गर्न घटना भएको स्थान, समय, बस्तीको अवस्थासमेत विचार गर्नुपर्ने हुन्छ । प्रस्तुत वारदात एकान्त जंगलको बिचमा र एकान्त गोठमा भएको देखिन्छ । प्रतिवादी दुई जनाकै संलग्नतामा वारदात घटेको देखिएको र प्रतिवादीको आंशिक साबितिले वारदातलाई गम्भीर र सामूहिक रूपमा घटेको पुष्टि गरिरहेको अवस्था हुँदा प्रस्तुत वारदात मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको ३(३) नं. र ३क नं. बमोजिमको भएको पुष्टि हुन आउने ।

अतः विवेचित आधार कारणबाट प्रतिवादीहरू दुवै जनाको संलग्नतामा वारदात घटेको देखिँदा प्रतिवादी खड्गबहादुर सुनारलाई मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको ३(३) नं. बमोजिम ६ वर्ष कैद र ऐ. ३क नं. बमोजिम थप ५ वर्ष कैद गरी जम्मा ११ (एघार) वर्ष कैद हुने ठहर्‍याई भएको सुरु जिल्ला अदालतको फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालत तुलसीपुरको

मिति २०७२।१।२ को फैसला मनासिब देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत: अनुपमा पन्त

कम्प्युटर: रमला पराजुली

इति संवत् २०७५ साल फागुन २१ गते रोज ३ शुभम्।

१७

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री उम्बरबहादुर शाही, ०७२-CR-१४९६, जबरजस्ती करणी, तेजबहादुर विष्ट वि. नेपाल सरकार**

पीडितसँगै गएको सुमित्रा विष्टले पीडित चिच्याएको आवाज सुनी वारदात स्थल पुग्दा पीडितको सुरुवाल र प्रतिवादीको पाइन्ट खोलिएको अवस्थामा पीडितमाथि प्रतिवादी चढेको देखी आफ्नो आमा हिरा विष्टलाई खबर गरेको हुँ भनी मौकाको कागजमा खुलाएको र निज सुमित्रा विष्टलगायत तत्पश्चात् वारदात स्थल पुगेका हिरा विष्ट, भगवती घिमिरे, रामबहादुर खातीसमेतले घटनालाई पुष्टि हुने गरी अदालतमा उपस्थित भई बकपत्रसमेत गरिदिएको देखिन्छ। प्रतिवादीले रिसइवीको कारण मलाई फसाउन आरोप लगाएको भने पनि त्यसको युक्तियुक्त कारण र आधार मिसिलबाट देखिन आउँदैन। मौकाको किटानी जाहेरी वारदातको तत्कालै प्रत्यक्षदर्शीले गरिदिएको कागज र अदालतमा भएको बकपत्रसमेतबाट वारदात पुष्टि भइरहेको अवस्थामा प्रतिवादीको इन्कारी बयान नै निर्दोषिताको आधार हुन सक्ने नदेखिने।

पीडितको शारीरिक परीक्षणबाट पीडितको हाइमन च्यातिएको, करणीका सङ्केतहरू शरीर तथा गुप्ताङ्गमा देखिएको र वारदातको प्रत्यक्षदर्शी र तत्कालै उद्धार गर्ने व्यक्तिले अदालतमा बकपत्रसमेत गरिदिएको अवस्थामा सुस्त मनस्थितिसमेत रहेकी नाबालिकाउपर क्रूर रूपमा भएको घटनाको चित्रण गरी पीडित स्वयंले घटना विवरण खुलाई कागज गरी अदालतमा समेत बकपत्र गरिदिएको र अन्य स्वतन्त्र प्रमाणबाट पीडितको सो भनाइ पुष्टि भइरहेको अवस्थामा यी प्रतिवादी निर्दोष

रहेको भनी मान्न मिल्ने देखिएन। घटना विवरण कागज गर्ने मानिसहरूले निज पीडित सुस्त मनस्थितिकी लाठेब्री भनी खुलाइदिएको र सो अवस्थाले अपाङ्गतालाई चित्राउने गरी अपाङ्गता संरक्षण तथा कल्याण ऐन, २०३९ को दफाको २ परिभाषित गरेको देखिँदा निज प्रतिवादीलाई थप सजाय गर्ने गरी भएको फैसलासमेत अन्यथा देखिन नआउने।

अतः विवेचित आधार कारणबाट सुस्त मनस्थितिकी १५ वर्ष ५ महिनाकी पीडित बालिका परिवर्तित नाम “कञ्चनपुर B” लाई प्रतिवादी तेजबहादुर विष्टले जबरजस्ती करणी गरेको ठहर गरी निजलाई मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको ३(३) नं. बमोजिम ६ वर्ष कैद र ऐ. ३क नं. बमोजिम थप ५ वर्ष कैद हुने र पीडितलाई ऐ. १० नं. बमोजिम रु. ५० हजार क्षतिपूर्ति भराइदिने गरी सुरु जिल्ला अदालतको फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालत महेन्द्रनगरको मिति २०७३।८।२३ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत: अनुपमा पन्त

कम्प्युटर: रमला पराजुली

इति संवत् २०७५ साल फागुन २१ गते रोज ३ शुभम्।

१८

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री उम्बरबहादुर शाही, ०७०-CR-०७२५, लागु औषध ब्राउन सुगर, नेपाल सरकार वि. रविन राणासमेत**

प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादी रविन राणाको हकमा सुरु अदालतबाट बरामद भएको लागु औषधको प्रकृतिअनुसार लागु औषध नियन्त्रण ऐन, २०३३ को दफा १४ (१) (छ) अनुसार ५ वर्ष कैद र २० हजार जरिवाना भएको र दफा १४ (१) (झ) अनुसार थप २ वर्ष ६ महिना कैद र रु. १,२५,०००।- जरिवाना हुने ठहरेकोमा मुलुकी ऐन अ.ब. ४१ नं. अनुसार सबैभन्दा तुलो कैदको हद ५ वर्षमा ननाघ्ने गरी कैद ठेक्नुपर्ने अवस्था देखिन आएकोले सुरु अदालतको फैसलाको तपसिल खण्डमा सो बेहोरा उल्लेख नभएको हदसम्म

उल्टी हुने ठहर गरेको पुनरावेदन अदालत बुटवलको फैसला कानूनसम्मत नै देखिने ।

प्रतिवादीहरू सुदिप गुरुङ र किशोर गुरुङले अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष साबिती बयान गरे तापनि अदालतमा आई बयान गर्दा केवल सेवन मात्र गर्ने गरेको बेचबिखन गर्ने कार्यमा संलग्न नरहेको बयान गरेकोबाट निजहरूलाई अभियोग दाबीबमोजिमकै सजाय हुनुपर्ने भन्ने अवस्था रहेन । निज सहप्रतिवादीहरू विरुद्ध अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष गरेको साबिती बयानबाहेक अरु कुनै ठोस प्रमाण वादी पक्षले पेश गर्न सकेको पाइँदैन । फौजदारी मुद्दामा कसुर प्रमाणित गर्ने भार वादी पक्षमा हुन्छ । केवल अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष गरेको बयानलाई मात्र आधार मानी कुनै व्यक्तिलाई लागु औषध बेचबिखन गर्ने जस्तो गम्भीर अपराधको भागीदार मान्न मिल्दैन जबसम्म उक्त बयान अन्य स्वतन्त्र प्रमाणबाट पुष्टि हुँदैन । निज प्रतिवादीहरूको साथबाट कुनै किसिमको लागु औषध बरामद गर्न सकेको अवस्था देखिँदैन । यसरी कुनै ठोस आधारभूत प्रमाणको अभावमा कसैलाई प्याकेटमा नाम लेखेको भन्ने आधारमा मात्रै उक्त व्यक्तिले लागु औषध बिक्री वितरण गर्ने रहेछ भनी अनुमान गर्न मिल्ने अवस्था कानूनले परिकल्पना गरेको हुँदैन । अतः सहप्रतिवादीहरू स्वयम्ले अदालतमा आई आफूहरूले लागु औषध सेवन गर्ने गरेको स्वीकार गरेको अवस्था र नाम लेखिएको प्याकेट भनेका सामान निज प्रतिवादीहरूको हातबाट बरामद हुन नसकेको अवस्थासमेतलाई आधार मानी पुनरावेदन अदालत बुटवलबाट निज सहप्रतिवादीहरूलाई अभियोग दाबीबमोजिमको सजाय गर्नु नपर्ने ठहर गरी भएको फैसला मिलेकै देखिने ।

तसर्थ, पुनरावेदन अदालत बुटवलबाट मिति २०६९।०८।१० मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: हिरा डंगोल

इति संवत् २०७४ साल पौष ४ गते रोज ३ शुभम् ।

१९

मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री उम्बरबहादुर शाही, ०७०-CR-११३१, लागु औषध (हेरोइन र चरेश), नेपाल सरकार वि. रामराज चौधरीसमेत

यसमा प्रतिवादीहरूले बरामदी लागु औषध सेवनसम्म गरेको र सेवन गर्नका लागि राखेको भनी बयान गरे पनि तुलो परिमाणको अर्थात् १३ ग्राम खैरो हेरोइन सेवन गर्नका लागि राखेको भनी विश्वास गर्न सकिने मनासिब आधार रहेन । प्रतिवादीहरूले अदालतसमक्ष बरामदी लागु औषध सेवन गर्नका लागि खरिद गरी लिएको भनी कसुरमा इन्कारी बयान गरेको भए तापनि सो इन्कारी बयान शंकारहित एवं वस्तुनिष्ठ प्रमाणबाट पुष्टि गराउन नसकेको अवस्थामा केवल इन्कारी बयानका आधारमा मात्र कसुरदार होइनन् भनी मान्न सकिने अवस्था रहेन । सो हुँदा यी प्रतिवादीहरूले अभियोग दाबीबमोजिम लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४ अन्तर्गत निषेधित कार्य गरेकै देखिन आउने ।

प्रतिवादीहरूबाट १३ ग्राम खैरो हेरोइन र १.३६ ग्राम चरेश बरामद भएको बरामदी मुचुल्काबाट देखिएको छ । प्रतिवादीहरूलाई लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १४(१)(छ)(१) समेतको सजाय हुन अभियोग दाबी रहेको छ । ऐ.को१४(१)(छ)(१) मा “अफिम कोका वा सोबाट बनेको लागु औषधको सेवन र खेती गर्ने कार्यबाहेक अन्य निषेधित कार्य गर्ने व्यक्तिलाई, पच्चिस ग्रामसम्मको कारोबार गर्नेलाई पाँच वर्षदेखि दश वर्षसम्म कैद र पाँच हजार रुपैयाँदेखि पच्चिस हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना” गर्ने व्यवस्था गरेको देखिन्छ । माथि विवेचना गरिएबमोजिम प्रतिवादीहरूले अफिम कोका वा सोबाट बनेको लागु औषधको सेवन र खेती गर्ने कार्यबाहेक अन्य निषेधित १३ ग्राम हेरोइनसमेतको कारोबार गरेको पुष्टि हुन आएकोले ऐ. को दफा १४(१) (छ)(१) बमोजिम सजाय हुनुपर्ने देखिन आउने ।

प्रतिवादीहरूले लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन,

२०३३ को ४ अन्तर्गत निषेधित कार्य गरेको अवस्थामा बरामद भएको लागु औषधको मात्रा एवं परिमाणसमेतका आधारमा ऐ.को दफा १४(१)(छ) बमोजिम सजाय गर्नुपर्नेमा सो नगरी लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १४(१) देहाय (झ) बमोजिम प्रतिवादीहरूलाई जनही १ वर्ष कैद र दश हजार रूपैयाँ जरिवाना गर्ने गरेको फैसला सो हदसम्म मिलेको देखिन आएन । सो हुँदा तत्कालीन पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला केही उल्टी भई प्रतिवादीहरूबाट बरामद भएको लागु औषधको मात्रा एवं परिमाणसमेतका आधारमा लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १४(१)(छ) (१) बमोजिम प्रतिवादीहरूलाई जनही ५(पाँच) वर्ष कैद र पाँच हजार रूपैयाँ जरिवाना हुने देखिने ।

अतः उपर्युक्त तथ्य, आधार र कारणबाट प्रतिवादीहरू रामराज चौधरी र सुख सागर गौरोलाई लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १४(१) को देहाय (ड) बमोजिम जनही १ वर्ष कैद र रु. १००००।- जरिवाना गर्ने गरेको सुरु काठमाडौँ जिल्ला अदालतबाट भएको फैसलालाई सदर कायम हुने ठहर्नाई तत्कालीन पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०६९।१२।११ मा भएको फैसला मिलेको नदेखिँदा केही उल्टी भई निज प्रतिवादीहरू रामराज चौधरी र सुख सागर गौरोलाई ऐ.को दफा १४ (१) (छ) (१) बमोजिम जनही ५(पाँच) वर्ष कैद र रु. ५०००।- (पाँच हजार) जरिवाना हुने ।

इजलास अधिकृत : चिन्तामणी शर्मा

कम्प्युटर: कृष्णमाया खतिवडा (सुस्मिता)

इति संवत् २०७५ साल माघ २२ गते रोज ३ शुभम् ।

२०

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री डम्बरबहादुर शाही, ०७१-CR-०६८१, कर्तव्य ज्यान, दिपु प्रजापति वि. नेपाल सरकार**

यस मुद्दामा साक्षीका रूपमा लिएका मौकामा कागज गर्ने अनिल ढकाल र डेनिप थपलियाले अदालतमा आई बकपत्र नगरेको अवस्थामा निजहरूले गरिदिएको

कागजलाई प्रमाणमा लिई प्रतिवादी दिपु प्रजापतिलाई कसुरदार ठहर गर्न कानूनतः नमिल्ने ।

प्रतिवादी दिपु प्रजापतिले अनुसन्धान अधिकारीसमक्ष साबिती बयान गरे तापनि अदालतमा आई बयान गर्दा आफू निर्दोष रहेको भनी इन्कारी बयान गरेको पाइन्छ । अदालतमा गरेको इन्कारी बयानलाई बेवास्ता गरी केवल अनुसन्धान अधिकारीसमक्ष गरेको बयानलाई मात्र आधार मानी भएको फैसला न्यायोचित देखिँदैन । ने.का.प.२०७०, अड्क १, नि.नं. ८९४४ मा प्रतिपादित सिद्धान्तसमेतको आधारमा पनि प्रतिवादी दिपु प्रजापतिलाई कर्तव्य ज्यान जस्तो गम्भीर प्रकृतिको अपराधमा केवल अनुसन्धान अधिकृतसमक्ष गरेको साबिती बयानलाई प्रमाणमा लिई कसुरदार ठहर गरी मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १३(१) नं. बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैद हुने ठहर गरी भएको फैसला न्यायसम्मत देखिँदैन । यदि अनुसन्धानका क्रममा गरेको बयान नै कसैलाई कसुरदार ठहर गर्नलाई पर्याप्त प्रमाण हुने भए अदालतसमक्ष बयान गराउनु पर्ने र अन्य प्रमाण बुझ्नुपर्ने नै थिएन । अदालतसमक्ष गरेको इन्कारी बयानलाई महत्त्वहीन मान्न न्यायिक सिद्धान्तसमेतले दिँदैन । प्रकाश के.सी. लाई यी प्रतिवादीले कर्तव्य गरी मार्नुपर्नेसम्मको रिसइवी नभएकोले निजले सफाइ पाउनुपर्छ भनी प्रतिवादीका साक्षी खगेन्द्र बोहोरा, रूपा प्रजापति (स्याली) समेतले अदालतसमक्ष बकपत्र गरिदिएको देखिने ।

यसरी, शव परीक्षण प्रतिवेदनबाट मृत्युको कारण गोली प्रहारको घाउबाट मात्र नभई जोखिम हतियारले घाँटीमा पर्न गएको घाउसमेतबाट भएको भन्ने उल्लेख हुँदा लास प्रकृति र प्रतिवादीको साबिती मेल नखाएको र मौकामा कागज गर्ने राजाराम श्रेष्ठले मौकाको कागजमा आफूले नभनेको कुरा लेखिदिएको रहेछ भनी बकपत्र गरेको देखिँदा वारदातमा दिपु प्रजापति रहेको पुष्टि हुन सकेको देखिएन । त्यस्तै मौकामा सँगसाथ रहेको डेनिप र अनिलले वारदातमा दिपु प्रजापतिको संलग्नता देखाई

कागज गरे पनि अदालतमा उपस्थित भई उक्त कागज बेहोरा प्रमाणित गर्न नआएकाले मौकाको कथनलाई मात्र प्रतिवादीका विरुद्ध प्रमाणमा लिन मिल्ने नदेखिँदा प्रतिवादी दिपु प्रजापतिलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १३(१) नं. बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैदको सजाय हुने ठहराएको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६८।२।१६ को फैसला मिलेको नदेखिँदा उक्त फैसला उल्टी भई प्रतिवादी दिपु प्रजापतिले आरोपित कसुरबाट सफाई पाउने।

इजलास अधिकृत: हिरा डंगोल

कम्प्युटर: कृष्णमाया खतिवडा

इति संवत् २०७४ साल पुस ४ गते रोज ३ शुभम्।

- यसै लगाउको ०७१-CR-०६७९, हातहतियार खरखजाना, दिपु प्रजापति वि. नेपाल सरकार भएको मुद्दामा पनि यसैअनुसार फैसला भएको छ।

२१

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री उम्बरबहादुर शाही, ०७२-CR-०३१९, जालसाजी, मनोज साहु वि. सविनाकुमारी चौधरीसमेत**

सगोलका अंशियारहरूबिच पैतृक सम्पत्ति घरव्यवहार चलाउन बिक्री गर्नुपर्ने भए चलमा सबै र अचलमा आधीभन्दा बढी बिक्री गर्नुपर्दा अन्य अंशियारहरूको सहमति लिनुपर्ने वा लिखतमा साक्षी राख्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था रहेकोमा उपर्युक्तबमोजिम राजीनामा गरी लिँदा दिँदा यी फिरादीहरूलाई राजीनामा लिखतमा साक्षी राखेको वा निजहरूको मन्जुरी लिएको देखिएन। पुनरावेदकले यी फिरादीहरू मन्जुरी लिनुपर्ने उमेरभित्रका नभएको भनी जिकिर लिए पनि फिरादीहरूमध्येकी नरेशनी कुमारी चौधरी पहिलो लिखत हुँदाकै बखत अनिवार्य मन्जुरी लिनुपर्ने उमेरभित्रकै देखिएको छ। अचलमा आधासम्म जग्गा बिक्री गर्न सक्ने अधिकार अंशबन्डाको १९(१) ले प्रदान गरे पनि सो घर व्यवहार गर्नको लागि

हुनुपर्छ। प्रतिवादीले के-कस्तो घरव्यवहार गर्न जग्गा बिक्री गरेको हो सो खुलाउन नै नसकेको अवस्थामा उमेर नपुगेको भनी निजहरूको हक नजाने।

मादक पदार्थ सेवन गरेर छोरा नपाएको निहुँमा आमालाई कुटपिट गरेको कारण आमाले पनि मानसिक सन्तुलन गुमाएको र बाबुसमेतले मादक पदार्थ सेवन गरी, जुवा तास खेली आमालाई कुट्ने गरी असल अभिभावकत्व पूरा नगरेको भनिएको अवस्थामा यी फिरादीहरूको घरबासै उठाउने गरी, फिरादीहरूसमेत बसिरहेको घरजग्गा सम्पूर्ण नै राजीनामा पारित गरी विपक्षीहरू मिली पहिलो लिखतबाट प्रमेश्वर मेहताले र दोस्रो लिखतबाट मनोज साहुले जग्गा लिने दिने गरेको देखियो। मुलुकी ऐन, कित्ते कागजको ३ नं. मा भएको व्यवस्थाविपरीत सगोलका अंशियारहरू निरंशी र बसोबासविहीन बन्न सक्ने जान्दाजान्दै यिनै पुनरावेदकसमेतले राजीनामा पारित गरिलिँदा पनि यी वादीहरूलाई कुनै जानकारी नदिई थातबासै उठाउने गरी जग्गा राजीनामा गरिलिएको कार्यलाई असल नियतले गरेको कार्य हो भनी मान्न मिल्ने नदेखिँदा प्रस्तुत मुद्दामा यी पुनरावेदकसमेतका प्रतिवादीहरूले गरेको कार्य जालसाजीपूर्ण कार्य नै हो भन्ने देखिने।

आफ्नोसमेत अंश हकको जग्गा आफूहरूलाई थाहै नदिई हक हस्तान्तरण गरेको कार्य मिति २०६९।५।१० गते मालपोत कार्यालयबाट नक्कल सारी लिएपछि थाहा जानकारी पाएका फिरादीहरूले मिति २०६९।५।१४ मा दायर गरेको फिरादलाई हदम्यादविहीन भन्न नमिल्ने।

अतः उपर्युक्त विवेचित तथ्य एवं प्रमाणसमेतका आधारमा यी प्रतिवादीहरूले गरेको कार्य जालसाजीपूर्ण कार्य हो भन्ने देखिएको अवस्थामा फिराद दाबीबमोजिम ५ भागको ३ भाग लिखत जालसाजी घोषित हुने र यी प्रतिवादीहरूलाई राजीनामाको पछिल्लो लिखतको बिगो रु.८०,०००।- (असी हजार) को ५ भागको ३ भागले हुन आउने रकमको मुलुकी ऐन, कित्ते कागजको महलको

१० नं. बमोजिम २५ प्रतिशतले हुने रकम दामासाहीले जरिवानासमेत हुने ठहर्‍याई पुनरावेदन अदालत विराटनगरबाट मिति २०७१।१०।२७ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत: सुभाषचन्द्र दाहाल

कम्प्युटर: रमला पराजुली

इति संवत् २०७५ साल माघ ८ गते रोज ३ शुभम्।

- यसै लगाउको ०७२-CI-०४३८, लिखत दर्ता बदर दर्ता कायम, मनोज साहु वि. सविनाकुमारी चौधरीसमेत भएको मुद्दामा पनि यसैअनुसार फैसला भएको छ।

२२

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री उम्बरबहादुर शाही, ०७४-CR-११९२, १७८१, कर्तव्य ज्यान, नन्दलाल बोहरा वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. नन्दलाल बोहरा**

वारदातका प्रत्यक्षदर्शीसमेतले प्रतिवादी नन्दलाल बोहोराले मृतक प्यारु वादीलाई मृतककै लड्डी खोसी कुटेको भनेबाट वारदात हुनुअघिसम्म यी प्रतिवादीसँग कुटपिट गर्ने प्रयोजनार्थ लड्डीलगायतका कुनै पनि हतियारसहितको पूर्वतयारी थियो भन्ने देखिँदैन। मौकामा कागज गर्नेहरू अधिकांश मृतककै नातेदार रहेका र निजहरू यी मृतकलाई पहिले गोरुले हाने-नहानेको भन्ने कुरामा मौन रहे पनि प्रत्यक्षदर्शीमध्येकै राम कामी मिजारले मृतकलाई गोरुले हानेको आफैँले देखेको हुँ भनेको अवस्थामा गोरुले हानेपछि प्यारु वादीले यी प्रतिवादी नन्दलाल बोहरालाई खस्र्या भनी गाली गरेपछि आक्रोशित भएका प्रतिवादीले मृतकमाथि जाइलागेको भन्ने कुरा अन्यथा नदेखिने।

घाइतेलाई उद्धार गर्न गएका भनिएका बीवन वादी र दिनेश वादीकै भनाइअनुसार पनि आफूहरू वारदातस्थल पुग्दा प्रतिवादी अलिपर गइसकेको, आफूहरूले नै घाइतेलाई उठाई ल्याएको हो भनी लेखाएको अवस्थामा यी प्रतिवादीको मान्ने नै मनसाय

भएको भए थप आक्रमण गर्न सक्ने अवस्था रहँदा रहँदै निज वारदातस्थलबाट आफैँ अन्यत्र लागिसकेको, पूर्वनियोजित रूपमा तयारी गरेको भन्ने कहींकतैबाट नदेखिएको र जोखिमी हतियारको प्रयोग गरेकोसमेत अवस्था नहुँदा यी प्रतिवादीले मृतकलाई मारुपर्ने गरी आक्रमण गरेको भन्ने नदेखिने।

मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिम यी प्रतिवादीलाई सजाय हुन निजले मान्ने नियतले नै मृतकलाई आक्रमण गरेको हुनुपर्ने र सोहीबमोजिमको मनसाय पनि राखेको हुनुपर्ने हुन्छ। फौजदारी विधिशास्त्रले उल्लेख गरेको मनसायप्रेरित हत्यामा मारुपर्नेसम्मको कारण, योजना, मारुपर्ने उद्देश्य, सो उद्देश्य पूरा गर्नको लागि गरिएको तयारी जस्ता तत्त्वलाई आवश्यक मानिन्छ। प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीले मृतक प्यारु वादीलाई मारुपर्नेसम्मको कारण र उद्देश्य तथा मान्ने योजनासमेत केही देखिँदैन। आफूलाई खस्र्या भनी अपशब्द बोली मृतकले गाली गलौज गरेपछि उठेको रिसका कारण आवेशमा आई आफूलाई नियन्त्रण गर्न नसकी वारदात मिति २०७२।३।२३ मा मृतकलाई कुटपिट गरेको र सो कुटपिटको कारणबाट लागेको चोटका कारण उपचारको क्रममा भोलिपल्टै घाइतेको मृत्यु भएको देखिएबाट प्रतिवादीलाई सुरु अभियोग दाबीअनुसार ज्यानसम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैद गरिनुपर्छ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने।

अतः माथि विवेचित तथ्य एवं आधार, कारणसमेतबाट मृतक प्यारु वादीको मृत्यु हुनमा यी प्रतिवादी नन्दलाल बोहरा जिम्मेवार रहेकै देखिएको र निजले तत्काल उठेको रिसकै कारण कुटपिट गर्दा चोट लाग्न गई सोही कारणबाट उपचारका क्रममा मृतक प्यारु वादीको मृत्यु भएको देखिँदा यी प्रतिवादी नन्दलाल बोहरालाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १४ नं.

बमोजिम १० वर्ष कैद सजाय हुने ठहराई उच्च अदालत दिपायलबाट मिति २०७४।१०।८ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत: सुभाषचन्द्र दाहाल  
इति संवत् २०७५ साल फाल्गुण २८ गते रोज ३ शुभम्।

२३

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री कुमार रेग्मी,** ०७५-WH-०१९४, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, पुष्पाकुमारी साउद वि. गृह मन्त्रालयसमेत

नेपालको संवैधानिक व्यवस्थाले गैरकानूनी रूपमा कसैलाई पनि थुनामा राख्न नपाइने व्यवस्था गरे तापनि कानूनबमोजिम कुनै व्यक्तिलाई थुनामा राख्न निषेध गरेको छैन। मुद्दा चलाउनुपर्ने अवस्थामा अधिकारप्राप्त निकायले कानूनको रीत पुऱ्याई अनुसन्धान प्रयोजनका लागि अदालतको अनुमतिले थुनामा राख्न पाइने विषयलाई अन्यथा मान्नु नपर्ने।

प्रस्तुत मुद्दामा निवेदिकालाई प्रत्यर्थी जिल्ला प्रहरी कार्यालय कैलालीले पक्राउ गरी थुनामा राखेको भन्ने विषय प्रस्ट नै हुन्छ। यसमा उक्त कार्यालयले मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा ९(६) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी जरूरी पक्राउ पुर्जी दिई मिति २०७६।०१।२० गते पक्राउ गरेको र उक्त जरूरी पक्राउ पुर्जीलाई सम्बन्धित अदालत कैलाली जिल्ला अदालतबाट अनुमोदन गराई विभिन्न मितिमा म्याद थप अनुमति लिई अदालतको अनुमतिमा थुनामा राखी अनुसन्धान कार्य पूरा गरी जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालयमार्फत मिति २०७६।२।१४ गते कैलाली जिल्ला अदालतसमक्ष मुद्दा दर्ता गराएको तथ्य प्रत्यर्थीकै लिखित जवाफबाट प्रस्ट हुन आएको छ। जसरी व्यक्ति वा नागरिकलाई गैरकानूनी थुनाका विरुद्ध हक अधिकार रहेको छ त्यसरी नै राज्यका निकायलाई पनि कानूनबमोजिम थुनामा राख्ने अधिकार रहेको हुन्छ। अदालतको अनुमतिले थुनामा राखी आवश्यक अनुसन्धानपश्चात् क्षेत्राधिकार रहेको अदालतमा मुद्दा पेस

गरिएको विषयलाई गैरकानूनी थुना भनी मान्न सकिने नदेखिने।

अतः प्रत्यर्थीहरूको लिखित जवाफबाट निवेदक विरुद्ध कैलाली जिल्ला अदालतमा मिति २०७६।०२।१४ गते मुद्दा नै दर्ता भइसकेको भन्ने देखियो। सोही मुद्दामा कानूनबमोजिम उक्त अदालतबाट न्याय निरूपण हुन सक्ने नै देखिन्छ। निवेदकको थुना गैरकानूनी भन्न मिलेन। बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुन सक्ने अवस्था नदेखिँदा निवेदन खारेज हुने। इजलास अधिकृत: महेन्द्रप्रसाद पौड्याल  
इति संवत् २०७६ साल जेष्ठ २८ गते रोज ३ शुभम्।

२४

**मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री हरिप्रसाद फुयाल,** ०७५-WH-०१४८, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, हर्कलाल दमाई वि. गृह मन्त्रालय, सिंहदरबारसमेत

रिट निवेदकउपर अभद्र व्यवहारसम्बन्धी मुद्दामा मिति २०७५।१२।११ देखि मिति २०७५।१२।२२ सम्म र विष्फोटक पदार्थसम्बन्धी मुद्दाको अनुसन्धान गर्न उक्त मिति २०७५।१२।२२ देखि लागु हुने गरी कानूनको रीत पुऱ्याई म्याद थप गरेको पाइयो। कुनै पनि व्यक्तिले फौजदारी कानून उल्लङ्घन गरेको आरोप लागेमा त्यस्तो विषयमा अनुसन्धान गरी कानूनी कारबाही गर्न गराउनको लागि राज्यबाट खडा गरिएका निकायहरूको अधिकार हुने नै हुन्छ। निवेदक हर्कलाल दमाई विष्फोटक पदार्थसम्बन्धी मुद्दामा पक्राउ परी अदालतबाट म्याद थप हुँदै निजउपरको आरोपको सम्बन्धमा अनुसन्धान भइरहेको देखिएको अवस्थालाई यी निवेदकले गैरकानूनी भने तापनि सो तथ्य पुष्टि हुने कुनै आधार उल्लेख गर्न सकेको नदेखिने।

सिद्धान्ततः बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश बन्दीलाई कानूनविपरीत तथा तोकिएको कार्यविधि पूरा नगरी राखेको थुनाको अवस्थामा जारी हुने आदेश हो। बन्दीप्रत्यक्षीकरणको निवेदनबाट कुनै पनि व्यक्तिको थुनाको कानूनी वैधतासम्म परीक्षण हुने हुँदा



बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुनुपर्ने वा नपर्ने कुराको निक्कैलमा पुग्न बन्दीलाई कानूनबमोजिम थुनामा राखिएको छ, छैन ? भन्ने कुरा नै मुख्यरूपमा हेरिनुपर्ने हुन्छ । प्रस्तुत मुद्दाको सन्दर्भमा निवेदक हर्कलाल दमाईलाई कानूनी प्रक्रिया पूरा गरी दर्ता भएको अभद्र व्यवहारसम्बन्धी मुद्दामा माग भएको धरोटी बुझाई छुटेपछि विष्फोटक पदार्थसम्बन्धी मुद्दामा यी निवेदकलाई अदालतबाट म्याद थपको अनुमति लिई थुनामा राखी कानूनबमोजिम अनुसन्धान गरिरहेको अवस्था छ । अनुसन्धान गर्न नै रोक लाग्ने गरी बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी गर्न मिल्दैन । अनुसन्धानबाट निवेदक दोषी नदेखिए निजउपर मुद्दा नचल्न पनि सक्ने भई हाल निवेदकका हकमा भएको थुनालाई गैरकानूनी मान्न सकिने आधार नदेखिने ।

अतः उल्लिखित आधार र प्रमाणबाट निवेदक हर्कलाल दमाईलाई अभद्र व्यवहारसम्बन्धी र विष्फोटक पदार्थसम्बन्धी मुद्दामा मिति २०७५।१२।११ देखि निरन्तर रूपमा अनुसन्धानको सिलसिलामा अदालतबाट अनुमति लिई रीतपूर्वक थुनामा राखेको देखिएको तथारिट निवेदकले दाबी गरे जस्तै उक्त थुना गैरकानूनी रहेको तथ्य मिसिल संलग्न आधार प्रमाणबाट देखिँदैन । विपक्षीहरूको काम कारबाहीबाट यी निवेदकको संवैधानिक एवम् कानूनी हकमा आघात परेको अवस्थाको विद्यमानता नदेखिँदा विपक्षीहरूको नाममा निवेदन मागबमोजिमको बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी गर्नुपर्ने देखिन आएन । रिट निवेदन खारेज हुने ।

इजलास अधिकृत : रामचन्द्र खडका  
इति संवत् २०७६ साल वैशाख २४ गते रोज ३ शुभम् ।

इजलास नं. २

१

मा.न्या.श्री केदारप्रसाद चालिसे र मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ, ०७०-MS-००१६, अदालतको

अवहेलना, ममता झा वि. माधव पौडेल

विपक्षी माधव पौडेल आज पेसीका दिन इजलाससमक्ष स्वयम् उपस्थित भई मैले मिति २०७०।८।१७ मा साँघु साप्ताहिक पत्रिकामा प्रकाशित गरेको लेख समाचारमा अदालतप्रति दुराशय राखी सामग्री प्रकाशित गर्ने उद्देश्य नहुँदा नहुँदै पनि अज्ञानतावश त्यस्तो सामग्री सम्प्रेषण हुन गएकोप्रति म सम्मानित अदालतसमक्ष गम्भीर दुःख व्यक्त गर्दछु । अब उप्रान्त अदालतका बारेमा समाचार वा अन्य कुनै सामग्री प्रकाशित गर्दा गम्भीर भई विषयवस्तुको अध्ययन गरी तथ्ययुक्त समाचार सम्प्रेषण गर्ने छु । पहिलोपटक मबाट हुन गएको भुलप्रति माफी पाउँ भनी निवेदन गर्नुभएको देखिने ।

अतः यी निवेदिका ममता झाले यस अदालतबाट तोकिएको मिति २०७१।१।१६ को तारेख गुजारी बसेकी र थाम्ने थमाउने पाउने म्यादसमेत व्यतीत भइसकेको र अब उप्रान्त यस्तो कार्य गर्ने छैन माफ पाउँ भनी यी विपक्षी माधव पौडेलले क्षमा याचनाका लागि आज पेसीका दिन इजलाससमक्ष निवेदनसमेत गर्नुभएको हुँदा यी विपक्षीलाई निवेदन दाबीबमोजिम सजाय गरिरहनु नपर्ने ।

इजलास अधिकृत: विदुरकुमार उपाध्याय  
कम्प्युटर: चन्द्रा तिमल्सेना

इति संवत् २०७४ साल आषाढ ८ गते रोज ५ शुभम् ।

२

मा.न्या.श्री केदारप्रसाद चालिसे र मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ, ०७०-CI-००७४, लेनदेन, सुरेश श्रेष्ठ वि. पिपल्स फाइनान्स कम्पनी लिमिटेड

पुनरावेदक सुरेश श्रेष्ठले मोटरसाइकल खरिद गर्नका लागि प्रत्यर्थी पिपल्स फाइनान्स लिमिटेडसँग मिति २०५६।४।४ मा तमसुक गरी रु.४५,४५०।- कर्जा लिई तमसुक गरिदिएको वादीले पेस गरेको तमसुकको फोटोकपीबाट देखिन्छ । तमसुक भन्नाले सामान्य अर्थमा कुनै व्यक्तिले अर्को

व्यक्तिसँग ऋण कर्जा लिई गरिदिएको कागजलाई जनाउँदछ । यस्तो तमसुकमा ऋणीले कर्जा लिन सहीछाप गरी साहुलाई कागज गरिदिएको हुन्छ । यसरी यहाँ पनि यी पुनरावेदक वादीले प्रत्यर्थी प्रतिवादी फाइनान्ससँग मिति २०५६।४।३० मा रु.४५,५५०।- कर्जा लिई सहीछाप गरी तमसुक गरिदिएको देखिन्छ । यस अर्थमा पुनरावेदक, प्रतिवादीले वादीलाई गरिदिएको कागजलाई लेनदेन व्यवहारअन्तर्गतको कागज होइन भन्न मिल्ने नदेखिने ।

प्रतिवादीले वादीलाई गरिदिएको लिखतमा भएको सर्तबमोजिमको सावाँ ब्याज प्रचलित कानूनबमोजिम वादीले प्रतिवादीबाट असुलउपर गर्न सक्ने देखिन्छ । तसर्थ, प्रतिवादीले वादीसँग ऋण लिई गरिदिएको कागजमा उल्लिखित सर्तबमोजिम वादीले मुलुकी ऐन, लेनदेन व्यवहारको महलबमोजिम आफ्नो सावाँ ब्याज असुलउपर गरी लिनसक्ने अवस्था भएको हुँदा प्रस्तुत मुद्दामा लेनदेन व्यवहारको महल लागू सक्दैन भनी लिएको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन । लेनदेन व्यवहारको महलअन्तर्गतको दाबी लिई दायर भएको प्रस्तुत मुद्दामा यस महलअन्तर्गत निर्णय गर्न मिल्ने नै देखिने ।

प्रतिवादीले वादी फाइनान्ससँग कर्जा लिएको भन्ने देखिएको तर कर्जा रकम चुक्ता नगरेकोले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धित ऐन, २०६३ को दफा ५७ बमोजिम वादीले प्रतिवादीबाट दाबीबमोजिमको ऋणको सावाँ, ब्याज रकम असुलउपर गर्न सक्ने नै देखिन्छ । मुलुकी ऐन लेनदेन व्यवहारको ४ नं. को कानूनी व्यवस्था हेर्दा ब्याज भराउनुपर्ने मुद्दामा जुनसुकै तहबाट ब्याज भराउँदा आफूले फैसला गरेको मितिसम्मको ब्याज र त्यसपछि भरी भराउने दरखास्त परेमा भराएको मितिसम्मको ब्याजसमेत भराउने गरी फैसला गर्नुपर्छ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ । कानूनले बर्जित नै नगरेको अवस्थामा मबाट उक्त सावाँ ब्याजको रकम वादीले भराई लिन पाउने होइन भनी प्रतिवादीले

लिनुभएको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

तसर्थ, माथि विवेचित आधार, कारण एवम् सम्बद्ध कानूनसमेतका आधारमा वादीले सावाँ र ब्याजसमेत गरी रु.१,०३,८२६।९७ र फिराद परेको मितिदेखि भरिभराउ हुँदाका मितिसम्मको ब्याजसमेत भराई लिन पाउने ठहर्‍याई गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: विदुरकुमार उपाध्याय

कम्प्युटर: चन्द्रा तिमल्सेना

इति संवत् २०७४ साल असार ८ गते रोज ५ शुभम् ।

३

**मा.न्या.श्री केदारप्रसाद चालिसे र मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ, ०७०-CI-०२०८, उत्प्रेषण / परमादेश / प्रतिषेध, पुकार कर्णजितसमेत वि. बनेपा नगरपालिकाको कार्यालयसमेत**

बनेपा नगरपालिकाको भवन निर्माण मापदण्ड, २०५८ अनुसार यति क्षेत्रफलभन्दा कम जग्गामा निर्माण इजाजत दिन नमिल्ने भन्ने मापदण्ड नतोकिएको अवस्था रहेको भवन निर्माण इजाजतसम्बन्धी स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ को व्यवस्था र नगरपालिकाको प्रचलित मापदण्डको प्रतिकूल नरहेको भन्ने प्राविधिकहरूको रायसमेत रहेको र भूकम्पीय दृष्टिले सुरक्षित हुने भनी हाल उक्त जग्गामा एक एकतला मात्र नक्सा पास गरिदिनु भनी विपक्षी दुर्गादेवी मानन्धरको निवेदन मागबमोजिम बनेपा नगरपालिकाको कार्यालयबाट २०६९/८/१३ मा भएको निर्णय र मिति २०६९/९/३ मा प्रदान गरेको भवन निर्माण अस्थायी इजाजत पत्र कानून प्रतिकूल देखिन आएन । प्रत्यर्थीले प्राप्त गरेको भवन निर्माण अस्थायी इजाजत पत्रबाट निवेदकहरूको कानूनद्वारा संरक्षित हकाधिकारमा असर परेको भन्ने नदेखिने ।

धेरै थोरै जति क्षेत्रफलको जग्गा भए पनि सम्बन्धित जग्गाधनीले आफ्नो अचल सम्पत्ति भोगचलन गर्ने उपभोग गर्न पाउने अधिकार व्यक्तिलाई

कानून एवं संविधानले प्रदान गरेको अवस्थामा पुनरावेदकहरूको निवेदन मागबमोजिमको प्रत्यर्थी बनेपा नगरपालिका कार्यालयले मिति २०६९/८/१३ मा प्रत्यर्थी दुर्गादेवी मानन्धरको निवेदन मागबमोजिम निर्माण इजाजतसम्बन्धी कारबाही अगाडि बढाउने गरी गरेको निर्णय एवं मिति २०६९/९/३ मा प्रदान गरेको भवन निर्माण अस्थायी इजाजतपत्रलगायत प्रत्यर्थी बनेपा नगरपालिकाको कार्यालयबाट उठाइएका टिप्पणी, आदेश पत्र, निर्णयलगायतका काम कारबाहीहरू उत्प्रेषणसमेतको आदेशद्वारा बदर गरिपाउँ भन्ने पुनरावेदन जिकिर मनासिब देखिन नआउने।

तसर्थ, माथि विवेचित आधार एवं कारणहरूबाट पुनरावेदन अदालत पाटनले निवेदन खारेज हुने ठहर्‍याई मिति २०७०/०३/१२ मा गरेको आदेश मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत : विदुरकुमार उपाध्याय

कम्प्युटर : संजय जैसवाल

इति संवत् २०७४ साल आषाढ ८ गते रोज ५ शुभम्।

४

**मा.न्या.श्री केदारप्रसाद चालिसे र मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ, ०७१-८१-००७८, निषेधाज्ञा / परमादेश, मदनराज पाण्डे वि. हाम्रो बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. नक्साल काठमाडौंसमेत**

निवेदकले विपक्षी सहकारी संस्थाबाट ऋण लिएको हो, होइन ? निवेदकले कित्ते जालसाजी भनी दाबी लिएको कर्जाको लिखत सधै कित्ते के हो ? सो सम्बन्धमा दुवै पक्षको सबुद प्रमाणबाट निरूपण हुने विषय भएको र जिल्ला अदालतमा कारबाहीमा रहेको कित्ते जालसाजी मुद्दामा असर पर्ने गरी रिट क्षेत्रबाट बोल्ने अवस्था हुँदैन। यिनै निवेदकले विवादित कर्जाको लिखतको विषयमा काठमाडौं जिल्ला अदालतमा दायर गरेको फौ.नं.०६९-४२१६ को कित्ते जालसाज मुद्दाबाट निरूपण हुने विषय भएकोले प्रस्तुत रिट निवेदनबाट

साधारण अधिकारक्षेत्रअन्तर्गत कारबाही चलेको मुद्दामा असर पर्ने गरी प्रस्तुत पुनरावेदन जिकिरबमोजिम आदेश जारी गर्न नमिल्ने।

तसर्थ, माथि विवेचित आधार एवं कारणबाट निवेदकको निवेदन दाबी खारेज हुने ठहर्‍याई पुनरावेदन अदालत पाटनले मिति २०७०/५/२६ गते गरेको आदेश मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत : विदुरकुमार उपाध्याय

कम्प्युटर: संजय जैसवाल

इति संवत् २०७४ साल आषाढ ८ गते रोज ५ शुभम्।

### इजलास नं.३

**मा.न्या.श्री सारदाप्रसाद घिमिरे र मा.न्या.श्री प्रकाशमान सिंह राउत, ०६६-CR-०७७७, कर्तव्य ज्यान, सब्बु भन्ने सोयव आलम खाँ वि. नेपाल सरकार**

प्रतिवादी सब्बु भन्ने सोयव आलम खाँ मतलबीको भूमिकामा रही वारदातस्थलमा रहेकोमा मौकामा साबित रहनुका साथै प्रतिवादी सोमई कहारले मौकामा गरेको बयानमा यी प्रतिवादी सब्बु भन्ने सोयव आलम खाँसमेतका व्यक्ति घटनास्थलमा पुगेको भनी उल्लेख गरिदिएको र वादीका साक्षीहरूको बकपत्रसमेतबाट मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १७(३) नं. बमोजिमको कसुरदार देखिँदा निजलाई सफाइ दिएको कपिलवस्तु जिल्ला अदालतको मिति २०६४।८।२५ को फैसला उल्टी गरी यी प्रतिवादी सब्बु भन्ने सोयव आलमलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १७(३) नं. बमोजिम ६ महिना कैद हुने ठहर्‍याएको पुनरावेदन अदालत रूपन्देही बुटवलको मिति २०६६।३।२ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत: तारादेवी महर्जन

कम्प्युटर : चन्द्रा तिमल्सेना

इति संवत् २०७५ साल जेठ २८ गते रोज २ शुभम्।

इजलास नं.४

१

मा.न्या.श्री मीरा खडका र मा.न्या.श्री हरिप्रसाद फुयाल, ०७६-RC-००५४, कर्तव्य ज्यान, नेपाल सरकार वि. सुवास कटुवाल

कसुर गरेकोमा साबिती भई गरेको बयानलाई वादी पक्षका साक्षीले अदालतसमक्ष गरेको बकपत्र बेहोरा, धारिलो हतियार खुकुरी प्रहारका कारण मृतकको मृत्यु भएको भन्ने शव परीक्षण प्रतिवेदन, दाहिने हातको हत्केला, कुहिना र नाडीमा धारिलो हतियारले काटी गम्भीर चोट लागेको, बायाँ कानमाथि टाउकोको हड्डीसमेत काटिएको भन्ने घटनास्थल लास जाँच प्रकृति मुचुल्काको बेहोरासमेतबाट प्रतिवादीले अदालतमा गरेको साबितीलाई समर्थित गरेको देखिँदा यी प्रतिवादीको कर्तव्यबाट मृतक मिठी भन्ने भिमकुमारी कटुवालको मृत्यु भएको भन्ने देखियो । यस अवस्थामा निज प्रतिवादीलाई ज्यानसम्बन्धीको १३(१) नं. बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैद गर्ने गरी उच्च अदालत विराटनगरबाट भएको फैसला मिलेकै देखिँदा साधकसमेत सदर हुने ।

अतः मिसिल संलग्न आधार र प्रमाण कागजातबाट यी प्रतिवादी सुवास कटुवालले मृतकलाई कर्तव्य गरी मारेको देखिँदा निजलाई कसुरदार ठहर गरी ज्यानसम्बन्धीको १३(१) नं. बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैद हुने ठहर्नाई उच्च अदालत विराटनगरबाट मिति २०७५।२।११ मा भएको फैसलामा मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा ४०(२) को कानूनी व्यवस्थाअनुसार सर्वस्व गर्न मिल्ने नदेखिँदा निज प्रतिवादीलाई ज्यानसम्बन्धीको १३(१) नं. बमोजिम जन्मकैद हुने गरी साधकसमेत सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: डोलनाथ न्यौपाने  
इति संवत् २०७७ साल माघ १६ गते रोज ६ शुभम् ।

२

मा.न्या.श्री मीरा खडका र मा.न्या.डा.श्री मनोजकुमार शर्मा, ०७३-CI-१६४४, निषेधाज्ञा, लालमणि दास वि. फुलचन दास

श्री ठाकुरबारी रामजानकी गुठी संरक्षण आश्रमको तर्फबाट आफूले प्रतिनिधित्व गरेको हो, संस्थाको उद्देश्य स्थापित गर्न भएका काम कारबाहीलाई मैले प्रतिनिधित्व गरेकोलाई व्यक्तिगत स्वार्थको विषय हो भनी अर्थ गर्न मिल्ने होइन भनी पुनरावेदकले पुनरावेदन जिकिर लिएकोमा सो जिकिरतर्फ हेर्दा, परापूर्व कालदेखि जानकी दास र निजको शेषपछि यी फुलचन दासले रामजानकी गुठीको संरक्षण र व्यवस्थापन गरी आएको भन्ने देखिन्छ । उक्त मन्दिर एवं गुठीको व्यवस्थापन, हेरचाह एवं बन्दोबस्त फुलचन दासबाट भएको भन्ने पछिल्ला मुद्दाहरूबाट देखिन्छ । यस अवस्थामा हाल सोही मन्दिरको नामबाट दर्ता भएको संस्थाबाट उक्त गुठी व्यवस्थापन हुनुपर्ने हो भन्ने पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

अतः अदालतबाट भएको फैसला, मिलापत्र एवं आदेशसमेतबाट मन्दिर सञ्चालन र मन्दिरको जग्गाको रेखदेख गर्ने हक निवेदकको नभई विपक्षी फुलचन दासकै रहेको देखिएकोले निवेदन मागबमोजिम आदेश जारी गर्न मिल्ने । निवेदन खारेज हुन्छ भनी पुनरावेदन अदालत राजविराजबाट मिति २०७३।०३।१९ मा भएको आदेश मिलेको देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: डोलनाथ न्यौपाने  
कम्प्युटर: समी नेपाली

इति संवत् २०७७ साल साउन १४ गते रोज ४ शुभम् ।

३

मा.न्या.श्री मीरा खडका र मा.न्या.डा.श्री मनोजकुमार शर्मा, ०७४-CI-००३५, निषेधाज्ञा, राजु के.सी वि. हिमालयन स्न्याक्स एन्ड नुडल्स प्रा.लि. समेत

विपक्षी कम्पनीसँग agreement to sales को आधारमा भएको कारोबारको हिसाब मिलान गर्ने विषय

दुवै पक्षबिचको दायित्वको विषय हो । पक्षहरूबिचमा हिसाब मिलान हुन नसकेको अवस्थामा कानूनबमोजिम अदालतको साधारण अधिकार क्षेत्रअन्तर्गत उपचार प्राप्त गर्न सकिने नै देखिन्छ । हरहिसाबसम्बन्धी विवाद निषेधाज्ञाको निवेदनको रोहबाट हेर्न मिल्ने पनि देखिएन । साथै निवेदकले सुरक्षणबापत बैंकमा राखेको धरौटी रकम गैरकानूनी रूपमा विपक्षी कम्पनीले लिन र विपक्षी बैंकले दिन लागेको अवस्था नभई ग्यारेन्टी नवीकरणसम्म गराएको भन्ने लिखित जवाफमा उल्लेख भई भएको अवस्थामेतबाट पुनरावेदकले लिएको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन । निवेदन मागबमोजिमको आशंकाको स्थिति नदेखिँदा निवेदकले दिएको बैंक ग्यारेन्टीबापतको रकम विपक्षी हिमालयन स्न्याक्स एन्ड नुडल्स प्रा.लि.ले नवीकरणको मागसम्म गरेको तथ्यसम्म स्थापित भएकोले निषेधाज्ञाको आदेश जारी हुने अवस्था नदेखिने ।

अतः माथि उल्लेख भएको आधार कारण र राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकको लिखित जवाफ बेहोरासमेतबाट निवेदन मागबमोजिमको आशंकाको स्थिति नदेखिँदा निषेधाज्ञाको आदेश जारी गर्न मिल्ने । प्रस्तुत निवेदन खारेज हुने ।

इजलास अधिकृत: डोलनाथ न्यौपाने

कम्प्युटर: समी नेपाली

इति संवत् २०७७ साल साउन १४ गते रोज ४ शुभम् ।

इजलास नं. ५

१

मा.न्या.श्री हरिकृष्ण कार्की र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७५-CR-२५१९, वैदेशिक रोजगार कसुर, नेपाल सरकार वि. श्यामराज पाण्डे

वैदेशिक रोजगारको लागि रकम लिएको हो भन्ने जाहेरी बेहोराको तथ्य नै जाहेरवालाको बकपत्र र वादी पक्षका साक्षीहरूको बकपत्र कथन र प्रतिवादीले

आरोपित कसुरमा इन्कार रही निजहरूबिच सामान्य लेनदेनको कारोबार रहेको भनी गरेको बयानसमेतबाट सो जाहेरी बेहोरा शंकास्पद र सन्देहपूर्ण देखिन आएको अवस्थामा त्यस्तो शंकास्पद कथनमा आधारित बेहोराको आधारमा फौजदारी दायित्वमा सजाय गर्नु फौजदारी न्यायको मान्य सिद्धान्तविपरीत हुन जाने देखिन्छ । प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीले जाहेरवालाहरूलाई वैदेशिक रोजगारमा अमेरिका पठाइदिने भनी विश्वासमा पारी रकम लिएको र भनेबमोजिम विदेश नपठाएको भन्ने अभियोग दाबी पुष्टि हुने गरी ठोस प्रमाण वादी पक्षबाट पेस गर्न सकेको नदेखिँदा प्रमाणको अभावमा प्रतिवादी श्यामराज पाण्डेउपरको अभियोग दाबी ठहर गरी सजाय गर्न मिल्ने भनी प्रतिवादीलाई अभियोग मागदाबीबाट सफाइ दिने गरी भएको वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणको फैसला मुनासिब नै देखियो । प्रतिवादीलाई अभियोग मागदाबीबमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसक्ने ।

अतः माथि विवेचित आधार र कारणबाट प्रतिवादी श्यामराज पाण्डेले अभियोग दाबीबाट सफाइ पाउने ठहर्नाई वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणबाट मिति २०७५।२।२० मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्ने ।

इजलास अधिकृत: प्रकाशदत्त भट्ट

कम्प्युटर : चन्दनकुमार मण्डल

इति संवत् २०७७ साल जेठ २३ गते रोज ६ शुभम् ।

२

मा.न्या.श्री हरिकृष्ण कार्की र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७६-CR-१०५८, वैदेशिक रोजगार कसुर, नेपाल सरकार वि. निर्मला ताम्राकार

वैदेशिक रोजगारको लागि रकम लिएको भन्ने जाहेरी बेहोराको तथ्य नै जाहेरवालाको बकपत्र र लिखतका साक्षीहरूको कथनबाट शंकास्पद र सन्देहपूर्ण देखिन आएको अवस्थामा त्यस्तो शंकास्पद कथनमा आधारित बेहोराको आधारमा फौजदारी दायित्वमा सजाय

गर्नु फौजदारी न्यायको मान्य सिद्धान्तविपरीत हुन जाने देखिन्छ। प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीले जाहेरवालाहरूलाई वैदेशिक रोजगारमा अमेरिका पठाइदिने भनी विश्वासमा पारी रकम लिएको र भनेबमोजिम विदेश नपठाएको भन्ने अभियोग दाबी पुष्टि हुने गरी ठोस प्रमाण वादी पक्षबाट पेस गर्न सकेको नदेखिँदा प्रमाणको अभावमा प्रतिवादी निर्मला ताम्राकारउपरको अभियोग दाबी ठहर गरी सजाय गर्न मिलेन भनी प्रतिवादीलाई अभियोग मागदाबीबाट सफाइ दिने गरी भएको वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणको फैसला मुनासिब नै देखियो। प्रतिवादीलाई अभियोग मागदाबीबमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर र पुनरावेदन जिकिरलाई समर्थन गर्दै प्रस्तुत गरेको विद्वान् उपन्यायाधिवक्ताको बहस जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने।

अतः माथि विवेचित आधार र कारणबाट प्रतिवादी निर्मला ताम्राकारले अभियोग दाबीबाट सफाइ पाउने ठहर्नाई वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणबाट मिति २०७६।०३।१६ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्ने।

इजलास अधिकृत : प्रकाशदत्त भट्ट, स्वेता खतिवडा  
कम्प्युटर : रवि दुवाल  
इति संवत् २०७७ साल जेठ २३ गते रोज ६ शुभम्।

३

मा.न्या.श्री हरिकृष्ण कार्की र मा.न्या.श्री डम्बरबहादुर शाही, ०७२-CR-१३४०, जालसाजी, रामसति देवीसमेत वि. संजितकुमार सिंह

यसरी दाबीको जग्गामा प्रत्यर्थी वादीको हक कायम हुने जति ३ भागको २ भाग वादीको कायम हुने गरी फैसला भएबाट वादीले उपचार पाइसकेको अवस्था छ। हजुरबुबा राधोप्रसाद सिंहले नाति संजितकुमार सिंहलाई बकसपत्र गरिदिएको देखिँदा बकसपत्रबाट पनि जग्गा अन्यत्र नगई परिवारका सदस्यकै नाममा परिवारभित्रै रहेको देखिन्छ। बकसपत्रको लिखत बदर गरी माग्ने, जग्गामा हक कायम गरिपाउँ भन्ने आफ्नो

हक जति आफ्नो नाउँमा दर्ता गरिपाउँ भनी दाबी गर्ने कानूनी उपचारको मार्ग अवलम्बन गरी उपचारसमेत पाइसकेको र परिवारभित्रै हक हस्तान्तरण भएको देखिँदा वारदातको अवस्था र संलग्न रहेका प्रमाणबाट प्रतिवादीले जालसाजपूर्ण कार्य गरेको मान्न मिलेन भनी भएको पुनरावेदन अदालत जनकपुरको फैसलालाई अन्यथा मान्न नमिल्ने।

तसर्थ, माथि विवेचना गरिएका आधार र कारणहरूबाट मिति २०६२।५।१९ को र.नं.१५६८ को बकसपत्रलाई लिखत जालसाजी ठहर गरेको धनुषा जिल्ला अदालतको मिति २०६९।६।२९ को फैसलालाई उल्टी गरी उक्त बकसपत्रको लिखत जालसाजी ठहर नहुने भनी मिति २०७२।२।२५ मा पुनरावेदन अदालत जनकपुरबाट भएको फैसला मनासिब देखिँदा सदर हुने ठहर्ने।

इजलास अधिकृत: नवीनकुमार यादव  
कम्प्युटर : चन्दनकुमार मण्डल  
इति संवत् २०७६ साल फाल्गुन २ गते रोज ६ शुभम्।

इजलास नं. ६

१

मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या.श्री प्रकाशमान सिंह राउत, ०६९-WO-१२१०, उत्प्रेषण, मोहनकुमार पराजुली वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत

मन्त्रिपरिषद्बाट मिति २०६७।३।१५ मा स्वीकृत भएको निजामती कर्मचारीका सन्ततिलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने निर्देशिका, २०६७ को दफा ३ को उपदफा ३ मा "...छात्रवृत्ति प्रदान गर्दा प्रत्येक शैक्षिक वर्षको आधारमा सम्बन्धित शैक्षिक संस्थालाई बुझाउनुपर्ने रकमको बढीमा ५०% वा रु. २ लाखमध्ये जुन कम हुन्छ सो बराबरको रकम शैक्षिक वर्षको आधारमा बाँडफाँट गरी सम्बन्धित शैक्षिक संस्थालाई

सोझै भुक्तानी गरिने छ” भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ । उक्त निर्देशिकामा मन्त्रिपरिषद्बाटै मिति २०६८।१।२७ मा पहिलो संशोधन र मिति २०६८।१।२८ मा दोस्रो संशोधन भएको पाइन्छ । उक्त निर्देशिकाको दोस्रो संशोधनसमेतबाट दफा ३ को उपदफा ३ मा एम.बी. बी.एस. वा सोसरह र वी.डी.एस. वा सोसरह विषयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीलाई पाँच लाख रुपैयाँभन्दा बढी शैक्षिक शुल्क लाग्ने रहेछ भने पाँच लाख रुपैयाँ नबढ्ने गरी एकपटक मात्र छात्रवृत्तिमा छनौट भएका विद्यार्थीको अभिभावक निजामती कर्मचारीलाई छात्रवृत्तिको रकम सोझै भुक्तानी गर्न सकिने भन्नेसमेतको व्यवस्था गरेको देखिने ।

यसै सन्दर्भमा, निजामती कर्मचारीका सन्ततिलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने निर्देशिका, २०६७ को दफा ४ को खण्ड (ग) बमोजिमको व्यवस्थाविपरीत दरखास्त आह्वान नगर्न र निवेदकलाई छात्रवृत्ति पाउने प्रतिस्पर्धामा समावेश गर्नु भनी उत्प्रेषणयुक्त परमादेश जारी गर्न माग गरी दायर भएको निवेदक सन्तोष यादवसमेत विपक्षी नेपाल सरकार, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयसमेत रहेको ०६८-WS-००७३ को मुद्दामा “...निजामती कर्मचारीका सन्ततिलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने निर्देशिका, २०६७ संविधान वा ऐन वा नियमावलीको अख्तियारीअन्तर्गत बनेको नदेखिनुका साथै नेपाल कानून व्याख्यासम्बन्धी ऐन, २०१० को दफा २(ड) को नेपाल कानूनको परिभाषाअनुसार कानून भन्न सकिने अवस्था नदेखिएको हुँदा नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १०७(१) अन्तर्गत यस इजलासले प्रस्तुत निवेदनमा सुनुवाइ गर्न नसक्ने” (ने. का.प. २०७०, अड्क ९, नि.नं. ९०५२) भन्नेसमेतको न्यायिक व्याख्या गरी विशेष इजलासतर्फको लगत कट्टा हुने ठहर गरी नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १०७(२) को विषयमा सुनुवाइका लागि सम्बन्धित इजलासमा पेस गर्नु भनी सर्वोच्च अदालतको विशेष

इजलासबाट मिति २०७०।१।१८ मा फैसला भएको देखिने ।

सो मुद्दामा “कार्यकारी अधिकारको प्रयोग कानूनप्रतिकूल गरी जारी गरिएको सो निर्देशिका उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरिदिएको छ । अब नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा २१, निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७(७), छात्रवृत्तिसम्बन्धी ऐन (संशोधनसहित), २०२१ को दफा ३क र छात्रवृत्तिसम्बन्धी नियमावली (संशोधनसहित), २०६० को नियम १०क(१) र (२) को कानूनी व्यवस्थाअनुकूल हुने गरी अर्को निर्देशिका वा नियमावली जे जो बनाउनुपर्ने हो बनाई सो छात्रवृत्तिको वितरणमा समानुपातिक र समावेशी हुने गरी लागु गर्नु भनी परमादेशसमेत जारी हुने” ठहर गरी यस अदालतको संयुक्त इजलासबाट मिति २०७०।१।२।२६ मा फैसला भई ने.का.प. २०७१, अड्क ४, नि.नं. ९१४६ मा सिद्धान्त प्रकाशित भएकोसमेत देखिने ।

त्यसैगरी, सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४ को दफा ४५ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले “निजामती कर्मचारीका सन्ततिलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने निर्देशिका, २०७१” जारी गरेको र सो निर्देशिकाको दफा ४३(१) ले निजामती कर्मचारीका सन्ततिलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने निर्देशिका, २०६७ खारेज गरेको पाइन्छ । साथै, उक्त निजामती कर्मचारीका सन्ततिलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने निर्देशिका, २०७१ लाई खारेज गरी “निजामती कर्मचारीका सन्ततिलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने निर्देशिका, २०७२” जारी भइसकेकोसमेत देखिने ।

वस्तुतः निवेदकहरूले निजामती कर्मचारीको सन्ततिलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने निर्देशिका, २०६७ बमोजिम छात्रवृत्ति पाई चौथो वर्षमा अध्ययनरत रहेको अवस्थामा २०७० सालमा प्रस्तुत रिट दायर

गरेको देखिन्छ । निवेदकहरू शैक्षिक संस्थामा भर्ना भई अध्ययन गरेको पाँच वर्षे अवधि व्यतीत भइसकेको भन्ने देखिन आएको हुँदा प्रथमतः निवेदन मागबमोजिम रिट आदेश जारी गर्नुपर्ने विषयको प्रयोजन नै समाप्त भइसकेको स्थिति देखिन आयो । साथै, निवेदकले बदर गर्न दाबी लिएको निजामती कर्मचारीका सन्ततिलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने निर्देशिका, २०६७ मा भएको दोस्रो संशोधनसहितको समुच्च निर्देशिकालाई नै निजामती कर्मचारीका सन्ततिलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने निर्देशिका, २०७१ को दफा ४३(१) मा भएको व्यवस्थाद्वारा खारेज गरिसकेको भन्नेसमेत देखिन आएको हुँदा यसरी विधिवत् खारेज भइसकेको निर्देशिकाको संशोधनको निर्णयलाई उत्प्रेषणको आदेशद्वारा खारेज गरी रहनुपर्ने औचित्य नदेखिँदा रिट जारी गर्नुपर्ने स्थिति विद्यमान रहेको नदेखिने ।

अतः उल्लिखित आधार, कारण तथा न्यायिक सिद्धान्तसमेतबाट निजामती कर्मचारीको सन्ततिलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने निर्देशिका, २०६७ को मिति २०६८।१२।८ मा गरिएको संशोधनको निर्णय तथा उक्त संशोधनद्वारा संशोधित निर्देशिकाको व्यवस्थालाई निवेदकको मागबमोजिम बदर गरी पूर्ववत् निर्देशिकाबमोजिमको सुविधा प्रदान गर्नसमेतका लागि उत्प्रेषण तथा परमादेशसमेतको आदेश जारी गर्नुपर्ने देखिएन । प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने ।

इजलास अधिकृतः दिपेन्द्र थापा मगर

कम्प्युटरः राधिका घोरसाइने

इति संवत् २०७६ साल मङ्सिर १० गते रोज ३ शुभम् ।

२

मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या. श्री तेजबहादुर के.सी., ०७६-WH-०१३२, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, कुमार बस्नेत वि. काठमाडौं जिल्ला अदालत, बबरमहलसमेत

निवेदकउपर काठमाडौं जिल्ला अदालतमा चलेको राधिका महतको जाहेरीले वादी नेपाल सरकार

प्रतिवादी यी निवेदकसमेत भएको जबरजस्ती चोरी मुद्दामा निवेदकलाई १ वर्ष ९ महिना कैद, रु.४०,५००।- जरिवाना हुने, जरिवानाबापतसमेत कैद हुने ठहरी मिति २०७२।३।२३ मा फैसला भएको देखियो । मुद्दा पुर्पक्षको क्रममा निवेदकबाट रु.२९,०००।- धरौटी माग हुँदा आदेशानुसार धरौटी दाखिला गरी तारेखमा रहेकोमा मिति २०७१।९।२४ देखिको तारेख गुजारी बसेको भन्ने फैसलाको प्रतिलिपिबाट देखिन आएको छ । सो फैसलाउपर वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन पर्दा सुरु जिल्ला अदालतको फैसला सदर हुने ठहरी मिति २०७४।१।१२ मा फैसला भएको देखिने ।

यिनै निवेदकसमेतउपर चितवन जिल्ला अदालतमा प्रतिभा खनालको जाहेरी परेको जबरजस्ती चोरी मुद्दामा निवेदकलाई १ वर्ष १ महिना १५ दिन कैद र रु.३,३०० जरिवाना र सो जरिवानाबापत समेत कैद हुने ठहरी मिति २०७२।३।३१ मा फैसला भएको देखियो । उक्त मुद्दामा निवेदक मिति २०७१।९।२० मा पक्राउ परी प्रहरी हिरासतमा रहेको, अदालतको मिति २०७१।१०।२२ को आदेशानुसार माग भएको धरौटी रु.३०,००० राख्न नसकी कारागार कार्यालय चितवनमा रहेको भन्ने फैसलाको प्रतिलिपिबाट देखिन्छ । यिनै निवेदकसमेतउपर चितवन जिल्ला अदालतमा सितरी कुमालको जाहेरी परेको अर्को जबरजस्ती चोरी मुद्दामा निवेदकलाई १ वर्ष ४ महिना १५ दिन कैद र रु.२५,२०० जरिवाना र सो जरिवानाबापतसमेत कैद हुने ठहरी फैसला भएको देखियो । चितवन जिल्ला अदालतमा चलेका दुवै मुद्दाहरूमा भएको फैसलाउपर परेका पुनरावेदनमा सुरु जिल्ला अदालतको फैसला सदर हुने ठहरी मिति २०७२।१।२।३० मा फैसला भएको देखिने ।

उक्त मुद्दाहरूमा चितवन जिल्ला अदालतबाट मुलुकी ऐन, दण्ड सजायको महलको १० नं. र ४० नं. बमोजिम तुलो हदको १ वर्ष ४ महिना १५ दिनको मात्र कैद हुने हुँदा मिति २०७१।१।२० मा छुटी जानेमा दुवै



मुद्दामा गरी रु. २८,५०० जरिवानाबापत समेत कैद हुने हुँदा जरिवानाबापत ३ वर्ष २ महिना कैद हुने भई मिति २०७६।३।१९ सम्म कैदमा बसी २०७६।३।२० मा छुटी जाने गरी कैदी पुर्जी जारी भएको देखियो। संशोधित कैदी पुर्जी पाउँ भनी निवेदकले गरेको निवेदनमा निवेदकलाई लागेको जरिवानाबापतको कैद भुक्तान भइसकेकोले फैसलाबमोजिमको जरिवानाको हकमा समेत सो कैद भुक्तान भइसकेको देखिँदा अन्य कुनै बेहोराबाट कैदमा राख्न नपर्ने भए प्रस्तुत मुद्दाबाट कैद मुक्त गरिदिनु भन्ने कैदी पुर्जी जारी गरेको देखिने।

काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट भएको फैसलाबमोजिम निवेदकलाई लागेको १ वर्ष ९ महिना कैद र रु. ४०,५००।- जरिवाना गरी सो जरिवानाबापत समेत कैद हुने ठहरेकोले जरिवानाबापत ४ वर्ष कैद हुने हुँदा प्रतिवादीलाई ५ वर्ष ९ महिना कैद हुनेमा प्रतिवादी अनुसन्धानको क्रममा २६ दिन प्रहरी हिरासतमा रहेकोले फैसलाबमोजिम ठहरेको कैदमध्ये बेरूजु कैद ५ वर्ष ८ महिना ४ दिनबापत चितवन जिल्ला अदालतको पत्रानुसार प्रतिवादी छुटी जाने मिति २०७६।३।२० बाट मिति २०८१।१।२३ सम्म थुनामा राखी मिति २०८१।१।२४ मा कैदमुक्त गरिदिन कैदी पुर्जी जारी गरेको देखियो। संशोधित कैदी पुर्जी जारी गरी थुनामुक्त गरिपाउँ भनी निवेदकले गरेको निवेदनमा चितवन जिल्ला अदालतको पत्रानुसार प्रतिवादी मिति २०७५।१।१५ मा छुटी जाने भनी उल्लेख गरेको देखिँदा सोही मितिबाट कट्टी हुने गरी मिति २०७५।१।१५ देखि मिति २०७७।१।२९ सम्म थुनामा राखी मिति २०७७।१।३० मा कैदमुक्त हुने गरी कैदी पुर्जी जारी गरेको देखियो।

निवेदकउपरका तीनै मुद्दामा गरी ४ वर्ष ३ महिना कैदको सजाय भएको देखिए पनि चितवन जिल्ला अदालतका जबरजस्ती चोरी मुद्दामा हद कैद हुँदा सबै मुद्दाहरूको कैदतर्फ निवेदकलाई ३ वर्ष १ महिना १५ दिन कैद भएको भन्ने देखिन्छ।

निवेदकलाई काठमाडौं जिल्ला अदालतको फैसलाबमोजिम ४०,५००।- र चितवन जिल्ला अदालतका फैसलाबमोजिम दुवै मुद्दामा गरी रु.२८,५००।- समेत गरी जम्मा रु.६९,०००।- जरिवाना भएको देखिन्छ। प्रतिवादीलाई भएको जम्मा जरिवाना रु.६९,०००।- बापत यी निवेदक प्रतिदिन रु.३००।- का दरले कैदमा बसेको अवधि कट्टी गर्दा जम्मा ७ महिना ९ दिन कैदमा बस्नुपर्ने देखिन्छ।

कैदतर्फको जम्मा ३ वर्ष १ महिना १५ दिन र जरिवानातर्फको ७ महिना ९ दिन गरी जम्मा ३ वर्ष ८ महिना २४ दिन कैदमा बस्दा निवेदकलाई फैसलाबमोजिम लागेको कैद र जरिवाना असुलउपर हुने देखियो। प्रतिवादी काठमाडौं जिल्ला अदालतको मुद्दामा हिरासतमा २६ दिन र चितवन जिल्ला अदालतका मुद्दामा मिति २०७१।१।२० मा पक्राउ परी अदालतबाट माग भएको धरौटी दाखिला गर्न नसकी हाल (आज मिति २०७६।८।२२) सम्म कैदमा रहेको देखिँदा निवेदक जम्मा ४ वर्ष ११ महिना २८ दिन कैदमा रहेको देखिने।

प्रचलित मुलुकी अपराध संहिता ऐन, २०७४ को परिच्छेद २० मा कुनै पनि चोरीको कसुरमा जरिवानाबापत कैद हुने कानूनी व्यवस्था रहेको पाइँदैन। केही नेपाल कानूनलाई संशोधन, एकीकरण, समायोजन र खारेजी गर्ने ऐन, २०७४ को दफा ३९(२)(ग) मा उल्लिखित प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश हेर्दा, अदालतबाट सजाय भइसकेको हकमा त्यस्तो सजाय मुलुकी अपराध संहितामा सोही कसुरमा लेखिएको सजायभन्दा बढी हुने रहेछ भने मुलुकी अपराध संहितामा लेखिएको हदसम्म मात्र सजाय कार्यान्वयन हुने कानूनी व्यवस्था गरेको देखिन्छ। प्रतिवादी काठमाडौं जिल्ला अदालतमा चलेको मुद्दामा २६ दिन प्रहरी हिरासतमा र मिति २०७१।१।२० मा चितवनमा पक्राउ परी हालसम्म कैदमा रहेकोले प्रतिवादी ४ वर्ष ११ महिना २८ दिन कैदमा बसिसकेको देखिँदा फैसलाबमोजिम निवेदकले भुक्तान गर्नुपर्नेभन्दा बढी समय कैदमा बसी सकेकोले

निवेदकको थुना कानूनसम्मत देखिन नआउने ।

निवेदकले मुद्दामा लागेको कैद असुल भइसकेको र जरिवानाको हकमा प्रतिदिन रु. ३००१-का दरले गणना गरी कैद ठेकी थुनामुक्त गरिपाउँ भनी काठमाडौं जिल्ला अदालतमा दिएको निवेदनमा जारी भएको संशोधित कैदी पुर्जो स्पष्ट नभएको र बढी थुनामा राख्ने गरी काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट भएको पुर्जो कानूनबमोजिम देखिन नआएकोले निवेदकको थुना गैरकानूनी देखिने ।

तसर्थ: उल्लिखित आधार प्रमाणहरूबाट निवेदक प्रतिवादी कुमार बस्नेतलाई निवेदकउपरका उल्लिखित मुद्दाहरूमा भएको कैद र जरिवाना असुलउपर भइसकेको देखिएकोले कैदमा राखिरहनुपर्ने अवस्था विद्यमान देखिन नआएकोले र निज निवेदक कुमार बस्नेतको हाल थुनामा रहेको अवधि गैरकानूनी देखिएकोले बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी गरी थुनामुक्त गरिदिने ।

इजलास अधिकृत: मदनप्रसाद पराजुली

कम्प्युटर: देविमाया खतिवडा (देविना)

इति संवत् २०७६ साल मङ्सिर २२ गते रोज १ शुभम् ।

३

**मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या.श्री उम्बरबहादुर शाही, ०७३-CR-१६०२, कर्तव्य ज्यान, नेपाल सरकार वि. संजय पण्डित**

प्रतिवादीले अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष तथा सुरुअदालतमा बयान गर्दासमेत श्रीमती सुनिताकुमारीसँग सामान्य वादविवाद हुँदा आफूले कुटपिट गरेको कुरा स्वीकार गर्दै मिति २०६९।३।१९ मा श्रीमती कलमा पानी लिन जाँदा चिप्लिएर लड्दा चोटपटक लागेकोले सोही कारणबाट मृत्यु भएको भनी उल्लेख गरेको पाइन्छ । लास जाँच मुचुल्का तथा शव परीक्षण प्रतिवेदनबाट मृतकको शरीरका विभिन्न भागमा बाहिरी चोटपटक रहेको भन्ने देखिन्छ । मृतकलाई लागेको घा-चोट तथा मृत्युको कारण हेर्दा कलमा चिप्लिएर लड्दा लागेको चोटबाट

मात्रै मृत्यु भएको भन्ने देखिन नआउने ।

त्यसैगरी, मृतकको शव परीक्षण गर्ने चिकित्सक डा. प्रकाश चन्द्र पञ्जियारको बकपत्र हेर्दा, सुनिता पण्डितको मृत्यु करड भाँचिएको, हड्डीले मुटुमा काटिएर अत्यधिक रक्तस्राव भई मृत्यु भएको र शव परीक्षण गर्ने क्रममा मृतकको दुवै आँखाको तलपट्टि र घाँटीदेखि छातीसम्मको निलडाम बाहिरबाट देखिएको साथै छातीको बिच भागको मासुमा रगतसमेत जमेको थियो भन्ने बेहोराको बकपत्र गरेको देखिन्छ । तसर्थ, प्रतिवादीले मृतकलाई कुटपिट गरेको भनी गरेको बयान, मृतकको शरीरको विभिन्न भागमा लागेको चोट तथा निलडाम देखिएको घटनास्थल लास जाँच मुचुल्का, धार नभएको वस्तुको चोटबाट haemorrhage समेत भई मृत्यु भएको भन्ने शव परीक्षण प्रतिवेदनसमेतका मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट प्रतिवादीले मृतक सुनिताकुमारीलाई कुटपिट गरी घाइते बनाएको र उपचार गर्न लैजाने क्रममा निजको मृत्यु भएको भन्ने पुष्टि हुन आएको देखिने ।

मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १ नं. मा कसैले कुनै मानिसको ज्यान मार्न वा मार्न लगाउनसमेत नहुने कानूनी व्यवस्था रहेको छ । सोही महलको १३(३) नं. हेर्दा, लाठा ढुङ्गा र साधारण सानातिना हातहतियारले कुटी, हानि, रोपी, घोची वा अरु ज्यान मर्ने गैह कुरा गरी ज्यान मरेमा ज्यानमारा ठहर्ने र त्यस्तालाई सर्वस्वसहित जन्मकैद गर्नुपर्ने कानूनी प्रावधान उल्लेख भएको देखिन्छ । उक्त कानूनी व्यवस्थाबाट कसैले कुनै मानिसको ज्यान मार्ने उद्देश्यले लाठा, ढुङ्गा वा साधारण सानातिना हातहतियारको प्रयोग गरी वा अरु ज्यान मार्ने गैह कुरा गरी कसैको ज्यान मार्ने कार्य गरेमा त्यस्तो कार्यलाई ज्यानमाराको कसुर ठहर गरी सजाय गर्नुपर्ने देखिने ।

वस्तुतः प्रस्तुत मुद्दाका प्रतिवादीले आफ्नी श्रीमतीलाई ज्यान मार्ने मनसाय राखी लाठा, ढुङ्गा वा हातहतियारले कुटी, रोपी कर्तव्य गरेको भन्ने

देखिँदैन । लास जाँच प्रकृति मुचुल्का र लास परीक्षण प्रतिवेदनबाट पनि कुनै जोखिमी हतियार प्रयोग भई चोट लागेको भन्ने खुल्न आएको छैन । निज प्रतिवादीले श्रीमतीसँग वादविवाद हुँदा तत्काल रिस उठी हात मुक्काले प्रहार गरी घाइते बनाएको र मृतकको पिता आई उपचारका लागि लैजाने क्रममा मृत्यु भएको भन्ने देखिन आएको छ । यसरी घाइते भएकी श्रीमतीलाई प्रतिवादीले ज्यान लिने उद्देश्यले थप चोट पुऱ्याउने कार्य गरेको भन्ने मिसिल प्रमाणबाट देखिन आएको छैन । यसर्थ, प्रतिवादीले ज्यानै लिनेसम्मको मनसाय राखी मृतकलाई कुटपिट गरेको भन्ने देखिन नआएकाले प्रतिवादीको सो कार्य मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिमको कसुरभिन्न पर्न सक्ने नदेखिने ।

मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १४ नं. मा “ज्यान मारनाको मनसाय रहेनछ, ज्यान लिनुपर्नेसम्मको इवी पनि रहेन छ, लुकी चोरिकन हानेको पनि रहेनछ उसै मौकामा उठेको कुनै कुरामा रिस थाम्न नसकी जोखिमी हतियारले हानेको वा विष खुवाएकोमा बाहेक साधारण लाठा, ढुङ्गा, लात, मुक्का इत्यादि हान्दा सोही चोट पिरले ऐनका म्यादभिन्न ज्यान मरेमा दश वर्ष कैद गर्नुपर्छ” भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ । प्रतिवादी संजय पण्डितले आफ्नो श्रीमती सुनिताकुमारी पण्डितसँग वादविवाद हुँदा तत्काल उठेको रिस थाम्न नसकी हात मुक्काले हानी मिति २०६९।३।१९ मा कुटपिट गरी घाइते बनाएको र सो चोटका कारणले निज सुनिताकुमारीको मिति २०६९।३।२४ मा मृत्यु हुन गएको स्थिति रहेकाले प्रतिवादीको सो कार्य मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १४ नं. अन्तर्गत पर्ने देखिन्छ । तसर्थ, निज प्रतिवादी संजय पण्डितलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १४ नं. अनुसार दश वर्ष कैद सजाय गर्ने गरी पुनरावेदन अदालत जनकपुरबाट भएको फैसला अन्यथा नदेखिने ।

अतः उल्लिखित आधार, कारणबाट प्रतिवादीलाई ज्यानसम्बन्धी महलको १४ नं. बमोजिम

१० (दश) वर्ष कैद सजाय गरी धनुषा जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला सदर हुने ठहर गरी पुनरावेदन अदालत जनकपुरबाट मिति २०७३।३।१९ मा भएको फैसला मनासिब नै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: दिपेन्द्र थापा मगर

कम्प्युटर: देबीमाया खतिवडा

इति संवत् २०७६ साल असोज १ गते रोज ४ शुभम् ।

४

मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या.श्री टंकबहादुर मोक्तान, ०६८-WO-००८६, उत्प्रेषण, कृष्णप्रसाद ढकालसमेत वि. लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालय, अनामनगरसमेत

विपक्षी कृष्णप्रसाद वस्तीको नोकरी जोडेको आधारमा योग्यता क्रममा निवेदकहरूभन्दा पहिले विपक्षीलाई राखिएको भन्ने विपक्षीहरूको जिकिर रहेको देखिँदा सोबमोजिमको काम कारबाही कानूनबमोजिम भए नभएको के हो भनी हेर्दा निवेदकहरू वन सेवा जनरल फरेस्ट्री समूह राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणी सहायक वन अधिकृत पदमा मिति २०५१।८।५ मा नियुक्ति लिएको र विपक्षीले मिति २०५२।१०।१४ को निर्णयअनुसार नियुक्ति भएको भन्ने देखिन्छ । निवेदकहरूभन्दा विपक्षी १ वर्ष २ महिनापश्चात् मात्र निवेदकहरूको समान सेवा, श्रेणी र पदमा प्रवेश गरेको देखिन आयो । बढुवाको लागि निवेदक कृष्णप्रसाद ढकाल र इन्द्रमणी भण्डारीले ९९.९५ र विपक्षी कृष्णप्रसाद वस्तीको अङ्क ९९.९५ अङ्क रहेको देखिन्छ । अर्थात् तीनै जनाको अङ्क बराबर रहेको देखिने ।

बढुवा प्रयोजनको लागि अङ्क बराबर भएको अवस्थामा ज्येष्ठता छुट्याउने सम्बन्धमा निजामती सेवा नियमावली, २०५० को नियम ७७ मा निजामती कर्मचारीको कार्य क्षमताको मूल्याङ्कन ऐनको दफा २४ बमोजिम गरी सबैभन्दा बढी अङ्क प्राप्त गर्ने निजामती कर्मचारीलाई सबैभन्दा पहिले बढुवा गरिने छ ।

तर कार्य क्षमताको मूल्याङ्कन गर्दा समान अङ्क प्राप्त गर्ने निजामती कर्मचारीको हकमा ज्येष्ठताको आधारमा बढुवा गरिने छ र त्यस्ता कर्मचारीको ज्येष्ठता निर्धारण गर्दा देहायको आधारमा गरिने छः-

- (क) हाल बहाल रहेको श्रेणीको पदमा नियुक्ति वा बढुवा निर्णय भएको मितिको आधारमा,  
(ख) खण्ड (क) बमोजिम ज्येष्ठता नछुट्टिएमा सोभन्दा एक तहमुनिको श्रेणीमा नियुक्ति वा बढुवा निर्णय भएको मितिको आधारमा,  
(ग) खण्ड (क) र (ख) मा उल्लिखित कुनै पनि आधारबाट ज्येष्ठता नछुट्टिएमा लोक सेवा आयोगको सिफारिसको योग्यताको आधारमा।

तर लोकसेवा आयोगबाट खुल्ला प्रतियोगिता र बढुवा प्रतियोगिताको एकै मितिमा सिफारिस प्राप्त भएको रहेछ भने खुल्ला प्रतियोगिताबाट सिफारिस भएको कर्मचारीको ज्येष्ठता कायम गरिने छ भन्ने उल्लेख देखिने।

कार्यक्षमताको मूल्याङ्कन गर्दा समान अङ्क प्राप्त गर्ने निजामती कर्मचारीको ज्येष्ठता छुट्ट्याउनुपर्ने आधार उक्त नियमावलीले गरेको देखियो। बढुवाको ज्येष्ठता निर्धारण गरी बढुवाको नाम प्रकाशन गर्दा ज्येष्ठताको आधारमा क्रम संख्या हुनुपर्ने हुन्छ। नियमावलीको नियम ७७ (क) मा **हाल बहाल रहेको श्रेणीको पदमा नियुक्ति वा बढुवा निर्णय भएको मितिको आधारमा** भन्ने देखिन्छ। "हाल बहाल रहेको श्रेणीको पदमा नियुक्ति वा बढुवा निर्णय भएको मितिको आधारमा" सर्वप्रथम ज्येष्ठता निर्धारण गर्नुपर्ने उक्त नियम ७७ को कानूनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ। प्रस्तुत विवादमा निवेदकहरू तथा विपक्षी कृष्णप्रसाद वस्तीको उक्त बढुवा प्रयोजनको लागि हाल बहाल रहेको श्रेणीको पद भन्नाले लोक सेवा आयोगको खुल्ला प्रतिस्पर्धाबाट राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणीको नियुक्ति पाएको पद नै

देखिन्छ। राजपत्राङ्कित द्वितीय श्रेणीको पदको लागि बढुवा हुने सन्दर्भमा हाल बहाल रहेको राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणीकै पद हुने हुन्छ। समान अङ्क प्राप्त भएमा सो राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणीको पदमा नियुक्ति भएको मितिको आधारलाई ज्येष्ठता निर्धारण गरी बढुवा गरिनुपर्ने स्पष्ट कानूनी व्यवस्था रहेको पाइने।

निवेदकहरू राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणी अर्थात् हाल बहाल रहेको पदमा मिति २०५१।८।५ मा नियुक्ति भएको देखिन्छ। विपक्षी कृष्णप्रसाद वस्ती सोही राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणी हाल बहाल रहेको पदमा मिति २०५२।१०।१४ मा नियुक्ति पाएको देखिन्छ। उक्त नियुक्ति भएको मितिको आधारमा ज्येष्ठता निर्धारण भइसकेको अवस्थामा सो नियमको ७७(ख) को व्यवस्था आकर्षित हुने अवस्था नै नरहने।

अतः निवेदकहरूले विपक्षी कृष्णप्रसाद वस्तीभन्दा अघि नै राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणीमा नियुक्ति पाइसकेको हुँदा सोही आधारमा ज्येष्ठता निर्धारण गर्नुपर्ने।

उल्लिखित कानूनी व्यवस्थाका आधारमा बढुवा प्रयोजनको लागि निवेदकहरू कृष्णप्रसाद ढकाल र इन्द्रमणी भण्डारी विपक्षी कृष्णप्रसाद वस्तीभन्दा ज्येष्ठ रहेको देखिँदा बढुवा समितिको मिति २०६७।१।२८ को बढुवा सिफारिस र मिति २०६८।३।२३ मा आयोगको निर्णय नं. २५४ मिति ०६७-०६८ को संशोधित नामावलीको क्रम संख्यामा निवेदकहरूभन्दा विपक्षी कृष्णप्रसाद वस्तीको नाम क्रम संख्यामा माथि राख्ने गरेको मिलेको नदेखिने।

तसर्थ: बढुवा समितिले निवेदकहरू कृष्णप्रसाद ढकाल र इन्द्रमणी भण्डारीलाई विपक्षी कृष्णप्रसाद वस्तीभन्दा योग्यता क्रममा पछि पर्ने गरी क्रम संख्या चौथो र पाँचौंमा प्रकाशित गरेको मिति २०६८।१।३० बढुवा सिफारिस र आयोगको उक्त सिफारिसउपर उजुर परी मिति २०६८।३।२३ मा प्रकाशित संशोधित नामावलीमा निवेदकहरूको योग्यता क्रम तलमाथि परी

निर्णय भएको कानूनसङ्गत नभएकोले सो हदसम्म उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरिदिएको छ । लोक सेवा आयोगबाट राजपत्राङ्कित द्वितीय श्रेणीको पदमा मिति २०६८।३।२३ मा प्रकाशित संशोधित योग्यता क्रम नामावलीको तेस्रो स्थानमा निवेदक कृष्णप्रसाद ढकाल र चौथो स्थानमा निवेदक इन्द्रमणी भण्डारी कायम गरी तत्पश्चात् विपक्षी कृष्णप्रसाद वस्तीको नाम कायम हुने गरी अभिलेख सच्याउनु भन्ने विपक्षीहरूका नाममा परमादेशको आदेशसमेत जारी हुने ।

इजलास अधिकृत: मदनप्रसाद पराजुली

कम्प्युटर: प्रेमबहादुर थापा

इति संवत् २०७६ साल मङ्सिर २३ गते रोज २ शुभम् । यससँग अन्तर्सम्बन्धित निम्न मुद्दाहरूमा पनि यसैअनुसार फैसला भएका छन् :

- ०६६-WO-१२२५, उत्प्रेषण, इन्द्रमणी भण्डारी वि. लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालयसमेत
- ०६६-WO-१२५२, उत्प्रेषण / परमादेश, कृष्णप्रसाद ढकाल वि. लोक सेवा आयोग, केन्द्रीय कार्यालयसमेत

५

**मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या.श्री टंकबहादुर मोक्तान, ०७४-CR-००७६, जबरजस्ती करणी, नेपाल सरकार वि. विरबहादुर थापा**

प्रत्यक्षदर्शी भनिएका व्यक्तिहरूले अदालतमा बकपत्र गर्दा प्रतिवादीले जबरजस्ती करणी गर्दै गरेको अवस्थामा देखेको भनी स्पष्ट रूपमा उल्लेख गरेको पाइँदैन । प्रतिवादी घटनास्थलमा पीडितको साथैमा रहेको, हात समातेको देखेको भन्ने बेहोरासम्म उल्लेख गरेको हुँदा निज प्रत्यक्षदर्शीहरूले अनुसन्धानको क्रममा गरेको कागज निजैहरूको बकपत्रको बेहोराबाट खण्डित हुन पुगेको पाइन्छ । पीडितको शारीरिक परीक्षणबाट समेत निज प्रत्यक्षदर्शी भनिएका व्यक्तिहरूले मौकामा अनुसन्धानको सिलसिलामा उल्लेख गरेको बेहोरा

समर्थित हुन सकेको छैन । पीडित स्वयम् घटनाको प्रत्यक्षदर्शी प्रमाण हुने भए तापनि निजको अभिव्यक्ति अन्य तथ्यगत प्रमाणबाट समर्थित हुनु पर्दछ । वारदात घटनास्थल खुला स्थान बाटो रहेको र दिउँसोको समयमा घटना भएको भन्ने तथ्य खुल्न आएको छ । सो देखाइएको वारदात स्थल, समय, पीडितको स्वास्थ्य जाँचसमेतका प्रमाणहरूबाट पीडितले गरेको बकपत्र विश्वसनीय र भरपर्दो नदेखिने ।

मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको १ नं. अनुसार कसैले कुनै महिलालाई निजको मन्जुरी नलिई करणी गरेमा वा सोह वर्षभन्दा कम उमेरकी बालिकालाई निजको मन्जुरी लिई वा नलिई करणी गरेमा जबरजस्ती करणी गरेको ठहर्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ । सोही महलको ३(५) मा बिस वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरको महिलालाई जबरजस्ती करणी गर्नेलाई पाँचदेखि सात वर्षसम्म कैद सजाय हुने कानूनी व्यवस्था रहेको पाइने ।

प्रस्तुत मुद्दाका पीडित वर्ष २० की शारीरिक तथा मानसिक रूपमा अपाङ्गता भएको व्यक्ति रहेको पाइन्छ । पीडितको स्वास्थ्य परीक्षणबाट पीडितालाई कुनै चोटपटक नलागेको, यौनाङ्गमा कुनै खाले Injury नभएको र Hymen intact रहेको भन्ने देखिन्छ । साथै, घटना वारदातका प्रत्यक्षदर्शी व्यक्ति भनिएका सुकबहादुर र विजय दवाडीले पीडितलाई प्रतिवादीले करणी गरेको अवस्थामा स्पष्ट रूपले देखेको भनी अदालतमा बकपत्र गरी खुलाउन सकेको नपाइएको हुँदा प्रतिवादीले जबरजस्ती करणीको कसुर गरेको भन्ने पुष्टि हुन आएको नदेखिने ।

त्यसैगरी, मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको ५ नं. हेर्दा, “जबरजस्ती करणी गर्ने उद्योग गरेको करणी गर्न भने पाएको रहेनछ भने जबरजस्ती करणी गर्नेलाई हुने सजायको आधा सजाय हुन्छ” भन्ने कानूनी व्यवस्था उल्लेख भएको देखिन्छ । यस कानूनी व्यवस्थाअनुसार कसैले जबरजस्ती करणी गर्न नपाएको

तर जबरजस्ती करणीको उद्योग गरेको भने देखिन आएको अवस्थामा हुने सजायको व्यवस्था गरिएको पाइने।

वस्तुतः प्रतिवादी विरबहादुर थापाले पीडितालाई करणी गर्ने उद्देश्यले एकान्त स्थानमा लगी करणी गर्न लाग्दा पीडित कराएको सुनी अन्य व्यक्ति आइपुगेको भनी अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष बयान कागज गरेको छ। प्रतिवादीको सो भनाइ शारीरिक तथा मानसिक रूपमा अपाङ्गता भएकी पीडितासँगै प्रतिवादीलाई एकान्त स्थानमा प्रत्यक्षदर्शीहरूले देखेको अवस्थाबाट पुष्टि हुन आएको छ। प्रतिवादीले पीडितालाई बाटोसम्म आउन सहयोग गरेको भनी अदालतमा बयान गरे पनि यसरी पीडितालाई सामान्य सहयोग मात्रै गरेकोमा प्रत्यक्षदर्शी सुकबहादुरसमेतले तत्कालै हो-हल्ला गर्नुपर्ने कुनै कारण रहेको भन्ने मिसिल प्रमाणबाट देखिन आएको छैन। तसर्थ, प्रतिवादीले अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष गरेको बयान तथा प्रत्यक्षदर्शीहरूको बकपत्रसमेतका मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट प्रतिवादीले जबरजस्ती करणी गर्न नपाएको तर मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको ५ नं. बमोजिम जबरजस्ती करणी गर्ने उद्योगसम्म गरेको पुष्टि हुन आएको हुँदा निज प्रतिवादीलाई सोही महलको ३(५) नं. ले हुने सजायको आधा २ वर्ष ६ महिना कैद सजाय हुने ठहर गरी उच्च अदालत पोखराबाट भएको फैसला अन्यथा नदेखिने।

अतः विवेचित आधार, कारणसमेतबाट प्रतिवादी विरबहादुर थापाले जबरजस्ती करणी उद्योगको कसुर गरेको पुष्टि हुन आएको हुँदा तनहुँ जिल्ला अदालतबाट निज प्रतिवादीले जबरजस्ती करणी गरेको ठहर गरी भएको सुरु फैसला केही उल्टी गरी निज प्रतिवादीलाई मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको ५ नं. बमोजिम सोही महलको ३(५) नं. ले हुने सजायको आधा सजाय २ वर्ष ६ महिना कैद हुने गरी उच्च अदालत पोखराबाट मिति २०७३।१।१४ मा भएको फैसला मिलेकै

देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत: दिपेन्द्र थापा मगर

इति संवत् २०७६ साल असोज २ गते रोज ५ शुभम्।

६

**मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या.श्री कुमार रेग्मी, ०७३-CR-०४७७, कर्तव्य ज्यान, नेपाल सरकार वि. राजकुमार पण्डित**

आपराधिक कार्यको प्रकृतिलाई मध्यनजर गरी कुन स्तरको कसुर हो सो कुराको निर्धारण गरी अपराध गर्ने व्यक्तिलाई सजाय गर्नुपर्दछ भन्ने फौजदारी न्याय प्रणालीको मान्यता हो। प्रतिवादीले गरेको कसुरको प्रकृति हेर्दा, भवितव्यको कसुर (Accidental Homicide) भन्न सकिने अवस्था छैन। मृतक र प्रतिवादी बाबु छोरा नाताका व्यक्ति रहेको देखिएको छ। तत्काल खसी बेच्ने विषयमा वादविवाद भएको देखिन्छ। आफूलाई बाबुले कुट्ने डरले गजबार आग्लोले भुँडीमा राखी घच्याडी घरभित्रबाट घरबाहिर निकालेको हो। तत्पश्चात् पनि मृतक बाबुले कुट्न भनी आए र आफूले गजबारले बाबुको टाउकोमा ३ पटक हान्दा टाउकोमा लागेछ। आफूले मृतक बाबुको टाउकोमा नै हिकाउँछु भनी हिकाएको पनि होइन। कुटपिट तत्पश्चात् मृतकलाई उपचारार्थ मेलम्ची प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा लगेको र त्यहाँ उपचार हुन नसकी थप उपचारको लागि एम्बुलेन्समा राखी शिक्षण अस्पताल महाराजगञ्जमा लगेको र बाबुको अप्रेसन गरेको अवस्थामा आफू औषधी किन्न भनी बाहिर जाँदा बाबुको मृत्यु भएछ भनी बयानको क्रममा उल्लेख गरेको देखिन्छ।

टाउकोजस्तो संवेदनशील अङ्गमा काठको गजबार आग्लो जस्तो कडा वस्तुले टाउकोको हड्डीसमेत फुट्ने गरी पटकपटक प्रहार गर्दा मानिस मर्न सक्ने भन्ने साधारण समझ भएको मानिसलाई पूर्वानुमान हुन्छ। यस प्रकारको चोट छाड्ने कार्य भवितव्यको परिभाषा, मर्म

तथा भावना र ऐनको मकसदअन्तर्गत पर्न जाने देखिएन । मृतकउपर टाउकोमा पटकपटक प्रहार गर्ने कार्यबाट मार्ने मनसाय नरहेको भनी मान्न मिल्दैन । कार्य (Action) बाट पनि मनसाय तत्त्व पहिल्याउनुपर्ने हुन्छ । टाउकोको हड्डीसमेत फुट्ने गरी पटकपटक मृतकको टाउकोमा प्रहार भई सोको चोटले मृतकको मृत्यु भएको अवस्थामा भवितव्यबाट मृत्यु भएको भनी निष्कर्षमा पुग्नु न्यायोचित हुन सक्ने देखिन आएन । भवितव्यसम्मको वारदात स्थापित गरी सोहीअनुसार प्रतिवादीलाई सजाय गरेको तत्कालीन पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला मिलेको देखिन नआउने ।

अतः प्रतिवादीले गरेको कार्यबाट नै मृतकको मृत्यु भएको र मार्ने नियत रहेको देखिँदा प्रतिवादी राजकुमार पण्डितलाई तत्कालीन मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको ५ नं. बमोजिम भवितव्यको कसुरमा ऐ.६(२) नं. बमोजिम २ वर्ष कैद र रु.५००१-जरिवाना ठहर गरेको सुरु सिन्धुपाल्चोक जिल्ला अदालतको मिति २०६९।१।२० को फैसला सदर गरेको तत्कालीन पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०७०।६।१३ को फैसला मिलेको नदेखिँदा केही उल्टी भई प्रतिवादी राजकुमार पण्डितलाई तत्कालीन मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १३(३) नं. बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैदको सजाय हुने ठहर्‍याउनुपर्नेमा सर्वस्व सजायको हकमा मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा ४० को उपदफा (२) मा “कानूनमा कुनै कसुरबापत सर्वस्वको सजाय हुने रहेछ भने यो संहिता प्रारम्भ भएपछि त्यस्तो कसुरमा सजाय गर्दा सर्वस्व हुने गरी सजाय गरिने छैन” भन्ने कानूनी प्रावधान रहेको सन्दर्भमा निज प्रतिवादीलाई सर्वस्व ठहर गर्नु कानूनसम्मत नहुने हुँदा प्रतिवादी राजकुमार पण्डितलाई जन्मकैदको सजाय हुने ।

प्रतिवादी राजकुमार पण्डितलाई जन्मकैदको सजाय ठहर भए तापनि तत्कालीन मुलुकी ऐन, अ.बं.१८८ नं. को कानूनी व्यवस्थाअनुसार

कसुरदारलाई ऐनबमोजिमको सजाय दिँदा चर्को हुने भई घटी सजाय हुनुपर्ने देखिन आएमा अन्तिम सजाय निर्धारण गर्दा न्यायिक मन प्रयोग गरी कसुरदारलाई समेत न्यायोचित सजाय गर्नुपर्ने देखिन्छ । प्रतिवादी र मृतक एकासगोलका बाबु र छोरा नाताका देखिएको छ । मृतक रक्सी सेवन गरी घर परिवारका सदस्यहरूसँग वादविवाद गरिरहने स्वभाव भएको भन्ने देखिएको छ । मृतकसँग यी प्रतिवादी तथा परिवारका अन्य सदस्यसँग प्रायः जसो पारिवारिक झगडा बेमेल भइरहेको भन्ने देखिन्छ । मृतकसँग तत्काल खसी बेच्ने विषयमा नै विवाद भएको र सोही विवाद बढ्दै गई यी प्रतिवादीले मृतकको टाउकोमा गजबार प्रहार गरेको भन्ने देखियो । कुटपिटपश्चात् मृतकलाई प्रतिवादी स्वयंले उपचारार्थ सुरूमा मेलम्ची प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा लगेको र त्यहाँ उपचार सम्भव नभएपश्चात् त्रि.वि.वि. शिक्षण अस्पताल महाराजगन्ज लगेको अवस्था छ । मृतकको उपचारको क्रममा नै मृत्यु भएको देखिन्छ । यी प्रतिवादी राजकुमार पण्डित मृतक बाबुको उपचारार्थ निरन्तर लागेको अवस्थासमेत देखिएको छ । आफ्नो बाबुको ज्यानै लिनेसम्मको इवी रिस रहेको देखिँदैन । मार्ने उद्देश्यले षड्यन्त्र, परिपञ्च रची प्रहार गरेको भन्ने पनि देखिएन । केवल तत्काल खसीको विषयमा विवाद भएको र मृतकलाई मार्नुपर्ने पुरानो रिसइवी रहेको भन्ने देखिन नआएबाट अपराध गरेको अवस्था वारदातको समग्र पृष्ठभूमि, प्रकृति तथा परिस्थितिलाई विचार गर्दा र मृतकको उपचार गर्दागर्दै नै मृत्यु हुन पुगेको देखिँदा प्रतिवादीलाई ठहर भएबमोजिम सजाय गर्दा चर्को पर्ने भएकाले प्रतिवादीलाई २(दुई) वर्ष कैद सजाय गर्दा पनि न्यायको मकसद पूरा हुने देखिन्छ । अतः प्रतिवादी राजकुमार पण्डितलाई तत्कालीन मुलुकी ऐन अ.बं.१८८ नं. बमोजिम २(दुई) वर्ष कैद सजाय हुने ।

इजलास अधिकृतः भरतकुमार दाहाल

कम्प्युटरः देविमाया खतिवडा

इति संवत् २०७६ साल मङ्सिर १७ गते रोज ३ शुभम् ।

७

मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या.श्री हरिप्रसाद फुयाल, ०६८-WO-१०६८, उत्प्रेषण, त्रिवेणी प्लाष्टो पोलिमर्स प्रा.लि., बारा वि. श्रम अदालत, अनामनगरसमेत

विपक्षीले प्रतिष्ठानको मेसिनमा क्षति पुऱ्याएको कार्य श्रम ऐन, २०४८ को दफा ५१(क) अनुसारको खराब आचरण मानिने कार्यअन्तर्गत पर्दछ वा सोही दफा ५१(ज) अन्तर्गत पर्ने हो भन्ने सम्बन्धमा निक्क्यौल गर्न प्रथमतः उक्त कानूनी व्यवस्थाहरूलाई हेर्नुपर्ने देखियो । उक्त श्रम ऐन, २०४८ को दफा ५१ को कानूनी व्यवस्थालाई हेर्दा, “...कामदार वा कर्मचारीको देहायको आचरणलाई खराब आचरण मानिने छः-” भन्ने उल्लेख भई सो दफा ५१ को (क) र (ज) मा देहायअनुसारको कानूनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ ।

“(क) श्रम विवाद वा अन्य विषयलाई लिएर व्यवस्थापक, प्रबन्धक वा कर्मचारीको विरुद्ध कुनै किसिमको हातहतियार प्रयोग गरी वा नगरी शारीरिक चोट वा आघात पुऱ्याएमा वा बाँधेमा वा थुनछेक गरेमा वा प्रतिष्ठानको क्षेत्रभित्र हुलदङ्गा वा तोडफोड वा कुटपिट गरेमा”

(ज) प्रतिष्ठानको सम्पत्ति जानाजानी तोडफोड गरेमा वा त्यसलाई क्षति पुऱ्याएमा वा अख्तियारप्राप्त व्यक्तिको स्वीकृतिबिना प्रतिष्ठानबाहिर लगी प्रयोग गरेमा वा अनधिकृत व्यक्तिलाई प्रयोग गर्न दिएमा,”

उल्लिखित कानूनी प्रावधानअनुसार श्रम विवाद वा अन्य विषयलाई लिएर कुनै कामदार वा कर्मचारीले हातहतियार प्रयोग गरी वा नगरी व्यवस्थापक, प्रबन्धक वा कर्मचारीलाई शारीरिक चोट वा आघात पुऱ्याउने, बाँध्ने, थुनछेक कुटपिट गर्ने, वा प्रतिष्ठानभित्र हुलदङ्गा वा तोडफोड गरेमा श्रम ऐन, २०४८ को दफा ५१(क) अन्तर्गतको खराब आचरण हुने देखिन्छ । त्यसैगरी, कुनै

कामदार वा कर्मचारीले जानाजानी प्रतिष्ठानको सम्पत्ति तोडफोड गरे वा क्षति पुऱ्याएमा उक्त ऐनको दफा ५१(ज) अनुसारको खराब आचरणअन्तर्गत पर्ने ।

वस्तुतः विपक्षीमध्येका दिनेशप्रसाद यादवले श्रम विवाद झिकेर वा अन्य कुनै विषयको बहानामा निवेदक प्रतिष्ठानको व्यवस्थापक वा कर्मचारी कसैलाई पनि थुनछेक कुटपिट गरी शारीरिक चोट वा कुनै किसिमको आघात पुऱ्याएको अवस्था देखिँदैन । साथै त्यस्तो विषयलाई लिएर निजले प्रतिष्ठानको क्षेत्रभित्र हुलदङ्गा वा तोडफोड गरेको भन्ने पुष्टि हुन आएको पनि छैन । यसर्थ, अदक्ष पदको कामदारको रूपमा कार्यरत रहेका विपक्षी दिनेशप्रसाद यादवले श्रम ऐन, २०४८ को दफा ५१ (क) को कानूनी व्यवस्थाको बर्खिलाप खराब आचरण गरेको भन्ने मिसिल संलग्न प्रमाणबाट पुष्टि हुन आएको नदेखिने ।

तर निज विपक्षीले डिउटी गर्ने क्रममा मेसिनमा दाना अड्की जाम हुन गएको अवस्थामा जानाजान फलामको रडले कोचेको कारणले मेसिन बिग्रिन गएको पुष्टि हुन आएको छ । साथै, मेसिनमा समस्या आएपछि प्राविधिक कर्मचारीलाई बोलाई समस्याको निराकरण गर्नुपर्नेमा सो दायित्व निजले निर्वाह गर्न सकेको पाइँदैन । यसरी प्रतिष्ठानको मेसिनको मुटु मानिने बेरेल स्क्रुलाई जानीजानी हानि नोक्सानी पुऱ्याएकाले निजले श्रम ऐन, २०४८ को दफा ५१(ज) मा उल्लेख भएअनुसारको खराब आचरणअन्तर्गत पर्ने कार्य गरेको देखिन्छ । निज विपक्षी अदक्ष कामदार भएको र कुर्ची बनाउने दाना मेसिनमा अड्की जाम हुन गएको अवस्थामा जाम खोल्न सँगै काम गर्ने अपरेटरको सल्लाहमा फलामको रडले कोच्दा सो रड मेसिनमा अड्किन पुगी मेसिन बिग्रिएको स्थिति भएकाले उक्त कार्यलाई श्रम ऐन, २०४८ को दफा ५१(क) को कसुर मान्न मिल्ने नदेखिएको र सोही ऐनको दफा ५१(ज) अन्तर्गतको खराब आचरणभित्र पर्ने पुष्टि हुन आएको छ । उक्त दफा ५१(ज) अन्तर्गत पर्ने खराब आचरण गर्ने कामदार वा



कर्मचारीलाई वार्षिक पारिश्रमिक वृद्धि रोक्का गर्न सकिने सजायको व्यवस्था श्रम ऐन, २०४८ को दफा ५२(२) मा रहेको देखिँदा सोबमोजिम निज दिनेशप्रसाद यादवलाई २ वार्षिक तलब वृद्धिसम्म रोक्का गर्ने गरी भएको श्रम अदालतको फैसलामा कानूनी त्रुटि रहेको नदेखिने।

अतः माथि उल्लिखित आधार, कारणसमेतबाट विपक्षी दिनेशप्रसाद यादवलाई प्रतिष्ठानको सेवाबाट हटाउने गरी त्रिवेणी प्लाष्टो पोलिमर्स प्रा.लि.को व्यवस्थापकबाट भएको निर्णय केही बदर गरी निजलाई श्रम ऐन, २०४८ को दफा ५१(ज) अन्तर्गतको खराब आचरण गरेकोमा सोही ऐनको दफा ५२(२) बमोजिम २ वार्षिक तलब वृद्धिसम्म रोक्का गर्ने गरी भएको श्रम अदालतको मिति २०६८।१२।१० को फैसला कानून तथा न्यायसम्मत देखिएकाले निवेदकको मागबमोजिम सो फैसला उत्प्रेषणको आदेशले बदर गर्न रिट जारी गर्नुपर्ने देखिएन। प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने।

इजलास अधिकृत: दिपेन्द्र थापा मगर

कम्प्युटर: देविमाया खतिवडा

इति संवत् २०७६ साल मङ्सिर ९ गते रोज २ शुभम्।

इजलास नं.७

१

मा.न्या.श्री ईश्वरप्रसाद खतिवडा र मा.न्या.श्री तेजबहादुर कार्की, ०७२-CR-१३२४, सामूहिक जबरजस्ती करणी र लागु औषध, नेपाल सरकार वि. सन्तोषकुमार उपाध्यायसमेत

पीडितका पति, देवर र काकीसासूसमेत मिली पीडित जाहेरवालीलाई ग्याष्ट्रिकको औषधी भनी Alprazolam नामक लागु औषध जबरजस्ती खुवाई सासूको सहयोगमा पति तथा देवरले सामूहिक जबरजस्ती करणी गरे गराएको भन्ने मुख्य अभियोग दाबी रहेको पाइयो। पीडित र प्रतिवादीहरू दुईबिच पति, पत्नी, देवर र काकीसासू नाताका एउटै परिवारका व्यक्तिहरू रहे भएको

देखिन्छ। यिनीहरू बस्ने गरेको घर ३ कोठाको रहेकोमा वारदात भएको भनिएको कोठाबाट केही औषधीका चक्कीहरू बरामद भएको घटनास्थल प्रकृति मुचुल्काबाट देखिन्छ। जाहेरवालीले अदालतसमक्ष बकपत्र गर्दा काकीसासू भगवतीदेवीले आफ्नो कपाल समाई लछार पछार पाउँ वल्लो र पल्लो कोठामा पुर्‍याई छातीमा मुक्काले समेत हान्नुभएको भन्ने बेहोरा लेखाई दिएको पाइयो। वारदात भएको कोठामा पीडित आफू र आफ्ना पति मात्र बस्ने, परिवारका अन्य सबै सदस्यहरू अरु नै कोठामा बस्ने गरेको भन्ने बेहोराको निज पीडितकै भनाइबाट देखिन्छ। ३ कोठे उक्त घरमा पीडितको परिवारमा अन्य सदस्यहरू पनि रहे भएको देखिएको अवस्थामा जाहेरवालीलाई काकीसासूले त्यसरी लछार पछार गरेको भए त्यस्तो हल्लाको आवाज अन्य कोठामा बस्ने परिवारका सदस्यले सहजै सुन्न र थाहा पाउने सक्ने नै हुन्छ। तर पीडितलाई प्रतिवादी काकीसासूले लछारपछार गर्दै अर्को कोठामा पुर्‍याउँदा पीडितबाट आउने आवाज अरु कसैले थाहा पाएको भन्ने स्थिति पनि देखिँदैन। प्रतिवादी भगवतीदेवी पीडिताको आफ्नै सासू नभई काकीसासू रहेकी र प्रतिवादी पति र पीडित एवं जाहेरवालीबिचको कटुतापूर्ण सम्बन्धको कारण घरभित्र प्रवेश गरी प्रतिवादी काकीसासू भगवतीदेवीले पीडितलाई लछार पछार गर्नुपर्ने अवस्था र कुनै जायज कारण पनि नदेखिएको अवस्थामा जाहेरवालीको उक्त भनाइले घटनालाई अतिरञ्जित गरी प्रस्तुत गरेको देखिन आउँछ। बरामद भएको Alprazolam Tab मनोद्वीपक पदार्थको (Psychotropic Substance) प्रकृतिको लागु औषध हो भनी औषधी व्यवस्था विभागको मिति २०७१।७।१० च.नं. ९०५ को पत्रबाट देखिन आउँदैन। लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ३ (क) (७) मा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी तोकिएका प्राकृतिक कृत्रिम लागु औषध तथा मनोद्वीपक (साइकोट्रोपिक्स सवस्टान्स) र तिनको लवणहरू तथा अन्य पदार्थलाई लागु औषध मानिने उल्लेख भएको

पाइन्छ । प्रस्तुत मुद्दाको सन्दर्भमा उक्त वस्तु मनोद्वीपक पदार्थको (Psychotropic Substance) हो भन्ने कुरा परीक्षणबाट पुष्टि नभएसम्म सोलाई लागुऔषधको श्रेणीमा राखेर प्रतिवादीलाई कानूनी रूपमा कारबाही गर्न मिल्दैन । बरामद भएका Alprazolam नामक चक्कीहरू लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ र सो ऐनको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित सूचनाबमोजिम लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ ले लागु औषधको रूपमा समेत परिभाषा गरेको मनोद्वीपक पदार्थ (Psychotropic Substance) को दायराभित्र नपरेको हुँदा उक्त औषधीको प्रकृतिको Alprazolam बरामद भएको आधारमा निजउपर लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ बमोजिम कारबाही गर्न औषधी व्यवस्था विभागको उक्त Alprazolam लागु औषध होइन भन्ने बेहोराको पत्रबाट समेत मिल्ने देखिन नआउने ।

प्रतिवादीहरूमध्येका सुमनकुमार उपाध्याय र भगवतीदेवी दुवैजना आरोपित कसुरमा इन्कार रही बयान गरेको देखिन्छ । अन्य प्रतिवादीहरू वारदातमा उपस्थित देखिए पनि पीडित जाहेरवाली र निजका पति प्रतिवादीमध्येका सन्तोषकुमार उपाध्यायबिच भएको झगडा साम्य पार्ने सिलसिलामा मात्र निजहरूको वारदात स्थलमा उपस्थिति रहेको देखिन्छ । एउटै परिवारका सदस्यहरू एउटै घरको अलग कोठामा बस्ने आफ्नै नाताका यी व्यक्तिहरू लोम्ने स्वास्नीबिच भएको झगडालाई साम्य पार्ने उद्देश्यले वारदातस्थलमा उपस्थित भएको तथ्यतर्फ विचारै नगरी निजहरूको उपस्थिति कसुर गर्ने आशय र उद्देश्यले भएको हो, अथवा निजहरूको मिलोमतो र संलग्नतामा कसुर भएको होला भनी अनुमान गर्न मिल्ने देखिँदैन । जाहेरवालीले आफूलाई प्रतिवादीमध्येकी भगवतीदेवीले छातीमा मुक्काले हिकाएको भन्ने कुरा उल्लेख गरेकोमा पीडितको स्वास्थ्य परीक्षण प्रतिवेदनबाट सो कुरा पुष्टि हुन आएको पनि देखिँदैन । पीडितका देवर प्रतिवादी सुमनकुमार उपाध्यायले मौकामा बयान गर्दा दाजु भाउजूबिच नराम्रो

सम्बन्ध भई उनीहरूबिच झगडा परिरहँदा आफूले केही सानो गल्ती गरेको कुरा स्वीकार गरेकोमा वास्तविक तथ्यलाई बढाई चढाई गाउँलेहरूले धेरै बेइज्जत गरेको कारण आवेशबाट उत्तेजित भई यो भालु, रण्डी हो यसलाई मैले पटकपटक करणी गरेको हुँ भन्ने प्रकारको अभिव्यक्ति दिएको हो भन्ने बेहोरा निज प्रतिवादीले अदालतसमक्ष बयान गरेको देखिँदा त्यस्तो घटना र तथ्यसँग मेल नखाने गरी उत्तेजित अवस्थामा गरेको अभिव्यक्ति अन्य स्वतन्त्र प्रमाणहरूबाट समर्थित नभएको अवस्थामा कसुरमा साबिती भएको भनी अर्थ गरी कसुरदार कायम गर्न मिल्ने देखिएन । यस अवस्थाको उक्त अभिव्यक्तिलाई कसुर स्वीकार गरेको भन्ने अर्थ लगाई कसुरदार कायम गर्नु फौज्दारी न्यायको मान्य सिद्धान्तअनुकूल हुने देखिँदैन । हाम्रो हिन्दु संस्कार र संस्कृतिको सोच भएको समाजमा देवर भाउजूको नाता आमा छोरा समान मानिने हुन्छ, यस अवस्थामा आफ्नै दाजुको उपस्थितिमा दाजुकै सहयोग र सहमतिमा देवरले भाउजूमाथि जबरजस्ती करणीको अपराध गरे होलान् भनी अनुमान गर्न पनि त्यति स्वाभाविक र विश्वासयोग्य मान्न मिल्ने देखिन नआउने ।

प्रस्तुत वारदातमा जाहेरवाला पीडित र प्रतिवादीहरूबाहेक मौकामा कागज गर्ने र अदालतमा आई बकपत्र गर्ने अन्य व्यक्तिहरू कसैले पनि वारदातको तत्काल अघि वा पछि नजिकैबाट घटनाका बारेमा जानकारी लिए पाएको भन्ने अवस्था देखिँदैन । प्रतिवादीहरूसँग नजिकको नाता कायम रहेका ललिता सुवेदी तथा दिलिप उपाध्यायको बकपत्रको समग्र बेहोरा हेर्दा परिवारभित्र जग्गा जमिनसम्बन्धी विवाद रहेकोमा उक्त विवादको विषयलाई लिएर निजहरूको प्रतिवादीहरूसँग पहिलेदेखि नै मनमुटाव रहेको देखिन्छ । यसरी मनमुटाव वा बैमनस्यता भएका व्यक्तिहरूको भनाइलाई कसुर प्रमाणित गर्ने प्रमाणको रूपमा स्थान दिन मिल्ने पनि देखिँदैन । वारदातमा अन्य कोही पनि व्यक्ति प्रत्यक्षदर्शी नभएको अवस्थामा

सुनेको भरमा मात्र आफ्नो धारणा बनाएका व्यक्तिहरूको भनाइलाई अन्य स्वतन्त्र र विश्वसनीय प्रमाणबाट पुष्टि नहुँदासम्म सुनेकै कोरा भनाइको आधारमा कसैउपर पनि कसुर कायम गरी सजाय गर्न मिल्ने देखिँदैन। अन्य स्वतन्त्र प्रमाणबाट जाहेरी र जाहेरवालीको बेहोरा पुष्टि हुन नसकेको अवस्थामा त्यसैलाई मात्र आधार बनाई प्रतिवादीहरू सुमनकुमार उपाध्याय र भगवतीदेवीलाई अभियोग दाबीबमोजिमको कसुर कायम गरी सजाय गर्न कानूनतः मिल्ने पनि नदेखिने।

प्रतिवादी सन्तोषकुमार उपाध्याय र पीडित जाहेरवाली पति पत्नी नाताका व्यक्ति भएको कुरामा विवाद देखिँदैन। वारदात भएको ठिक १(एक) महिनाअगाडि अर्थात् मिति २०७१।१।१८ मा यिनीहरूबिच वैवाहिक सम्बन्ध कायम भएको देखिन्छ। पति पत्नीको हैसियत कायम भएपछि एउटै कोठामा बस्ने, सुत्ने र दुवैको आपसी सहमतिमा शारीरिक सम्पर्क कायम गर्ने कुरा स्वाभाविक प्रचलनभित्रै पर्ने तथ्य हो। तर यसको लागि दुवै पक्षको सहमति हुनुपर्ने पहिलो सर्तलाई कानूनले अनिवार्य गरेको छ। मन्जुरी वा सहमतिविना आफ्नै श्रीमतीसँग हुने र गरिने शारीरिक सम्पर्कलाई तत्कालीन मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलले कसुरको श्रेणीमा राखेको थियो भने हालको फौजदारी अपराध संहिताले पनि यस प्रकारको कार्यलाई कसुरको श्रेणीमा राखी निरन्तरता दिएको देखिन्छ। प्रतिवादी सन्तोषकुमार उपाध्यायले आफ्नी पत्नी पीडित ३१(क-१०) लाई निजले अनिच्छा जाहेर गर्दा गर्दै पनि करणी लिनुदिनु भएको कुरासम्मलाई प्रतिवादीले स्वीकार गरी बयान गरेका छन्। आफूले पीडित पत्नीलाई नशालु पदार्थ खुवाई सामूहिक रूपमा जबरजस्ती करणी गरेको तथ्यप्रति भने पूर्णतः इन्कार रहेका छन्। अन्य प्रतिवादीहरूको वारदातस्थलमा देखिएको उपस्थिति पति पत्नीका बिच भएको झगडा छुट्याउनसम्म रहेको भन्ने तथ्यलाई प्रतिवादीहरू सुमनकुमार उपाध्याय र भगवतीदेवीको भनाइबाट

समर्थित र पुष्टि भएको देखिन आउँछ। पीडितको शरीरमा कुनै घा चोट लागेको, कपडा च्यातिएको र योनि र सोभिन्न र वरपर कहींकतै केही चोट लागेको, रातोपन भएको अवस्था देखिएको छैन। पतिबाहेक वा पतिसमेत संलग्न भई अन्यबाट समेत सामूहिक रूपमा बलत्कारको कार्य हुँदा पीडितउपर निश्चय पनि बलजपतीको क्रियाको लागि भौतिक आक्रमण हुनुको साथै शरीरको कहींकतै कुनै भागमा सामान्य रूपको भए पनि चोटपटक लागेको हुन्छ, पीडितको शरीरमा त्यस्तो चोटपटक लागेको स्थिति नहुँदा निजउपर सामूहिक बलात्कारको वारदात घटेको र भएको भन्ने तथ्य पुष्टि हुन गएको देखिन आउँदैन। पति र पत्नीबिचको यौन सम्पर्क गर्ने कार्यमा पत्नी जुनसुकै अवस्थामा पनि मान्नुपर्ने भनी कानूनले भनेको अवस्था छैन। यौन सम्पर्कमा पत्नीको इच्छा छैन भने त्यो त्यतिबेला नै कानूनद्वारा निषेधित भएको कार्य मानिने र त्यस्तो निषेधित अवस्थामा बलजपती गरिने यौन सम्पर्कको कार्य कसुर हुन पुग्ने।

यौन सम्पर्कको लागि पति पत्नी दुवैको सहमति हुनुपर्नेमा सो नभएको अवस्थामा आफ्नो इच्छाविपरीत पतिले जबरजस्ती गरी आफ्नो यौनतृष्णा पूरा गरिसकेकोमा पछि त्यही विषय उठाई झगडा सुरु हुनुलाई अस्वाभाविक मान्न पनि सकिँदैन। यी दुई पति पत्नीबिच विविध विषयमा भएको झगडाको क्रममै पीडित पत्नीको मोबाइल आफूले फुटाई दिएको भन्ने कुरा प्रतिवादी सन्तोषकुमार उपाध्यायले स्वीकार गरेकोमा उक्त कुरा विनिता अधिकारीको बकपत्रबाट समेत पुष्टि हुन आएको देखियो। यौन सम्पर्कका लागि पति र पत्नी दुवै पक्षको सहमति आवश्यक पर्ने कुरातर्फ पीडितका लोग्ने यी प्रतिवादीले कुनै हेक्का नै नराखी पत्नीसँग जसरी जुन बेला भए पनि यौन सम्पर्क राख्ने पतिको अधिकार हो भन्ने व्यक्तिगत अहमताको जड सूत्र मानसिकताबाट प्रस्तुत वारदात घटेको देखिँदा प्रतिवादी सन्तोषकुमार उपाध्यायले आफ्नी पत्नीलाई निजको सहमतिबिना कानूनविपरीत जबरजस्ती करणी गरेको

भन्ने कसुरमा सजाय गर्ने गरेको सुरु जिल्ला अदालतको फैसलालाई सदर गर्ने गरी पुनरावेदन अदालत हेटौंडाबाट भएको फैसलालाई अन्यथा गर्नुपर्ने नदेखिने।

अतः माथि विवेचित आधार, प्रमाण र कारणबाट प्रतिवादीहरू सुमनकुमार उपाध्याय र भगवतीदेवीलाई आरोपित सम्पूर्ण अभियोग दाबीबाट सफाइ दिने, प्रतिवादीमध्ये सन्तोषकुमार उपाध्यायको हकमा लागु औषधतर्फको अभियोग दाबी नपुग्ने र तत्काल प्रचलित मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको ३(६) नं. विपरीतको वैवाहिक बलात्कारको कसुरमा ६(छ) महिना कैदको सजाय गरी निजबाट पीडितलाई रु. १,००,००१- (एक लाख रुपैयाँ) क्षतिपूर्तिसमेत भराइदिने गरी सुरु मकवानपुर जिल्ला अदालतबाट भएको फैसलालाई सदर गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालत हेटौंडाको मिति २०७२।५।१ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत: राजेन्द्र वाग्ले

कम्प्युटर: मन्दिरा रानाभाट

इति संवत् २०७६ साल कार्तिक २९ गते रोज ६ शुभम्।

२

**मा.न्या.श्री ईश्वरप्रसाद खतिवडा र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७०-WO-०२८६, उत्प्रेषण, कृष्णप्रसाद उपाध्याय पौडेलसमेत वि. तानसेन नगरपालिका, पाल्पासमेत**

विपक्षी तानसेन नगरपालिकाले आफ्नो नगर क्षेत्रमा उत्पादन हुने फोहोर मैलालाई व्यवस्थित रूपले विसर्जन गर्ने प्रयोजनार्थ २०६१/२०६२ सालबाट आफ्नो इलाका क्षेत्रभित्र पर्ने सबैभन्दा उपयुक्त स्थानको छनौट र जग्गासमेत खरिद गरी डम्पिङ फिल्डको निर्माण गर्ने कार्यहरू अगाडि बढाएको देखियो। यसरी डम्पिङ साइट निर्माण गर्ने क्रममा कानूनले व्यवस्था गरेका कार्यविधिगत प्रक्रियाहरू अवलम्बन गर्दै स्थानीय सरोकारवालाहरूको समेत सहभागिता गराएको देखिन्छ। उल्लिखित कार्यमध्ये २०६५ सालमै IEE गराई २०६९ सालदेखि फोहोरमैला विसर्जनको

कार्य थालनी गरेको देखिन्छ। नगरपालिकाले जग्गा खरिद गर्दा नै सोको कारण कैफियत महलमा उल्लेख गरेको, विभिन्न सरकारी निकायहरूमा सूचना टाँस गरी स्थानीय सरोकारवालाहरूलाई सुसूचित गरेको र कानूनको प्रक्रियासमेत पूरा गरी भए गरेको कार्य विरुद्ध अपेक्षाकृत लामो समयपछि अर्थात् २०७० सालमा मात्र प्रस्तुत रिट निवेदन दायर हुन आएको देखिने।

स्वच्छ र स्वस्थ वातावरणमा बाँच्न पाउने संविधानद्वारा प्रत्याभूत मौलिक हक हो। यो हकको संरक्षण गर्न राज्यका निकायहरू क्रियाशील रहनुपर्छ। स्थानीय क्षेत्रमा उत्पादन हुने फोहोर मैलालाई उचित व्यवस्थापन गर्ने कुरा पनि वातावरणीय हकको प्रचलनसँग सम्बन्धित कुरा हो। नगरपालिकालाई सुन्दर बनाई स्वच्छ वातावरणको निर्माण गर्नुपर्ने दायित्व स्थानीय स्वायत्त शासन ऐनसमेतले नगरपालिकालाई सुम्पिएको छ। यो जिम्मेवारी पूरा गर्न नगर क्षेत्रको फोहोरको व्यवस्थापन गर्नु नै पर्ने हुन्छ। फोहोर मैलाको विसर्जन गर्दा कानूनबमोजिम वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गरिनु आवश्यक हुन्छ। वातावरण ऐन, २०५३ तथा नियमावली, २०५४ को प्रावधानसमेतका कुराहरू अनुसरण गरी फोहोरको व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ। तानसेन नगरपालिकाले त्यस क्षेत्रमा सिर्जित हुने फोहोरलाई विसर्जन गर्ने प्रयोजनार्थ आवश्यक कानूनी प्रक्रिया पूरा गरी डम्पिङ साइटको निर्माण गरेको देखिएको छ। मिति २०७०।२।२१ को तानसेन नगरपालिकाको बैठकले "ल्यान्डफिल साइटमा परेको समस्यालाई दीर्घकालीन रूपमा समाधान गर्न उक्त स्थानबाट अर्को स्थानको खोजी गर्न" भनी समिति गठन गरेको पनि देखियो। निवेदकका तर्फबाट उपस्थित विद्वान् अधिवक्ता श्री रामकुमार आचार्यले बहसको क्रममा "हाल विवादित स्थानमा फोहोर फाल्ने कार्य गर्ने नगरेको र नगरपालिकाले समेत वैकल्पिक स्थानमा फोहोर फाल्ने व्यवस्था गर्ने भनी निर्णय गरेको" भनी उल्लेख गरेको

देखिन्छ। यस अवस्थामा नगरपालिकाले जनस्वास्थ्यको ख्याल नगरेको भन्ने सम्झन मिलेन। तसर्थ, निवेदन मागबमोजिम उत्प्रेषणयुक्त परमादेशको आदेश जारी गरिरहनु नपर्ने।

दिगो विकास र वातावरण एक अर्काको परिपूरक हुन्। वातावरण संरक्षण गरी मानव जीवनलाई स्वच्छ र स्वस्थ बनाउन हरसम्भव उपाय अपनाउनुपर्दछ। अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा वातावरणसँग सम्बन्धित विभिन्न घोषणापत्र तथा सन्धि सम्झौताहरूको निर्माण भई कार्यान्वयनमा रहेका छन्। कतिपय दस्तावेजहरूलाई नेपालले पनि अनुमोदन गरेको छ। नेपालको संविधानले समेत स्वच्छ र स्वस्थ वातावरणमा बाँच्न पाउने मौलिक हक प्रदान गरेको छ। यो हकको प्रचलन गर्नेतर्फ राज्यका निकायहरूको क्रियाशील प्रयास केन्द्रित रहनुपर्दछ। तसर्थ, फोहोर व्यवस्थापन गर्नेलगायतका वातावरणीय प्रभावसँग सम्बन्धित काम कारबाही वा क्रियाकलाप सञ्चालन गर्दा त्यसबाट जनस्वास्थ्यमा पर्ने असर, वातावरणीय प्रभावसमेतको समुचित मूल्याङ्कन गरी जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर नपर्ने र वातावरणीय प्रभावका दृष्टिले उपयुक्त हुने गरी ल्यान्डफिल साइटको व्यवस्था मिलाउनु वाञ्छनीय छ। तसर्थ, सोबमोजिम ल्यान्डफिल साइटको छनौट, उचित व्यवस्थापन तथा व्यवस्थित सञ्चालन गर्नु, गराउनु भनी विपक्षीहरूका नाउँमा निर्देशनात्मक आदेश जारी हुने।

इजलास अधिकृत: राजेन्द्र वाग्ले

कम्प्युटर: मन्दिरा रानाभाट

इति संवत् २०७६ साल कात्तिक २४ गते रोज १ शुभम्।

३

मा.न्या.श्री ईश्वरप्रसाद खतिवडा र मा.न्या.श्री हरिप्रसाद फुयाल, ०७५-CR-०४७२, वैदेशिक रोजगार कसुर, नेपाल सरकार वि. हिराबहादुर वि.क. समेत

प्रतिवादी हिराबहादुर वि.क.को हकमा विचार

गर्दा निजका विरुद्ध जाहेरी परेको अवस्था छैन। प्रतिवादी सिंहबहादुर सार्कीले अनुसन्धानको क्रममा बयान गर्दा आफूले प्रतिवादी हिराबहादुर वि.क.को नाउँमा दर्ता रहेको Amarion International Pvt. Ltd. मा मार्केटिङ मेनेजरको रूपमा काम गरेको बखत यी जाहेरवालाहरू सो संस्थामा आई हिराबहादुर वि.क.सँग वैदेशिक रोजगारमा मकाउ जाने सम्बन्धमा कुरा गरेको भनी पोल गरेको आधारमा निजउपर प्रस्तुत मुद्दा चलाएको देखिन्छ। जाहेरवालाहरूले वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणमा उपस्थित भई बकपत्र गर्दासमेत निजउपर कुनै दाबी जिकिर लिएको पाइँदैन। जाहेरीसाथ पेस भएको लिखत यी प्रतिवादीले गरेको नदेखिएको र यी प्रतिवादीले जाहेरवालाहरूबाट रकम लिएको भन्ने पनि देखिएको छैन। सहप्रतिवादी सिंहबहादुर सार्कीले अनुसन्धानको क्रममा बयान गर्दा प्रतिवादी हिराबहादुर वि.क.लाई पोल गरेको देखिए तापनि सो पुष्टि हुने गरी Amarion International Pvt. Ltd. मार्फत कारोबार भएको भन्ने कुनै लिखत प्रमाणबाट समेत देखिँदैन। अन्य ठोस प्रमाणबाट समर्थित नभएको अवस्थामा सहप्रतिवादीको पोलको आधारमा मात्र प्रतिवादी हिराबहादुर वि.क. लाई कसुरदार ठहर गर्नु न्यायसङ्गत नदेखिने।

प्रतिवादी रमा पाण्डेको हकमा विचार गर्दा जाहेरी दरखास्तमा निजलाई अपराध गर्ने व्यक्तिको रूपमा उल्लेख नगरी जाहेरवालाको साक्षीको रूपमा देखी सुनी जान्ने व्यक्तिहरूको सूचीमा नाम उल्लेख भएको पाइयो। सहप्रतिवादी सिंहबहादुर सार्कीले अनुसन्धानको क्रममा बयान गर्दा यी जाहेरवालाहरू वैदेशिक रोजगारमा मकाउ जान भनी प्रतिवादी रमा पाण्डेमार्फत आएको र जाहेरवालासँग रु.५,००,०००।- संस्थाले लिने र बढी रकम दिएमा ल्याउने व्यक्तिलाई दिने कुरा थियो भनी पोल गरेकोसम्म देखियो। यी प्रतिवादी कसुर गरेमा इन्कार रही बयान गरेको देखिन्छ भने निजले रकम लिएको र कागज गरिदिएको भन्ने मिसिल संलग्न कागजबाट

देखिँदैन । जाहेरवालाहरू शिव बराल र हरिबहादुर कुँवरले वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणसमक्ष उपस्थित भई बकपत्र गर्दा रमा पाण्डे सिंहबहादुर सार्कीसँग सँगै हिँडेको देखेको मात्र हो निजको कुनै भूमिका छैन भनी लेखाएको देखिन्छ । रमा पाण्डे विरुद्ध जाहेरी नै नपरेको र पीडित जाहेरवालाहरूले यी प्रतिवादीको कसुरमा कुनै संलग्नता छैन भनेको अवस्थामा सहप्रतिवादीले रमा पाण्डेले ल्याएका मान्छे हुन् भनेकै आधारमा मात्र कसुरदार ठहर गर्न नमिल्ने ।

तसर्थ, यी प्रतिवादीहरू हिराबहादुर वि.क. र रमा पाण्डेउपर जाहेरी नपरेको, जाहेरीसाथ पेस भएको लिखतबाट पनि यी प्रतिवादीहरूले रकम लिए खाएको र विदेश पठाउने आश्वासन दिएको भन्ने नदेखिएको तथा जाहेरवालाहरूले नै यी प्रतिवादीहरूउपर गढाउ गरी बकपत्र गरेको पनि नदेखिएकोसमेतबाट प्रतिवादीहरू हिराबहादुर वि.क. र रमा पाण्डेले अभियोग दाबीबाट सफाई पाउने गरी भएको वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणको मिति २०७४।१२।२७ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: रुद्रप्रसाद अर्याल

कम्प्युटर: मन्दिरा रानाभाट

इति संवत् २०७७ साल जेष्ठ २६ गते रोज २ शुभम् ।

इजलास नं.८

१

मा.न्या.डा.श्री आनन्दमोहन भट्टराई र मा.न्या.श्री सुष्मालता माथेमा, ०७५-CR-१५४९, नकबजनी चोरी, नेपाल सरकार वि. राज भन्ने युवराज लामा तामाडसमेत

प्रस्तुत विवादमा बरामद भएका सामानहरूमध्ये सुनका गरगहनाको परीक्षण तथा मूल्याङ्कन काठमाडौँ सुनचाँदी व्यवसायी सङ्घ र गरगहनाबाहेकका सामानको हकमा महानगरीय प्रहरी परिसर काठमाडौँले मुचुल्का

गरी मूल्य खुलाएको देखिन्छ । यसरी खुलाइएको वास्तविक मूल्य र मौकाको जाहेरीमा उल्लेख गरिएको सामानहरूको मूल्यमा फरक परी केही बिगो रकम घटेको देखिन्छ भने अर्कोतर्फ बरामद भएका सामानमध्ये जाहेरवालीले सनाखत गरिदिएका बाहेक अन्य सामान यी प्रतिवादीहरूले चोरी गरी नासीमासी सकेको वा अन्य कसैलाई बिक्री गरेको भन्ने कुरा खुल्न नसकेको अवस्थामा चोरी गरी लिएको भनी स्वीकार गरेको र बरामद भएको हदसम्म मात्र चोरी गरेको ठहर गरी सोहीबमोजिम बिगो कायम गरी सजाय गर्नु न्यायोचित हुँदा अभियोग मागदाबीमा उल्लेख भएको बिगो बराबरको धनमाल नै चोरी गरेको ठहर हुनुपर्छ भन्ने वादी नेपालको पुनरावेदन जिकिर मनासिब देखिन नआउने ।

प्रस्तुत मुद्दामा पीडितसमेत रहेका जाहेरवालीले अदालतसमक्ष उपस्थित भई बकपत्र गर्दा सुनका गहना प्रतिवादी बिजुली बैठाले र ल्यापटप, क्यामरासमेतका इलेक्ट्रोनिक सामान प्रतिवादी सपन डंगोलले किनेको हो भनी उल्लेख गरे पनि निज प्रतिवादीहरूले चोरीको भन्ने जानीजानी खरिद गरेको हो भनी किटान गर्न सकेको पाइँदैन । उक्त सामानहरू चोरीको हो भन्ने जानीजानी किनेको हो भनी अभियोग मागदाबी लिए पनि आफ्नो दाबीलाई पुष्टि गर्ने सबुद प्रमाण वादी पक्षबाट पेस हुन सकेको पाइँदैन । मुलुकी ऐन, चोरीको महलको २३ नं. मा “लेखिएदेखि बढ्ता नाफा हुने गरी लिएकोमा कागज नगरी लिएको रहेछ वा चोरीको हो भनी जानीबुझी लिएको रहेछ भने” भन्ने शब्दावली रहेको देखिँदा सस्तो मूल्यमा सामान खरिद गर्नु नै कसुर पुष्टि गर्ने निरपेक्ष आधार हुन सक्दैन । प्रतिवादीहरूले उक्त सामानहरू चोरीको हो भनी जानीजानी खरिद गरेको कुरा पुष्टि गर्ने आधार पनि देखिनुपर्छ । प्रतिवादी बिजुली बैठा र सपन डंगोलले उल्लिखित सामानहरू चोरीको भनी जानीजानी खरिद गरेको भन्ने ठोस एवं निश्चयात्मक प्रमाणको अभावमा सस्तो मूल्यमा खरिद गरेकै आधारमा आरोपित कसुरमा सजाय गर्न न्यायको दृष्टिले समेत मनासिब देखिन

नआउने ।

प्रतिवादी विनयकुमार जैसवालको कामदार वा प्रतिनिधिको हैसियतले नभई निजको मतसल्लाहबिना प्रतिवादी बिजुली बैठाले आफ्नो स्वतन्त्र हैसियतमा खरिद गरेको देखिइरहेको अवस्थामा त्यसको दायित्व यी प्रतिवादी विनयकुमार जैसवाललाई वहन गराउन मिल्ने नदेखिने ।

प्रतिवादी मिलन तामाङको छोराको भात खुवाइमा उपहार दिने क्रममा सो मुन्द्रा बनाइदिएको भन्ने प्रतिवादी युवराज तामाङ लामा र भीमबहादुर तामाङ लामाको मौकामा र अदालत दुवै स्थानमा भएको बयानसमेतले यी प्रतिवादीको बयानलाई थप समर्थन गरेको पाइन्छ । यसरी प्रतिवादी विनयकुमार जैसवाल र मिलन तामाङ दुवैले मौकामा र अदालतमा आरोपित कसुरमा इन्कारी बयान गरेको र निज प्रतिवादीहरूले चोरीको सामान खरिद गरेको भन्ने कुरा स्थापित नै हुन नसकेको अवस्थामा यी प्रतिवादीहरूलाई आरोपित कसुरमा सजाय गर्न कानून एवम् न्यायको दृष्टिले समेत प्रतिकूल हुन जाने ।

तसर्थ, माथि विवेचित आधार कारणसमेतबाट काठमाडौं जिल्ला अदालतले प्रतिवादी युवराज तामाङ लामा र भीमबहादुर तामाङ लामाको हकमा बरामद भएको र प्रतिवादीले चोरी गरी लिएर खाएको भनी स्वीकार गरेको हदसम्मको बिगो चोरी गरेको ठहर गरी सोहीबमोजिम सजाय गरेको र प्रतिवादी विनयकुमार जैसवाल तथा मिलन तामाङलाई आरोपित कसुरबाट सफाई दिएको हदसम्म सदर गरी प्रतिवादी बिजुली बैठा र सपन डंगोललाई आरोपित कसुरमा सजाय गरेको हदसम्म उल्टी गरी निज प्रतिवादीहरूलाई अभियोग मागदाबीबाट सफाई दिने ठहराएको उच्च अदालत पाटनको मिति २०७५।०३।३२ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: कर्णबहादुर राई

कम्प्युटर : पद्मा आचार्य

इति संवत् २०७७ साल जेठ २० गते रोज ३ शुभम् ।

२

मा.न्या.डा.श्री आनन्दमोहन भट्टराई र मा.न्या.श्री हरिप्रसाद फुयाल, ०७६-RB-०१७२, बैंकिङ कसुर, राजाकुमार बजगाउँ वि. नेपाल सरकार

पुनरावेदक प्रतिवादीले जाहेरवालालाई बुझाउनुपर्ने रकम रु.२,००,०००।- मात्र हो, चेक काटिसकेपछि निजलाई रु.१,००,०००।- नगद बुझाइसकेको हुँदा बिगो रु.२,००,०००।- कायम हुनुपर्ने भनी लिएको पुनरावेदन जिकिरको सम्बन्धमा विचार गर्दा, पुनरावेदकले जाहेरवालालाई बुझाउनुपर्ने रु.३,००,०००।- मध्ये रु.१,००,०००।- नगद बुझाइसकेको तर सोको भरपाई आफूसँग छैन भनी अदालतमा बयान गरेको र सो भरपाईसम्बन्धी ठोस सबुत प्रमाण मिसिल संलग्न नरहेबाट जाहेरवालालाई प्रतिवादीले रु.१,००,०००।- नगद दिएको भन्ने निजको उक्त बयान विश्वासयोग्य नदेखिएको कारण बिगो रु.२,००,०००।- मात्र कायम हुनुपर्ने भन्ने पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन । जाहेरवालाले जाहेरी दरखास्तमा दाबी गरेको चेक यी प्रतिवादीको भएकोमा प्रतिवादीको स्वीकारोक्ति रहेको, प्रतिवादीको चेक खातामा पर्याप्त मौज्दात नरहेको कारण चेक सटही हुन नसकेको बैंकको पत्र र उल्लिखित कानूनी व्यवस्थाको आधारमा प्रतिवादीले दाबीबमोजिमको कसुर गरेको देखिएकोले यी प्रतिवादी राजाकुमार बजगाउँलाई बिगो रु.३,००,०००।- कायम गरी सोही बिगोबमोजिम रु.३,००,०००।- जरिवाना र १० दिन कैद सजाय हुने तथा जाहेरवालाले प्रतिवादीबाट बिगोबमोजिमको रकम रु.३,००,०००।- भराई लिन पाउने र जरिवाना भएको रकम रु.३,००,०००।- को चार प्रतिशतले हुने रकम रु.१२,०००।- क्षतिपूर्ति शुल्कबापत प्रतिवादीले राहत कोषमा बुझाउनुपर्ने ठहर गरी उच्च अदालत पाटनबाट भएको फैसला मिलेकै देखिन आएको ।

अतः माथि विवेचित आधार र कारणबाट प्रतिवादीराजाकुमारबजगाउँलेअभियोगमागदाबीबमोजिम

बैंकिङ कसुर तथा सजाय ऐन, २०६४ को दफा ३ को खण्ड (ग) मा उल्लिखित कसुर गरेको देखिँदा निजलाई सोही ऐनको दफा १५ को उपदफा (१) बमोजिम चेकमा उल्लिखित रकम रु.३,००,०००।- (तीन लाख) बिगो कायम भई बिगोबमोजिम रु.३,००,०००।- (तीन लाख) जरिवाना र १० (दश) दिन कैद हुने, जाहेरवालाले बिगो रु.३,००,०००।-(तीन लाख) प्रतिवादीबाट भराई लिन पाउने र अपराध पीडित संरक्षण ऐन, २०७५ को दफा ४१ को उपदफा (३) बमोजिम जरिवाना भएको रकम रु.३,००,०००।- (तीन लाख) को चार प्रतिशतले हुने रकम रु.१२,०००।- (बाह्र हजार) क्षतिपूर्ति शुल्कबापत प्रतिवादीले बुझाउनुपर्ने तहर भई सुरु उच्च अदालत पाटनबाट मिति २०७६।१।२३ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत: करुणा श्रेष्ठ

कम्प्युटर: पद्मा आचार्य

इति संवत् २०७७ साल पौष ६ गते रोज २ शुभम्।

### इजलास नं.९

मा.न्या.श्री अनिलकुमार सिन्हा र मा.न्या.डा.श्री मनोजकुमार शर्मा, ०६८-CR-००९४, जबरजस्ती करणी उद्योग, नेपाल सरकार वि. दिनेशकुमार उपाध्याय जबरजस्ती करणी उद्योगसम्बन्धी कसुर तयारी गरी मनसाययुक्त तवरले अगाडि बढेको अवस्था र पूर्ण अपराधको बिचको चरण हो। अपराध गर्ने उद्योग मनसायपूर्वक गरिने अपराधको कार्यान्वयन गर्ने क्रममा गरिने त्यस्तो कार्य वा कार्यहरूको समूह हो, जसलाई हस्तक्षेप, रोक बाधा, विरोध अवरोध गरिएको कारणबाट वा अन्य विविध कारणबाट अपराध पूरा हुन निर्धारण गरेको परिणाम निस्कन वा कानूनले निर्धारण गरेको तौरतरिकाभन्दा भिन्न रूपमा परिणाम निस्कन गएको हुन्छ। मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको ५ नं. लाई हेर्दा, “जबरजस्ती करणी गर्ने उद्योग गरेको

करणी गर्न भने पाएको रहेनछ भने जबरजस्ती करणी गर्नेलाई हुने सजायको आधा सजाय हुन्छ” भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ। यस कानूनी व्यवस्थाअनुसार जबरजस्ती करणी उद्योगको वारदात स्थापित हुनका लागि पीडितलाई जबरजस्ती करणी गर्न लाग्दा पीडित स्वयं वा तेस्रो पक्षको हस्तक्षेप वा अन्य कुनै कारणले करणी गर्ने कार्य पूरा नभएको तर मनसाय तथा तयारीका साथ करणी गर्न प्रयत्नशील रहेको अवस्था हुनुपर्दछ। अर्थात् अभियुक्तले करणी गर्न आफूले यथासम्भव प्रयत्न गरिसकेको तर त्यति गर्दा पनि करणी गर्ने कार्य भने पूरा हुन नसकेमा त्यस्तो अभियुक्त उद्योगीका रूपमा जिम्मेवार हुन्छ।

तत्काल प्रचलित मुलुकी ऐनमा आशय करणीसम्बन्धी छुट्टै महल रहेको छ। उक्त ऐनमा आशय करणीको सम्बन्धमा भएको कानूनी व्यवस्थालाई हेर्दा मुलुकी ऐन आशय करणीको १ नं. मा “कसैले कुनै महिलाको मन्जुरीबिना निजको संवेदनशील अङ्ग छोएमा वा छुने प्रयास गरेमा, निजको भित्री पोसाक खोलेमा वा खोल्ने प्रयास गरेमा, निजलाई अस्वाभाविक रूपमा कुनै एकान्त ठाउँमा लगेमा, आफ्नो यौनसम्बन्धी अङ्ग निजलाई छुन, समाउन लगाएमा वा निजलाई अश्लील वा अन्य त्यस्तै प्रकारको शब्द, सङ्केत प्रयोग गरेमा वा चित्र, तस्वीर देखाएमा, यौनका आशयले जिस्काएमा वा हैरानी दिएमा वा निजसँग यस्तै अन्य कुनै किसिमले अस्वाभाविक, अवाञ्छित वा अमर्यादित व्यवहार गरेमा वा निजलाई करणीका आशयले समातेमा यौन दुर्व्यवहार गरेको मानिने छ र त्यस्तो कसुर गर्ने व्यक्तिलाई एक वर्षसम्म कैद र दश हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना हुने छ। यस्तो कार्यबाट पीडित व्यक्तिलाई कसुरदारबाट मनासिब माफिकको क्षतिपूर्तिसमेत भराई दिनुपर्ने छ” भन्ने कानूनी व्यवस्था छ। यी प्रतिवादी आफू अन्यत्र भएको भन्ने जिकिर लिएकोतर्फ कुनै वस्तुनिष्ठ प्रमाण पेस गर्न नसकेको र पीडितको बकपत्रलगायत अन्य उपलब्ध



प्रमाणबाट पीडितको शरीरमा करणीको आशयले छोएको तथ्यलाई नकार्न सकिने अवस्था छैन । "जबरजस्ती करणीको उद्योगमा जबरजस्ती करणीको महलमा व्यवस्था भएअनुसार सोह्र वर्ष नाघेकी केटी वा स्वास्नी मानिसलाई जोरजुलुम गरी वा डर धाक देखाई वा अनुचित प्रभावमा पारी करणीको प्रयास भएको हुन्छ । यसमा सङ्घर्षका चिह्न वा लक्षण देखिन पनि सक्दछ, नदेखिन पनि सक्दछ । तर यसको विपरीत आशय करणीमा सङ्घर्षका चिह्नहरू वा लक्षणहरू देखिँदैन । यसमा स्त्री जातिको कुनै पनि अङ्गमा करणीको आशयले स्पर्श मात्र नभई समातेको सम्म हुनुपर्ने देखिन्छ । आसय करणीमा करणी गर्ने मनसाय हुन्छ तर जबरजस्ती करणीको उद्योगमा जबरजस्ती करणी गर्ने मनसाय हुन्छ । तसर्थ, यी दुवैमा करणीको आशय त हुन्छ तर जबरजस्ती गरेको लक्षण जबरजस्ती करणीको उद्योगमा मात्र हुन सक्ने" भनी यस अदालतबाट चन्दन कामती विरूद्ध नेपाल सरकार भएको जबरजस्ती करणी उद्योग मुद्दामा (ने. का.प.२०७१, अङ्क ८, नि.नं. ९२२७) मा सिद्धान्त प्रतिपादन भएको परिप्रेक्ष्यमा प्रस्तुत मुद्दामा पीडित एकलै कोठामा भएको बेलामा नाताले फुपाजु पर्ने यी प्रतिवादी दिनेसकुमार उपाध्यायले पीडितलाई करणीजन्य कार्य गर्न थाल्दा पीडितका बुबा पंकजराज रेग्मीको कोठामा भएको उपस्थितिले गर्दा प्रतिवादी कोठाबाट बाहिर फुत्की जान सफल भएको देखिन्छ । मिसिल संलग्न कागजातहरू, घटनास्थल आसपासका व्यक्तिहरूको भनाइ, पीडित मैतिदेवी (क) को स्वास्थ्य परीक्षण प्रतिवेदनसमेतका आधारमा प्रतिवादीले पीडितलाई समाएको, धकलेको, करणी गर्न खोजेको, करणीलाई अनुचित दबाव दिएकोसम्मका कुराहरू गरेको तथा पीडितको संवेदनशील अङ्गहरूमा समाउनेलगायतका यौन दुर्व्यवहारजन्य कार्यहरू गरेको अवस्था पुष्टि भएकोले उक्त कार्यहरू मुलुकी ऐन, आशय करणको महलको १ नं. अन्तर्गतको कसुर भएको देखिएकोले

पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०६७।१०।४ मा भएको फैसलामा जबरजस्ती करणीको उद्योगबाट प्रतिवादीले सफाइ पाएको हदसम्म उक्त फैसला मिलेकै देखिन्छ । प्रस्तुत मुद्दामा जबरजस्ती करणी उद्योगमा सजाय गरिपाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर पुग्न नसक्ने ।

अतः उल्लेख भएबमोजिम विवेचित आधार र कारणहरूबाट प्रतिवादीले पीडितलाई यौन दुर्व्यवहार गरेको पुष्टि भएको र प्रतिवादीको उक्त कार्य मुलुकी ऐन आशय करणीको महलमा उल्लिखित कसुर भएको देखिँदा सरोकारवालाले सकार गर्न चाहेमा सकार गर्न पाउने गरी प्रस्तुत मुद्दा सरकारी मुद्दासम्बन्धी ऐन, २०४९ को दफा २७ र मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा ४२ बमोजिम आशय करणीमा परिणत हुने ।

इजलास अधिकृत: दिपेन्द्रनाथ योगी

कम्प्युटर: विष्णुदेवी श्रेष्ठ

इति संवत् २०७६ साल मङ्सिर ८ गते रोज १ शुभम् ।

इजलास नं. ११

१

मा.न्या.श्री सपना प्रधान मल्ल र मा.न्या.श्री कुमार रेग्मी, ०७५-CR-१५३६, कर्तव्य ज्यान, खलविर डाँगी वि. नेपाल सरकार

प्रस्तुत वारदातमा मृतक टिकाराम ओलीको ज्यान मार्नामा यी पुनरावेदक प्रतिवादी खलबिर डाँगीको प्रत्यक्षरूपमा संलग्नता रहे भएको देखिए पनि निज योजनाकार रहेको, मृतकलाई मार्नुपर्नेसम्मको कुनै पूर्वसिद्धि रही मनसायपूर्ण रूपमा वारदात गराएको भन्ने कुरा मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट देखिएको छैन । निज योजनाकार रहेको, मृतकलाई मार्नुपर्नेसम्मको कुनै पूर्वसिद्धि रही मनसायपूर्ण रूपमा वारदात गराएको भन्ने कुरा वादी पक्षबाट समेत ठोस सबुद प्रमाणसहित प्रमाणित

गर्न सकेको अवस्था पनि देखिँदैन । प्रस्तुत वारदातमा मृतककी छोरीले हारगुहार गर्दा आफ्नी छोरीलाई बचाउन छोरी तथा पुनरावेदक प्रतिवादीसमेतको घर वारदातस्थलमा आई मृतकले प्रतिवादीलाई उत्तिसको दाउराले प्रहार गरेको र प्रतिकारमा प्रतिवादीले मृतकको टाउकोमा सो दाउरा खोसेर प्रहार गरेको देखिएको छ । मृतक र प्रतिवादीबिच वारदात मिति समयभन्दा अघि कहिल्यै वादविवाद भएको भन्ने मिसिल संलग्न कुनै पनि कागज प्रमाणबाट देखिएको छैन । यसरी विवाद उत्पन्न भई मृतकले प्रतिवादीलाई निजको टाउकोमा उत्तिसको दाउराले हानी प्रतिवादीलाई रिस उठी आवेशमा आई आत्मनियन्त्रण गुमाई मृतकको प्रहारको विरुद्ध प्रतिवादीले गरेको प्रहारको परिणामस्वरूप मृतकको मृत्यु भएको भन्ने देखिएको ।

मुलकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको ५ नं. को कसुरमा ऐ. महलको ६ नं. बमोजिम सजाय हुनुपर्ने जिकिरको सम्बन्धमा विचार गर्दा, मुलकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको ५ नं. को कानूनी व्यवस्था भनेको ज्यान लिने इविलाग वा मनसाय नभई कसैले आफूले गरेको कार्यले मानिस मर्ला जस्तो नदेखिएको कुनै काम कुरा गर्दा त्यसैद्वारा केही भई कुनै मानिस मर्न गएको भवितव्य ठहर्ने अवस्था हो । भवितव्यमा एउटा काम गर्दा अर्को परिणाम आएको हुन्छ । तसर्थ, भवितव्यअन्तर्गत दफा ६ अनुसार सजाय हुनको लागि एउटा कामको निमित्त सावधानीसँग हतियार उठाइएकोमा केही बेहोराले अरूलाई लाग्न गएको अवस्था हुनुपर्ने, त्यसैगरी होस नपुर्चाई वा हेलचेक्रयाई गरी कुनै काम गरेको अवस्था नरहेको हुनुपर्ने, कुटपिट गरी भवितव्य भएको अवस्था हुनुपर्नेमा सो अवस्था देखिँदैन । जानीजानी रिसले उत्तिसको दाउराले टाउकोजस्तो संवेदनशील अङ्गमा हिकार्एको अवस्थालाई भवितव्यको परिभाषाभित्र राख्न मिल्ने देखिँदैन । तसर्थ, प्रस्तुत मुद्दामा भएको वारदात ज्यानसम्बन्धीको महलको ५ नं. आकर्षित हुन सक्ने अवस्थाको देखिएन । ५ नं. को अवस्था विद्यमान रहे मात्र

सोबमोजिमको कसुरमा सोही महलको ६ नं. बमोजिम सजाय हुने हुँदा ५ नं. कै अवस्था नरहेकोले ६ नं. बमोजिम भवितव्यमा सजाय गरिपाउँ भन्ने पुनरावेदन जिकिर तथा विद्वान् कानून व्यवसायीहरूको बहस जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन । किटानी जाहेरी, घटनास्थल मुचुल्का, घाउ जाँच केस फाराम, शव परीक्षण प्रतिवेदन, मौकाको साबिती, मौकाको साबितीलाई अदालतमा आई वा अन्य प्रमाणबाट अन्यथा भन्न नसकेको, घटनाको प्रत्यक्षदर्शीले अदालतमा आई गरेको बकपत्रसमेतबाट प्रस्तुत मुद्दामा घटित वारदात ५ नं. अन्तर्गतको भवितव्य नभई १४ नं. अन्तर्गतको आवेशप्रेरित भनी उच्च अदालत सुर्खेतले गरेको निर्णयलाई यस इजलासले अन्यथा भन्न सक्ने अवस्था नदेखिने ।

अतः प्रतिवादी खलबिर डाँगीलाई आवेशप्रेरित हत्यातर्फ मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १४ नं. बमोजिम १० (दस) वर्ष कैद सजाय हुने ठहराएको रूकुम जिल्ला अदालतको मिति २०७५।०३।११ को फैसलालाई सदर गरेको उच्च अदालत सुर्खेतको मिति २०७५।८।२ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत : फणीन्द्रराज भट्टराई

कम्प्युटर : चन्द्रा तिमल्सेना

इति संवत् २०७७ साल साउन १६ गते रोज ६ शुभम् ।

२

**मा.न्या.श्री सपना प्रधान मल्ल र मा.न्या.श्री कुमार रेग्मी**, ०६९-८।-०२८०, नवीकरण दस्तुरसम्बन्धी, नेपाल सरकार, सूचना तथा सञ्चार तथा सञ्चार मन्त्रालय वि. कान्तिपुर टेलिभिजन नेटवर्क प्रा.लि.

राष्ट्रिय प्रशारण नियमावली, २०५२ को नियम १६(१) मा इजाजतपत्र तथा अनुमतिपत्रको अवधि एक आर्थिक वर्ष हुने छ र ऐ.नियमावलीको नियम १६(३) मा उपनियम २ बमोजिम इजाजतपत्र वा अनुमतिपत्र नवीकरणको लागि कुनै निवेदन पर्न आएमा मन्त्रालयले इजाजतपत्र वा अनुमतिपत्र दिँदा लाग्ने दस्तुरको १० (दश) प्रतिशतले हुने रकम लिई त्यस्तो

इजाजतपत्र वा अनुमतिपत्र नवीकरण गरिदिन सक्ने छ भन्ने व्यवस्था रहेको र कान्तिपुर टेलिभिजन नेटवर्क प्रा. लि. ले संशोधित नियमावलीअनुसार काठमाडौं स्टेसन र भेडेटर रिले स्टेसनको प्रसारण क्षमता ५,००० (पाँच हजार) वाट रहेकोले संशोधित उक्त नियमावलीको व्यवस्थाअनुसार प्रत्येक स्टेसनको रु.१५,००,०००।- (पन्ध्र लाख) को १० (दश) प्रतिशतले दुईवटा स्टेसनको गरी हुन आउने जम्मा रकम रु.३,००,०००।- (तीन लाख) नियमबमोजिम नै बुझाएको देखिन आएको छ । राष्ट्रिय प्रसारण नियमावलीको नियम ७(२) मा इजाजतपत्र वा अनुमतिपत्र दिँदा लाग्ने दस्तुर अनुसूची ५(ख) बमोजिम हुने र ऐ. नियमावलीको नियम १६ मा इजाजतपत्र तथा अनुमतिपत्र नवीकरण दस्तुर रहेको देखिन्छ । नवीकरणको विवरणमा नै नवीकरण दस्तुर तथा अन्य विवरण भनी उल्लेख भएको देखिन आएको छ । साथै ऐ. नियमावलीको नियम १६(३) मा... इजाजतपत्र वा अनुमतिपत्र दिँदा लाग्ने दस्तुरको दश प्रतिशतले हुने रकम लिई त्यस्तो इजाजतपत्र वा अनुमतिपत्र नवीकरण गरिदिन सक्ने छ भन्ने व्यवस्था चौथो संशोधनले गरेको र ऐ. नियमावलीको नियम १६ ले नवीकरण दस्तुर प्रत्येक वर्ष तिर्नुपर्ने भनेको र संशोधित नियमावलीबमोजिमको दस्तुर बुझाएकै देखिन आउने ।

कान्तिपुर टेलिभिजन नेटवर्क प्रा.लि.ले राष्ट्रिय प्रसारण नियमावली, २०५२ मा भएको चौथो संशोधित नियमावलीअनुसार नै नवीकरण दस्तुर बुझाउन पाउने देखिन आयो । अतः पुनरावेदक कान्तिपुर टेलिभिजन नेटवर्क प्रा.लि. सँग थप रकम रु.१६,००,०००।- (सोह लाख) यथाशीघ्र दाखिला गर्नु भनी प्रत्यर्थी नेपाल सरकार सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयको मिति २०६८।३।२७ को (माननीय मन्त्री स्तरीय) निर्णय मिलेको नदेखिँदा बदर गरी पुनरावेदकले राष्ट्रिय प्रसारण नियमावली, २०५२ मा भएको चौथो संशोधनअनुसार नवीकरण दस्तुर बुझाउन पाउने ठहर्छ भन्नेसमेत बेहोराको श्री पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०६९।०९।२८

मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने । पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला बदर गरिपाउँ भन्ने नेपाल सरकार सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयको पुनरावेदन जिकिर पुग्न नसक्ने ।

इजलास अधिकृत: जनकसिंह बोहरा

कम्प्युटर: चन्द्रा तिमल्सेना

इति संवत् २०७६ साल वैशाख ११ गते रोज ४ शुभम् ।

### इजलास नं. १५

मा.न्या.श्री डम्बरबहादुर शाही र मा.न्या.श्री कुमार रेग्मी, ०७६-WH-०२८७, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, रत्नबहादुर थापा मगरसमेत वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, अर्घाखाँचीसमेत

कुनै फौजदारी कानून प्रतिकूल कार्य भएको अवस्थामा आवश्यक अनुसन्धान, छानबिन गरी दोषीलाई कानूनको दायरामा ल्याउनु सम्बद्ध निकायहरूको कानूनी कर्तव्य भएकोमा विवाद छैन । साथै अपराध नियन्त्रण गरी समाजमा शान्ति, व्यवस्था र अमनचयन कायम गर्नु सरकारको एउटा महत्त्वपूर्ण दायित्व पनि हो । यसका लागि न्यायिक प्रक्रिया अपनाउनु र अभियुक्तलाई नियन्त्रणमा राखी अनुसन्धान, छानबिन प्रक्रिया अगाडि बढाउनु आवश्यक पनि हुन्छ । तर यस अवस्थामा कानूनबमोजिमको उचित प्रक्रियाको समुचित अनुशरण गर्नु अनिवार्य हुने ।

विपक्षीहरूले निवेदकहरूलाई पक्राउ गरेको कार्यलाई कानूनबमोजिमको कार्य साबित गर्न निवेदकहरूले तत्काल डिउटीमा खटिएको प्रहरीहरूलाई अपशब्द प्रयोग गरी गालीगलौज गरी अभद्र व्यवहार गरेको भन्नेसमेत लिखित जवाफमा उल्लेख गरेको भए पनि यी निवेदकहरूको के कुन कार्यले कसलाई कसरी अभद्र व्यवहार गरेका हुन् भन्ने सम्बन्धमा तथ्यगत रूपमा कुनै आधार प्रस्तुत गर्न सकेको देखिँदैन । निवेदकहरूलाई पक्राउ गरिएको वारदातस्थलमा जरुरी पक्राउ पुर्जी नै

जारी गरी पक्राउ गर्नुपर्ने के त्यस्तो अवस्था थियो वा निवेदकहरूले के कस्तो प्रमाण नष्ट गर्ने सम्भावना थियो भनी देखाउन नसकेबाट निवेदकहरूलाई गरिएको पक्राउसमेत कानूनसम्मत देखिन आउँदैन । अधिकारप्राप्त अधिकारीको आदेशबमोजिम धरौटी रकम दाखिला गरिसकेपछि तत्काल थुनामुक्त गर्नुपर्नेमा यी निवेदकहरू प्रत्यर्थीहरूले मुद्दा हेर्ने निकायको परिसरबाटै पक्राउ गरी एकपछि अर्को जिल्लामा पुऱ्याई एउटै प्रकृतिको विषयमा आधार र कारणबिना मुद्दा चलाई निवेदकहरूलाई प्रवृत्त धारणा राखी बदनियतपूर्वक बन्दी बनाएको कार्यलाई कानूनसम्मत मान्न नमिल्ने ।

यसरी अधिकारप्राप्त अधिकारीको आदेशले थुनामुक्त हुनासाथ मुद्दा हेर्ने निकायको परिसरबाटै पक्राउ गरी एकपछि अर्को जिल्लामा पुऱ्याई एउटै प्रकृतिको विषयमा आधार र कारणबिना मुद्दा चलाई निवेदकहरूलाई प्रवृत्त धारणा राखी बदनियतपूर्वक बन्दी बनाएको कार्य गैरकानूनी मात्र नभई कानूनी राज्यको उपहाससमेत गरेको देखिने ।

अतः यी रिट निवेदकहरूमध्ये रत्नबहादुर थापा मगरलाई मिति २०७६।०६।२१ मा रत्नबहादुर थापा मगरलाई मिति २०७६।०६।२९ मा प्युठानबाट पक्राउ गरी दायर गरेको अभद्र व्यवहारसम्बन्धी कसुरमा जिल्ला

प्रशासन कार्यालय, प्युठानमा यी निवेदकहरूले मिति २०७६।११।११ मा रु.२०,०००।- (बिस हजार रुपैयाँ) धरौटी रकम दाखिल गरेपश्चात् निजहरूलाई थुनामुक्त नगरी प्युठानबाट अर्घाखाँचीमा पुऱ्याई अभद्र व्यवहार गरेको आरोपमा निवेदकहरूलाई प्रत्यर्थी जिल्ला प्रहरी कार्यालय, अर्घाखाँचीको हिरासतमा राखेको देखिन्छ । यसरी निवेदकहरूलाई पटकपटक पक्राउ एउटै प्रकृतिको मुद्दाको अनुसन्धान निजहरूलाई थुनामा नै राखी गर्नुपर्ने आधार र कारणको अभावमा निवेदकहरू विरुद्ध प्रवृत्त भावना राखी गैरकानूननी रूपमा थुनामा राखिएको देखिँदा सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम ३७ बमोजिम विपक्षीहरूका नाउँमा बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुने ।

इजलास अधिकृतः भगवती शर्मा ढुङ्गाना

कम्प्युटरः समी नेपाली

इति संवत् २०७६ साल फागुन २१ गते रोज ४ शुभम् ।

- यसै प्रकृतिको ०७६-WH-०२८६, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, सुर्यबहादुर परियारसमेत वि. जिल्ला प्रहरी कार्यालय, अर्घाखाँचीसमेत भएको मुद्दामा पनि यसैअनुसार फैसला भएको छ ।